

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA JELENIA GÓRA

NA LATA 2023-2027

Jelenia Góra, luty 2023

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Zlecający:

Miasto Jelenia Góra

Plac Ratuszowy 58

58-500 Jelenia Góra

Wykonawca:

Izabela Wikar Consulting

Słopnice 861

34-615 Słopnice

Spis treści

1. PODSTAWA PRAWNA.....	4
2. METODOLOGIA, PRZEBIEG PRAC I ŹRÓDŁA DANYCH.....	7
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ, PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I WYZWAŃ STRATEGICZNYCH	10
3.1 POŁOŻENIE MIASTA JELENIA GÓRA.....	10
3.2 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I JEJ ZMIANY.....	10
3.3 SYTUACJA I TENDENCJE NA LOKALNYM RYNKU PRACY	16
3.4 SYTUACJA MIESZKANIOWA I INFRASTRUKTURA.....	25
3.5 SYTUACJA EDUKACYJNA	28
3.6 STAN OPIEKI ZDROWOTNEJ.....	35
3.7 STAN BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	38
3.8 KULTURA I ORGANIZACJA CZASU WOLNEGO	44
3.9 SYTUACJA SENIORÓW.....	49
3.10 SYTUACJA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	56
3.11 AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	67
3.12 WARUNKI ŻYCIA I PROBLEMY SPOŁECZNE	68
3.13 STAN I MOŻLIWOŚCI POMOCY SPOŁECZNEJ	82
3.14 ANALIZA SWOT	99
4. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE.....	109
4.1 PODSTAWY TEORETYCZNE	109
4.2 MISJA I WIZJA.....	110
4.3 CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	111
5. REALIZACJA STRATEGII	114
6. EWALUACJA I MONITORING.....	134
7. KORELACJA Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	137
7.1 DOKUMENTY NA POZIOMIE KRAJOWYM	137
7.2 DOKUMENTY NA POZIOMIE WOJEWÓDZKIM	139
7.3 DOKUMENTY NA POZIOMIE LOKALNYM	142
8. SPIS TABEL	144
9. SPIS WYKRESÓW	148
10. SPIS RYSUNKÓW	152

1. Podstawa prawna

Działalność pomocy społecznej reguluje szereg aktów prawnych. Najważniejszy z nich to *Ustawa z dn. 12 marca 2004 o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270 oraz z 2022 r. poz. 1, 66, 1079, 1692, 1700, 1812, 1967, 2127 i 2140). Określa ona zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Ustawa definiuje **pomoc społeczną** jako „instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”¹. Według zapisów ustawy pomoc społeczna ma wspierać osoby i rodziny w tym, by mogły one zaspokajać swoje niezbędne potrzeby i żyć w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Ustawa o pomocy społecznej wymienia szereg powodów udzielania pomocy osobom i rodzinom w ramach pomocy społecznej, a te powody to: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm, narkomania, zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe, klęski żywiołowe lub ekologiczne.

Ustawa o pomocy społecznej jest aktem prawnym który poleca gminie opracowywanie **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych**. W Rozdziale 2. Art. 16b. *Ustawy* wskazana jest niezbędna treść dla Strategii, na którą składają się:

¹ Ustawa z dn. 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593).

- diagnoza sytuacji społecznej;
- prognoza zmian w zakresie objętym strategią;
- określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Na mocy wskazanego aktu prawnego opracowanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Konkretne aspekty pomocy społecznej, w szczególności kryteria, progi czy warunki realizacji określonych zadań i świadczeń pomocy społecznej, regulowane są w szeregu rozporządzeń, wśród których wymienić można m.in.:

- *Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 7 października 2005 r. w sprawie progu interwencji socjalnej* (Dz. U. poz. 1762);
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej* (Dz. U. poz. 1296);
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 listopada 2007 r. w sprawie systemów teleinformatycznych stosowanych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej* (Dz. U. poz. 1609);
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne* (Dz. U. z 2013 r. poz. 871);
- *Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 17 stycznia 2022 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży* (Dz. U. poz. 150);
- *Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni* (Dz. U. poz. 896);
- *Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych* (Dz. U. poz. 1598 oraz z 2006 r. poz. 943);

- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej* (Dz. U. z 2018 r. poz. 278);
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny* (Dz. U. poz. 486 oraz z 2022 r. poz. 2358);
- *Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej* (Dz. U. poz. 2285)².

² Akty prawne. Obowiązujące prawo – pomoc społeczna; Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej; <https://www.gov.pl/web/rodzina/akty>; dostęp: 3.01.2023.

2. Metodologia, przebieg prac i źródła danych

Prace nad *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* podzielono na dwa etapy – etap realizacji prac analityczno-diagnostycznych oraz etap opracowywania części strategicznej.

Prace analityczno-diagnostyczne koncentrowały się na opracowaniu diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej, problemów społecznych i wyzwań strategicznych w Jeleniej Górze. W toku prac wykorzystano szereg różnego rodzaju danych statystycznych, unaoczniających kondycję Miasta. Statystyki zaprezentowano z jednej strony w ujęciu dynamicznym (zmiany, trendy i dynamika w ostatnich latach), z drugiej – w ujęciu porównawczym (na tle kraju, województwa dolnośląskiego, a także innych dużych miast regionu – Wałbrzycha, Legnicy, Lubina i Głogowa).

Źródła danych wykorzystane przy realizacji części analityczno-diagnostycznej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* to:

- statystyki publiczne dostarczające informacji na temat stanu różnych aspektów życia społecznego, pochodzące z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu i in.;
- statystyki dostarczone przez pracowników Urzędu Miasta oraz pochodzące z miejskich dokumentów strategicznych i sprawozdawczych;
- wyniki 5 indywidualnych wywiadów pogłębionych, przeprowadzonych z przedstawicielami:
 - Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze;
 - Straży Miejskiej w Jeleniej Górze;
 - 3 podmiotów działających w obszarze kultury;
- wyniki badania ankietowego, przeprowadzanego w dniach 9.12.2022-15.01.2023 na grupie 462 mieszkańców Miasta.

Tabela 1 Struktura respondentów ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców Jeleniej Góry

Kryterium	Opcje	Liczba respondentów	Udział procentowy
Płeć	Kobieta	327	70,8%
	Mężczyzna	135	29,2%
Wiek	Poniżej 17 lat	7	1,5%
	18-25 lat	36	7,8%
	26-40 lat	227	49,1%
	41-59 lat	150	32,5%
	Powyżej 60 lat	42	9,1%
Wykształcenie	Podstawowe i gimnazjalne	19	4,1%
	Zasadnicze zawodowe	15	3,2%
	Średnie	120	26,0%
	Policealne	26	5,6%
	Wyższe	282	61,0%
Status zawodowy	Uczeń/student	25	5,4%
	Pracownik fizyczny	63	13,6%
	Pracownik umysłowy	230	49,8%
	Przedsiębiorca	64	13,9%
	Rolnik	4	0,9%
	Emeryt	34	7,4%
	Bezrobotny	20	4,3%
	Inne	22	4,8%

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Szczególny nacisk położono na **zdiagnozowanie sytuacji seniorów i osób z niepełnosprawnościami** w Jeleniej Górze z uwagi na zmieniającą się strukturę demograficzną mieszkańców Miasta i widoczne trudności osób starszych i z niepełnosprawnościami w pełnym uczestnictwie w życiu lokalnej społeczności. Aby jeszcze lepiej zapoznać się z warunkami życia najstarszych mieszkańców Miasta oraz osób z niepełnosprawnościami zorganizowano **spotkania przedstawicieli tych środowisk**. Miały one miejsce 27.01.2023 r. w Urzędzie Miasta Jelenia Góra. Spotkania pozwoliły na uzupełnienie informacji o potrzebach i oczekiwaniach osób starszych i osób z niepełnosprawnościami co do kreowania dla nich warunków życia w Jeleniej Górze.

Wynikiem części analityczno-diagnostycznej była **diagnoza problemów społecznych** w Mieście Jelenia Góra, dla której syntetycznym podsumowaniem stała się **analiza SWOT**, porządkująca potencjał Miasta w aspekcie mocnych i słabych stron – sił i słabości w zakresie analizowanych sfer społecznych, a także wskazująca szanse i zagrożenia w jej otoczeniu.

Tę drugą część zrealizowano z wykorzystaniem założeń **analizy PEST** w podziale na zewnętrzne czynniki prawne, ekonomiczne, społeczne i technologiczne.

Diagnoza problemów społecznych stanowiła punkt wyjścia do opracowania **części strategicznej** niniejszego dokumentu. Ta realizowana była przy współpracy eksperta przedsiębiorstwa Izabela Wikar Consulting i przedstawicieli Urzędu Miasta z uwzględnieniem założeń i postulatów wynikających z przeprowadzonych analiz, badań, spotkań i rozmów z przedstawicielami lokalnej społeczności. Opracowano siatkę celów strategicznych i operacyjnych, a w dalszej kolejności działań i zadań, mających przybliżyć Miasto Jelenia Góra do osiągnięcia pożądanego stanu kondycji w obszarze społecznym w 2027 roku. W szczególności sposób ponownie odniesiono się do aspektu osób starszych i osób z niepełnosprawnościami tak, by część strategiczna niniejszego dokumentu wypełniała także funkcję dla ***Strategii na rzecz seniorów w Mieście Jelenia Góra*** oraz ***Strategii na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Mieście Jelenia Góra***.

Dla każdego z opracowanych celów operacyjnych przygotowano zestaw odpowiednich działań, które wyznaczają możliwość realizacji postanowień *Strategii*, a także wskazano ich ramy finansowe. Zdefiniowano także mierniki realizacji celów, które mają posłużyć do weryfikacji stopnia zrealizowania *Strategii* w praktyce w przyszłości.

3. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej, problemów społecznych i wyzwań strategicznych

3.1 Położenie Miasta Jelenia Góra

Jelenia Góra to miasto na prawach powiatu położone w województwie dolnośląskim. Zajmuje **powierzchnię 109 km²**. Pod względem geograficznym zlokalizowane jest w Kotlinie Jeleniogórskiej, pomiędzy Karkonoszami a Górami Kaczawskimi, co wpływa na potencjał turystyczny Miasta i czyni z niego bazę do wypraw w góry. Dodatkową atrakcją miasta jest Uzdrowisko Cieplice z wodami termalnymi, a także Zamek Chojnik na szczycie góry o tej samej nazwie, zlokalizowany na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego. W mieście wydzielona jest dzielnica uzdrowska Cieplice, a ponadto Miasto dzieli się na części, których nazwy wywodzą się z historycznych funkcji: Czarne, Goduszyn, Jagniętków, Maciejowa, Sobieszów, Śródmieście i Zabobrze. Te właśnie jednostki razem z Cieplicami jako jednostki porównawcze wymienia *Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra z 2022 roku*.

3.2 Struktura demograficzna i jej zmiany

Liczba ludności

Jelenia Góra jest czwartym pod względem liczby ludności po Wrocławiu, Wałbrzychu i Legnicy miastem województwa dolnośląskiego. W 2021 roku według danych Głównego Urzędu Statystycznego Miasto zamieszkiwało **76 570 mieszkańców**. W 2021 roku 53,4% mieszkańców stanowiły kobiety, 46,6% - mężczyźni. Jak pozostałe duże miasta województwa dolnośląskiego Jelenią Górę charakteryzuje systematyczny, rokroczny spadek liczby ludności.

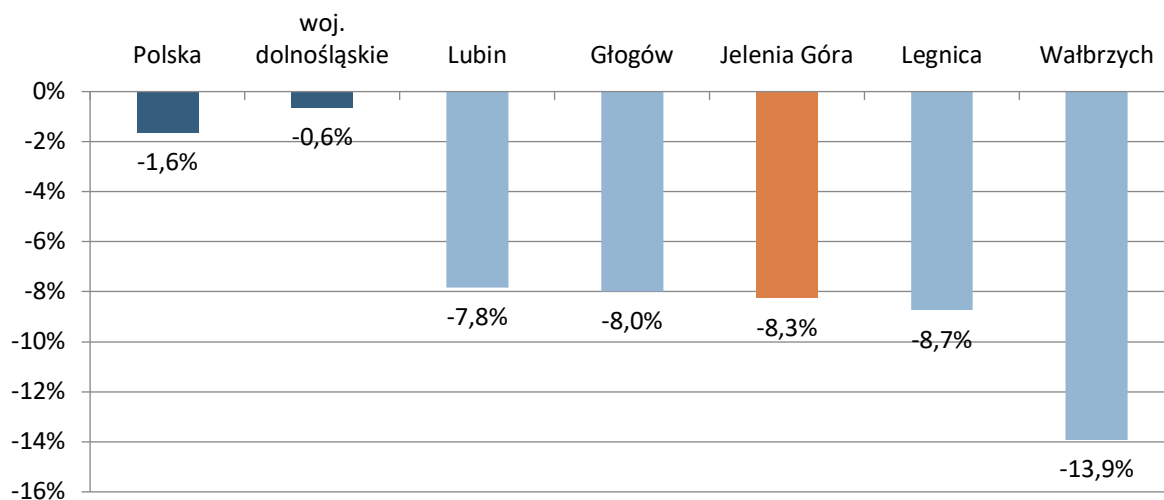
Tabela 2 Liczba ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast w latach 2011-2021 [os.]

Typ jednostki	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Głogów	69 259	69 185	68 997	68 836	68 666	68 292	68 179	67 615	66 980	64 450	63 730
Lubin	75 147	74 669	74 053	73 658	73 352	73 154	72 892	72 581	72 300	70 166	69 267
Jelenia Góra	83 463	82 846	81 985	81 408	81 010	80 524	80 072	79 480	79 061	77 538	76 570
Legnica	102 979	102 422	101 992	101 343	100 886	100 718	100 324	99 752	99 350	95 135	93 988
Wałbrzych	119 955	119 171	117 926	116 691	115 453	114 568	113 621	112 594	111 356	105 007	103 263

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W ciągu ostatniej dekady liczba ludności Jeleniej Góry spadła o prawie 7 tys. osób – w ujęciu procentowym to 8,3%. Spadek ten jest porównywalny do sytuacji w innych dużych miastach województwa dolnośląskiego, jednocześnie wyraźnie znacznie niższy niż w samym województwie i kraju.

Wykres 1 Zmiana liczby ludności w latach 2011-2021 w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju [%]

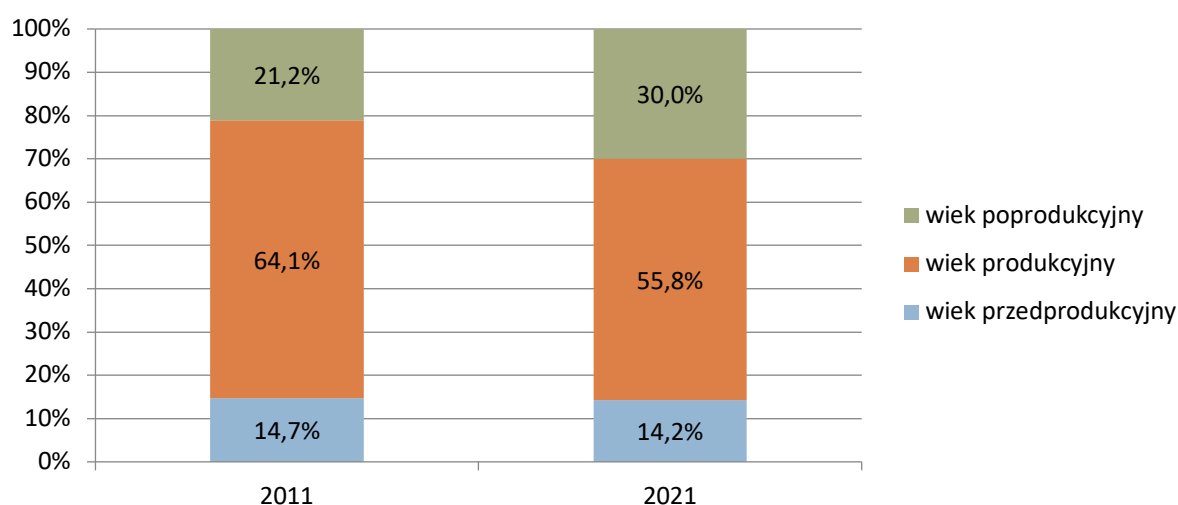

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura ludności według wieku

W 2021 roku 55,8% mieszkańców Jeleniej Góry było osobami w wieku produkcyjnym (dla mężczyzn to wiek 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat). W 2011 roku ten odsetek wynosił 64,1%. W ostatnich latach wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze – z 21,2% w 2011 roku do 30,3% w 2021 roku, a spadł – osób w wieku przedprodukcyjnym – z 14,7% do 14,2%. Oznacza to zatem, że aktualnie **niemal co trzeci mieszkańcem Miasta jest osobą w wieku poprodukcyjnym**. Widoczny jest trend **starzenia się społeczeństwa** – to jedna z kluczowych tendencji, które będą determinować kształt polityki społecznej w najbliższych latach w polskich miastach i wymagać będzie stworzenia odpowiednich warunków i narzędzi wsparcia dla zwiększającej się populacji osób w podeszłym wieku.

Wykres 2 Struktura ludności Jeleniej Góry w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w 2011 i 2021 roku [%]

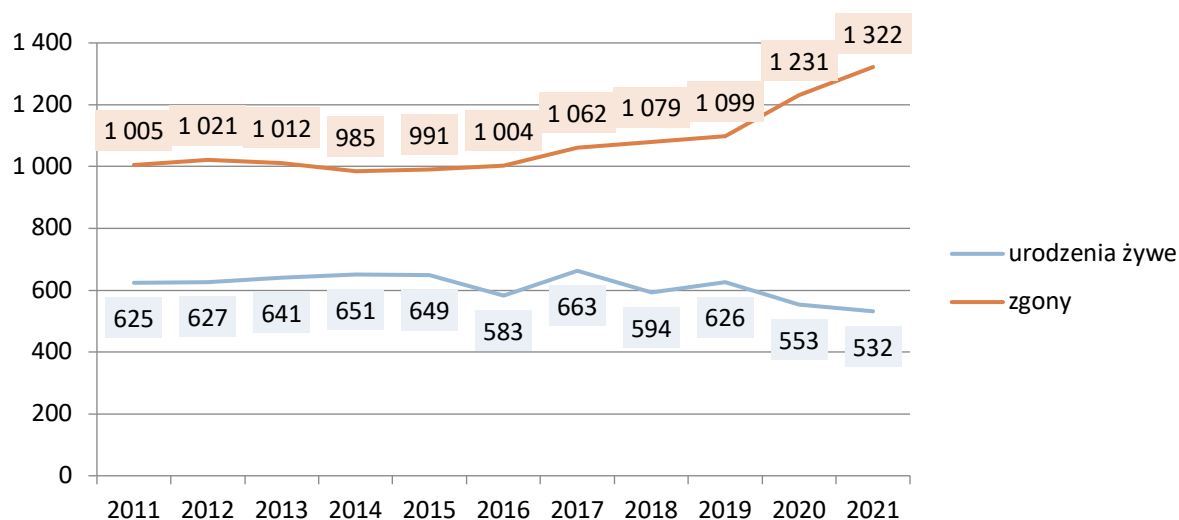
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Populacja Jeleniej Góry jest statystycznie „starsza” w porównaniu z innymi dużymi miastami województwa dolnośląskiego – w żadnym z porównywanych miast w 2021 roku udział osób w wieku poprodukcyjnym nie przekroczył 30% (najbliżej tego wyniku jest Wałbrzych – 29,1%), a osób w wieku przedprodukcyjnym – nie spadł poniżej 15% (ponownie najbliżej tego wyniku jest Wałbrzych – 15,0%). Jelenia Góra na tle podobnych sobie jednostek w regionie jest zatem **w szczególny sposób narażona na konsekwencje i wyzwania związane z trendem starzenia się społeczeństwa.**

Ruch naturalny i migracje

Od co najmniej dekady Jelenia Góra notuje dużą przewagę zgonów nad urodzeniami żywymi – do 2019 roku stosunek zgonów do urodzeń utrzymywał się na poziomie ok. 1,6:1. W ostatnich latach (2020-2021) wyraźnie wzrosła liczba zgonów – do ponad 1,2 tys. rocznie, a stosunek zgonów do urodzeń wyniósł 2,4:1. Wiązać się to może z pandemią COVID-19, która rozpoczęła się w marcu 2020 roku. Niebezpieczny, w szczególności dla osób starszych wirus, a także utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej z uwagi na wprowadzane ograniczenia epidemiczne (*lockdowny*) najpewniej miały silny wpływ na ukształtowanie wskaźników demograficznych w Mieście w ostatnich latach. **Przyrost naturalny w Jeleniej Górze od lat przyjmuje wartości ujemne** - w latach 2011-2021 rodziło się średnio 613 dzieci rocznie, a umierało przeciętnie 1 074 osoby.

Wykres 3 Urodzenia żywe i zgony w Jeleniej Górze w latach 2011-2021 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Jeleniej Górze jest jednym z niższych na tle porównywanych dużych miast województwa dolnośląskiego – gorszą średnią z przyrostów naturalnych na 1 000 ludności z lat 2011-2021 niż w Jeleniej Górze (-5,8‰) posiada jedynie Wałbrzych (-7,4‰). W ostatnich latach (2020-2021) Jelenia Góra osiągnęła przyrosty naturalne na 1 000 mieszkańców na poziomie niższym niż -8‰. Niekorzystna sytuacja w obszarze ruchu naturalnego ludności nie będzie sprzyjała poprawie innych wskaźników demograficznych.

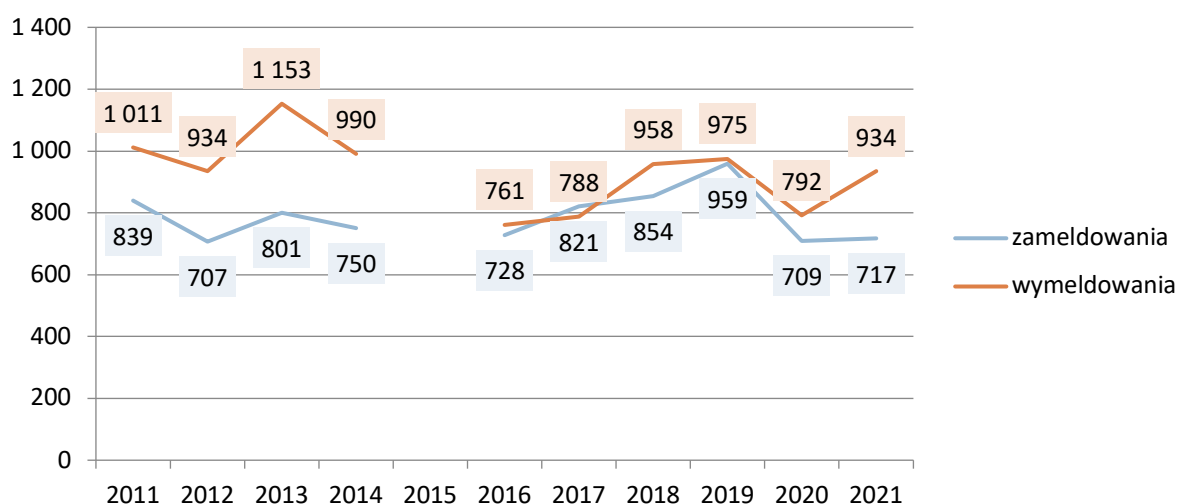
Tabela 3 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2011-2021 [‰]

Typ jednostki	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	średnia 2011-2021
Polska	0,3	0,0	-0,5	-0,0	-0,7	-0,1	-0,0	-0,7	-0,9	-3,2	-5,0	-1,0
woj. dolnośląskie	-0,6	-1,1	-1,6	-0,9	-1,8	-1,1	-1,3	-1,8	-2,0	-4,1	-5,5	-2,0
Głogów	2,7	2,5	0,7	1,6	0,8	0,3	0,6	-1,5	-2,4	-4,3	-5,3	-0,4
Lubin	2,3	1,3	0,5	1,7	-0,2	0,2	-0,1	-0,2	-0,5	-3,3	-6,4	-0,4
Jelenia Góra	-4,6	-4,8	-4,5	-4,1	-4,2	-5,2	-5,0	-6,1	-6,0	-8,7	-10,3	-5,8
Legnica	-1,4	-1,5	-2,3	-2,3	-1,6	-1,0	-1,4	-2,2	-2,7	-5,0	-6,9	-2,6
Wałbrzych	-5,2	-5,9	-6,2	-5,6	-6,7	-6,4	-6,4	-6,8	-8,2	-10,5	-13,6	-7,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W ostatniej dekadzie jedynie w 2019 roku liczba zameldowań nieznacznie przewyższyła liczbę wymeldowań w Jeleniej Górze. W pozostałych latach okresu 2011-2021 przewaga wymeldowań nad zameldowaniami wynosiła średnio 160. Statystycznie co roku w Jeleniej Górze zameldowuje się 789 osób, wymeldowuje się z niej z kolei 930 osób. Oznacza to **ujemne saldo migracji**, będące kolejną przyczyną zmniejszającej się populacji Miasta.

Wykres 4 Zameldowania i wymeldowania w Jeleniej Górze w latach 2011-2021 [os.]

*brak danych dla 2015 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W odniesieniu do salda migracji na 1 000 ludności w Jeleniej Górze sytuacja jest korzystniejsza niż w pozostałych dużych miastach województwa dolnośląskiego wybranych do porównania, jednakże nadal znacząco mniej korzystna niż w ogóle województwa. Średnia z lat 2011-2021 wyniosła dla Jeleniej Góry -1,7‰.

Tabela 4 Saldo migracji na 1 000 ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2011-2021 [%o]

Typ jednostki	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	średnia 2011-2021
Polska	-0,1	-0,2	-0,5	-0,4	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	-0,1
woj. dolnośląskie	0,4	0,3	0,0	0,2	1,0	1,0	1,3	1,7	1,3	1,2	0,8
Głogów	-8,1	-6,6	-5,5	-6,7	-6,0	-4,6	-6,1	-5,7	-8,2	-5,6	-6,3
Lubin	-7,2	-6,8	-9,1	-6,7	-4,0	-4,2	-4,6	-4,1	-5,6	-6,4	-5,9
Jelenia Góra	-2,1	-2,7	-4,3	-2,9	-0,4	0,4	-1,3	-0,2	-1,1	-2,8	-1,7
Legnica	-2,9	-3,6	-2,9	-3,3	-1,4	-2,4	-3,1	-2,2	-2,9	-5,2	-3,0
Wałbrzych	-4,7	-2,8	-4,0	-5,2	-2,7	-2,3	-2,8	-3,1	-3,9	-3,6	-3,5

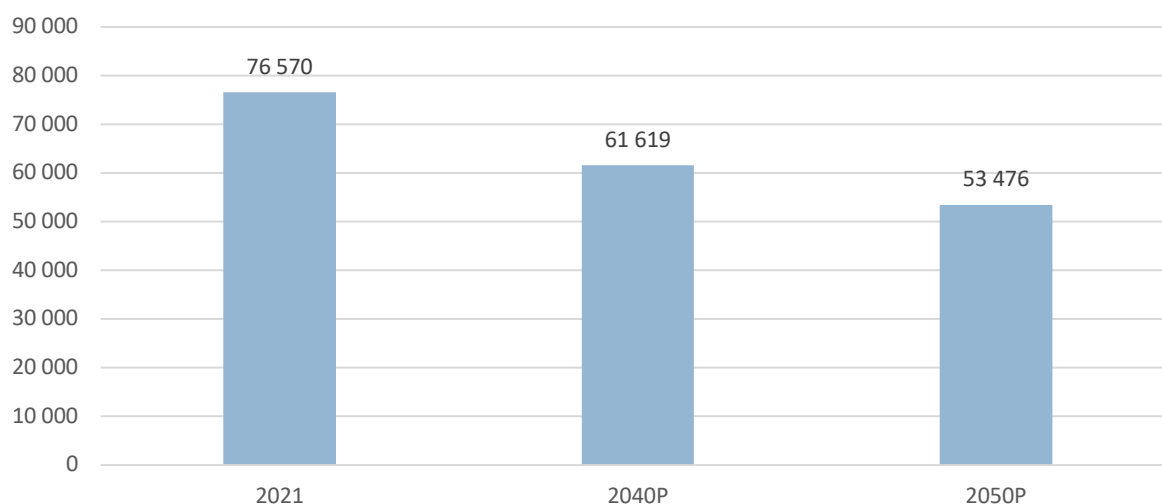
*brak danych dla 2015 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Prognozy demograficzne

Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego, sporządzonych na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku **liczba ludności Jeleniej Góry w 2040 roku będzie nieznacznie wyższa niż 60 tys. osób, a w 2050 roku spadnie do jedynie 53 tys. osób.**

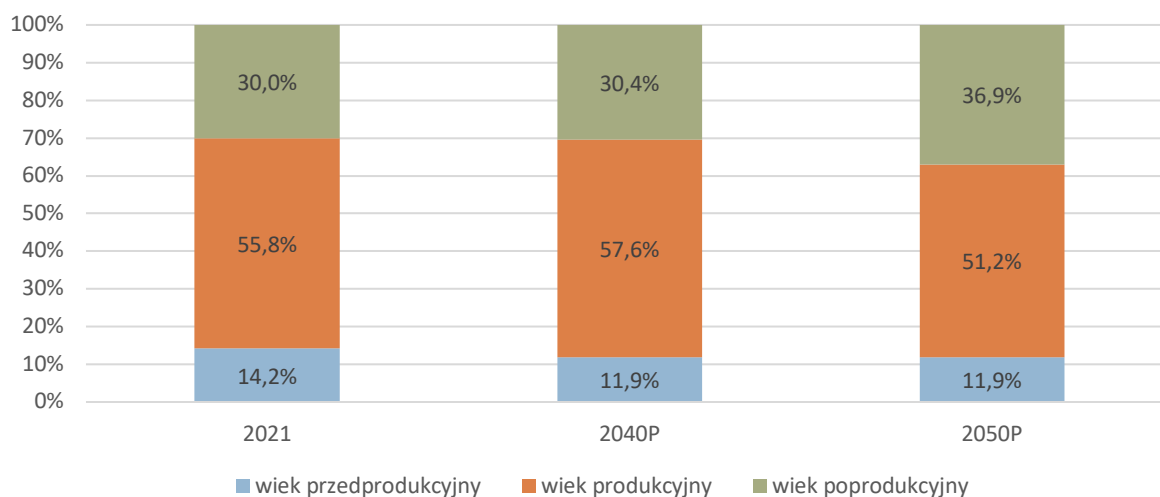
Wykres 5 Prognoza liczby ludności w Jeleniej Górze na lata 2040 i 2050 w relacji z 2021 rokiem [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ponadto udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji w połowie XXI wieku ma wynieść już 36,9%, podczas, gdy osoby w wieku przedprodukcyjnym będą stanowiły zaledwie 11,9% mieszkańców miasta, w wieku produkcyjnym – 51,2%.

Wykres 6 Prognoza struktury ludności Jeleniej Góry w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny na lata 2040 i 2050 w relacji z rokiem 2021 [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

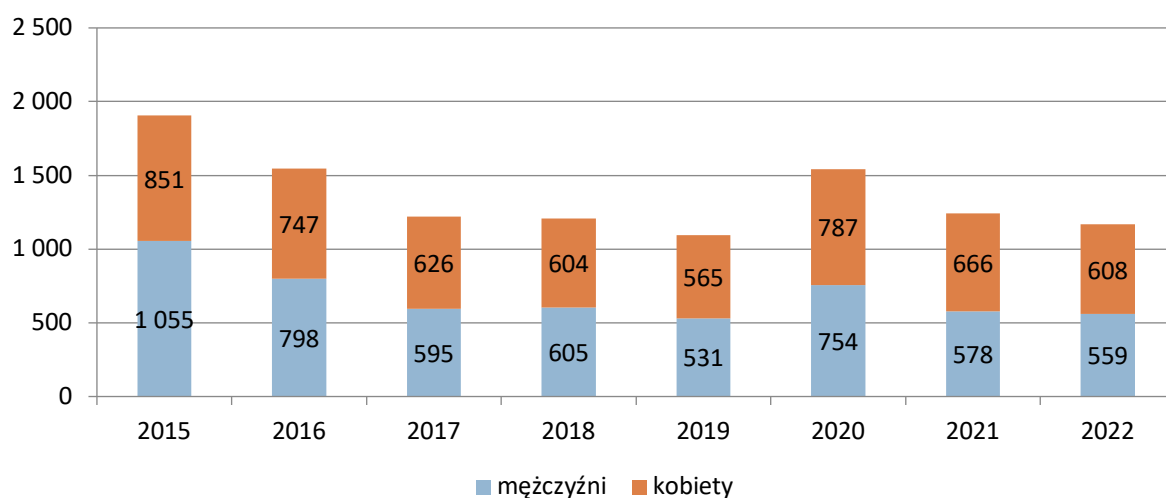
Prognozuje się zatem dalsze pogłębianie się już obserwowanych trendów demograficznych – starzenia się populacji oraz zmniejszania się liczby ludności zamieszkującej Jelenią Górę.

3.3 Sytuacja i tendencje na lokalnym rynku pracy

Bezrobotni i pracujący

Na koniec 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze zarejestrowanych było **1 167 osób bezrobotnych** z Miasta Jelenia Góra. To o 38,8% mniej niż w 2015 roku i o 6,2% mniej niż rok wcześniej. Można zauważyć skokowy wzrost liczby bezrobotnych w 2020 roku – do 1 541 osób. Przyczyną tego faktu była pandemia COVID-19, która przyniosła ograniczenia dla działalności wielu branż i niepewność co do warunków rynkowych, co nie sprzyjało tworzeniu się dobrej sytuacji na rynku pracy. Na koniec 2022 roku liczba bezrobotnych jeszcze nie wróciła do stanu sprzed 2020 roku, ale była już bliska tego wyniku (1 096 osób). Kobiety od 2017 roku stanowią więcej niż połowę bezrobotnych zarejestrowanych Miasta Jeleniej Góry (52,1% w 2022 roku).

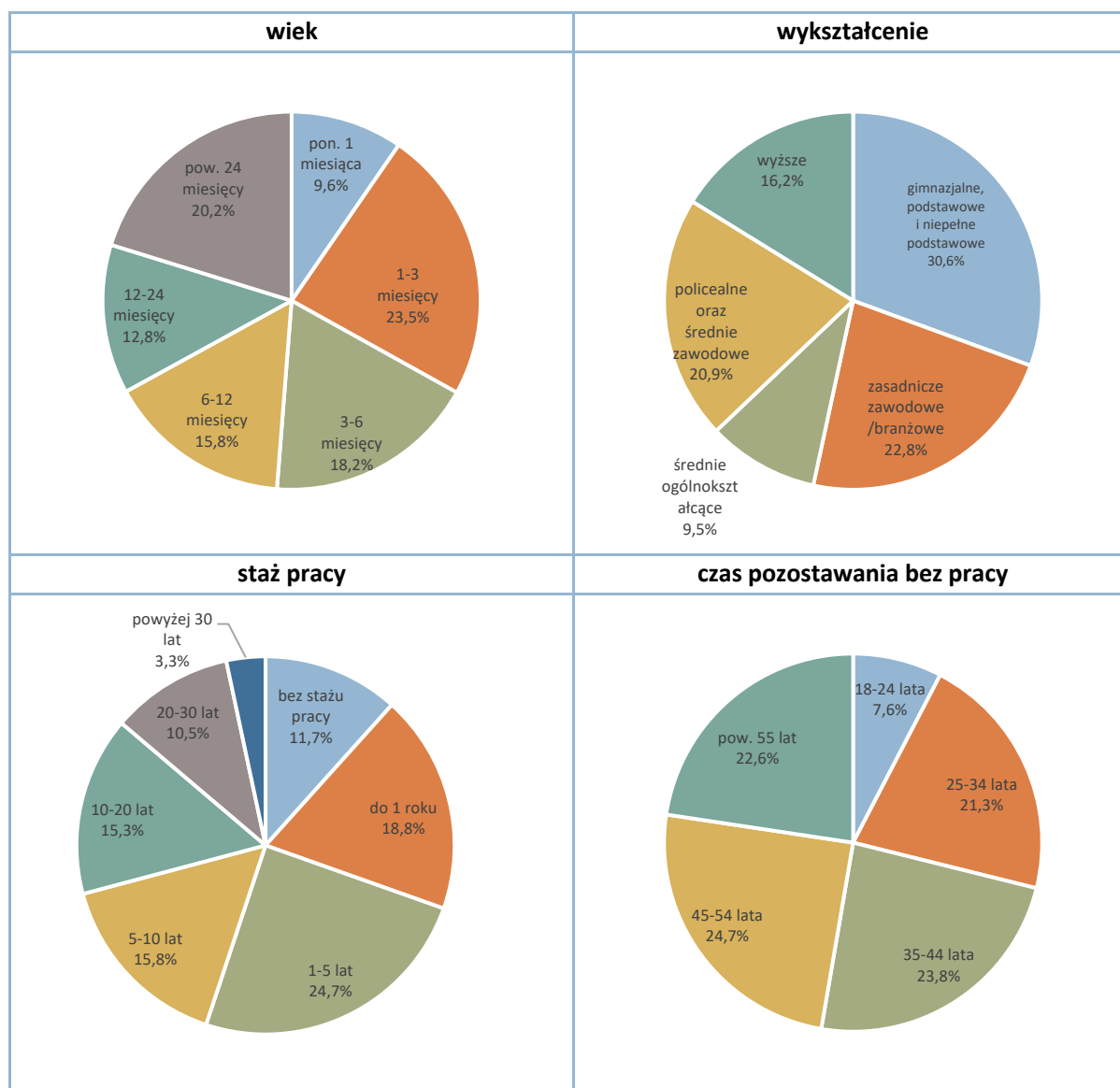
Wykres 7 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Jeleniej Górze w latach 2015-2022 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze.

Około co czwarty bezrobotny w Jeleniej Górze to osoba w wieku 45-54 lata. Podobna, choć nieco mniejsza liczba to osoby w wieku 35-44 lata. Połowa bezrobotnych legitymuje się wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym lub zasadniczym zawodowym/branżowym. Znaczna część także (20,9%) to osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Co czwarty bezrobotny w Mieście ma 1-5 lat doświadczenia zawodowego, a 18,8% – do jednego roku. Razem z 11,7% bezrobotnych nieposiadających stażu pracy może to obrazować skalę problemu trudności ze znalezieniem zatrudnienia przez osoby zaraz po zakończeniu edukacji czy po okresach zajmowania się dziećmi w gospodarstwie domowym. Ponad rok bez pracy pozostaje 33,0% bezrobotnych w Jeleniej Górze.

Wykres 8 Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Jeleniej Górze według wieku, wykształcenia, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy w 2022 roku [%]

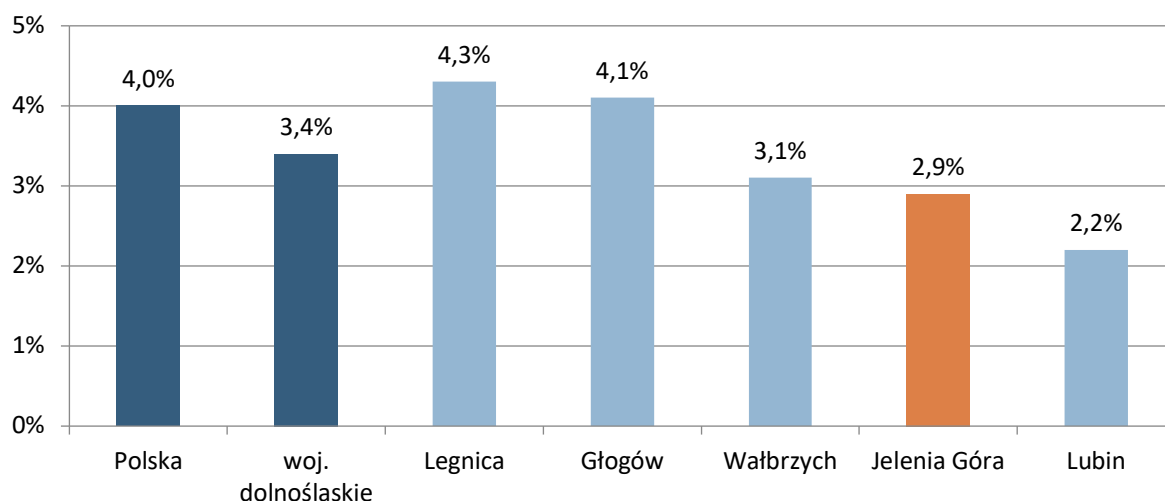

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2021 roku w Jeleniej Górze wyniósł 2,9% - mniej niż w ogóle województwa dolnośląskiego (3,4%) i kraju (4,0%), a także mniej niż w większości miast stanowiących tło porównawcze (za wyjątkiem Lubina). Sytuację w obszarze bezrobocia można określić zatem jako relatywnie dobrą. Warto zwrócić uwagę, że wartość analizowanego wskaźnika dla kobiet jest wyższa niż dla mężczyzn – odpowiednio 3,3% i 2,6%. W odniesieniu do udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w danym wieku najmniej korzystnie wygląda sytuacja w przypadku osób w wieku 55-59/64 lata – 4,1% z nich to osoby zarejestrowane jako

bezrobotne, a następnie 25-34 lata – 3,5%. Można się spodziewać, że w przypadku tych grup wiekowych znalezienie zatrudnienia może być najtrudniejsze w Jeleniej Górze. Najkorzystniejszą sytuacją w tym obszarze kształtuje się dla osób w wieku 18-24 lata – jedynie 2,2% z nich to osoby zarejestrowane jako bezrobotne.

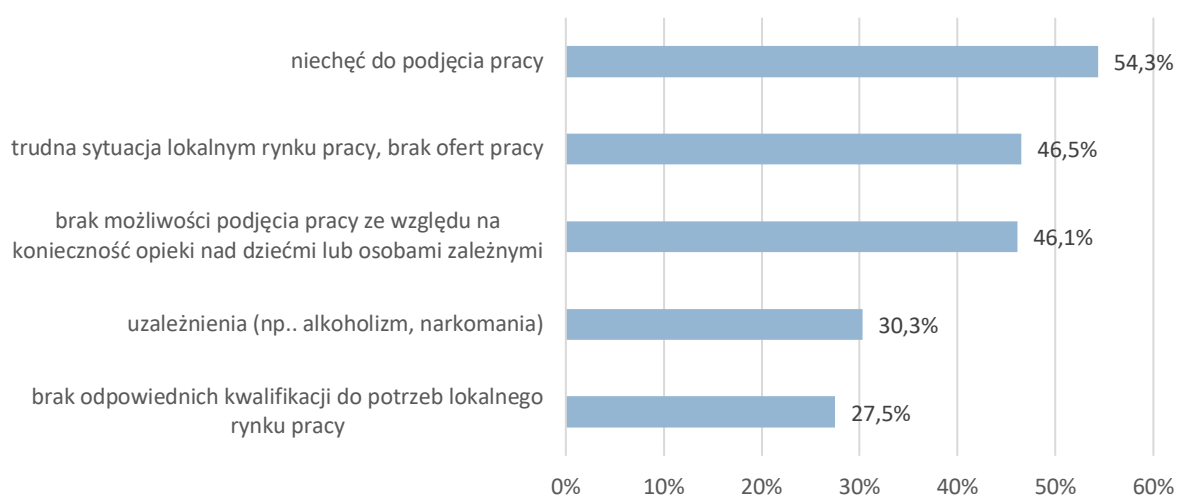
Wykres 9 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Mając możliwość wskazania maksymalnie 3 najważniejszych powodów bezrobocia w Jeleniej Górze, ponad połowa respondentów przeprowadzonej na potrzeby niniejszego opracowania ankiety (54,3%) wskazuje na niechęć do podjęcia pracy. Po ok. 46% respondentów wskazuje także na brak możliwości podjęcia pracy z uwagi na konieczność opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi (np. osobami z niepełnosprawnościami, osobami starszymi) oraz trudną sytuację na lokalnym rynku pracy. Wśród przyczyn bezrobocia samodzielnie wymienianych przez mieszkańców znalazły się: wąski, mało różnorodny rynek pracy (stanowiska głównie w obszarze produkcyjnym lub handlowym, ew. w turystyce, nieatrakcyjne dla wykształconych młodych ludzi), brak dużych, specjalistycznych przedsiębiorstw, brak zachęt dla inwestowania, brak wsparcia dla rozwoju nowoczesnych (np. internetowych) nowych przedsiębiorstw, zbyt niskie zarobki oferowane pracownikom, niechęć do podjęcia pracy z uwagi na wysokie benefity dla osób bezrobotnych, przewyższające lokalne zarobki, brak możliwości podjęcia pracy w niepełnym wymiarze godzin, praca poza zasięgiem godzinowym dla matek, nepotyzm.

Wykres 10 Odpowiedzi na pytanie „Jakie są według Pana/Pani główne powody BEZROBOCIA w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Jelenia Góra cechuje się relatywnie wysoką na tle województwa dolnośląskiego i kraju, a także innych dużych miast regionu wartością wskaźnika liczby pracujących na 1 000 osób w wieku produkcyjnym – 514 osób w 2021 roku. Korzystniejsze wartości odnotowały w tym roku Lubin (521) i Legnica (603). Korzystny jest także aspekt wzrostu wartości omawianego wskaźnika w ostatnim 5-leciu.

Tabela 5 Pracujący na 1 000 ludności w wieku produkcyjnym w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021 [os.]

Typ jednostki	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana 2016-2021
Polska	388	403	414	425	427	438	+12,9%
woj. dolnośląskie	423	438	448	462	462	472	+11,5%
Głogów	388	401	410	423	441	451	+16,3%
Lubin	501	498	512	517	509	521	+4,0%
Jelenia Góra	472	488	497	514	507	514	+9,0%
Legnica	512	535	563	575	586	603	+17,7%
Wałbrzych	429	445	456	459	479	475	+10,8%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przedsiębiorczość

W Jeleniej Górze na koniec 2021 roku zarejestrowanych było **13 135 przedsiębiorstw**. W strukturze podmiotów dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób – w 2021 roku stanowiły 93,3% wszystkich firm (nieco więcej niż w 2016 roku – 97,0%) i ich liczba rosła w tempie 0,8% średniorocznie (CAGR) w latach 2016-2021. Poza nimi w Mieście w 2021 roku działało 270 firm zatrudniających 10-49 pracowników (o 35 mniej niż w 2016 roku – jedyna kategoria przedsiębiorstw, których liczba zmalała w ostatnim pięcioleciu), 70 firm zatrudniających 50-249 pracowników, 8 firm zatrudniających 250-999 pracowników i 2 firmy zatrudniające powyżej 1 000 pracowników. Korzystnym jest zwiększenie w ostatnim pięcioleciu liczby przedsiębiorstw największych – w relacji z 2016 rokiem notuje się w Jeleniej Górze o 1 przedsiębiorstwo z liczbą pracowników 250-999 więcej oraz o 1 z liczbą pracowników powyżej 1 000 więcej. To ważne podmioty dla utrzymania dobrej kondycji lokalnego rynku pracy.

Tabela 6 Struktura podmiotów gospodarczych w Jeleniej Górze według liczby zatrudnionych w 2016 i 2021 roku [%]

Kategoria podmiotów	2016		2021	
	Liczba podmiotów	Odsetek wszystkich podmiotów	Liczba podmiotów	Odsetek wszystkich podmiotów
0-9 pracowników	12 310	97,0%	12 785	97,3%
10-49 pracowników	305	2,4%	270	2,1%
50-249 pracowników	69	0,5%	70	0,5%
250-999 pracowników	7	0,1%	8	0,1%
1 000 i więcej pracowników	1	0,01%	2	0,02%

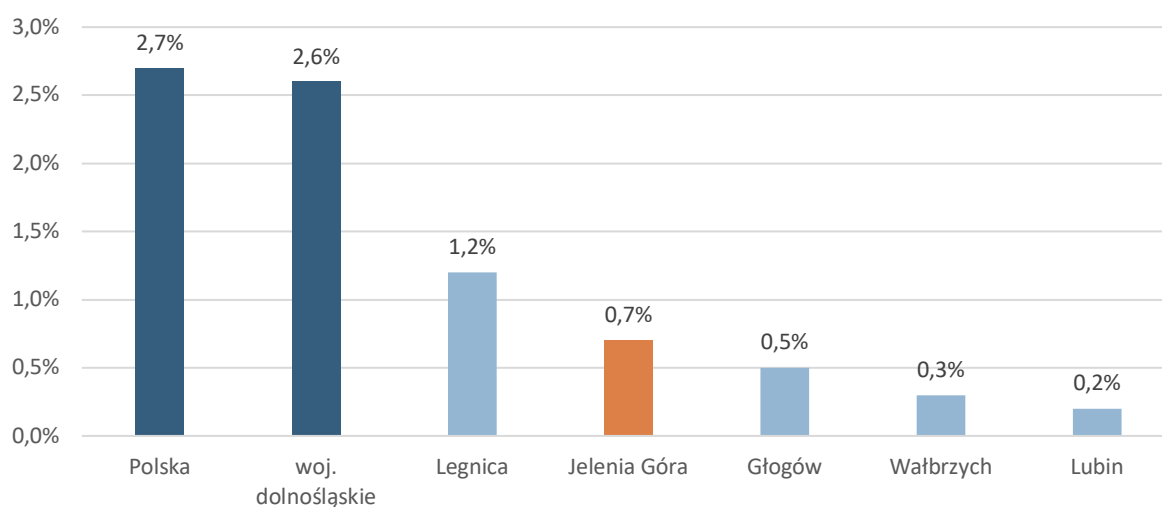
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród największych podmiotów gospodarczych i inwestorów w Jeleniej Górze wymienić należy: DRÄXLMAIER z branży motoryzacyjnej, ZORKA z branży meblarskiej, partner biznesowy dla IKEA, Jelenia Plast z branży tworzyw sztucznych, PMP z branży maszynowej

(produkcja maszyn papierniczych), DOLFAMEX z branży narzędziowej czy JZO z branży optycznej i in.³

Liczba przedsiębiorstw w Jeleniej Górze notuje trend wzrostowy, jednakże nie tak dynamiczny jak w ogóle kraju czy województwa – średniorocznie w Mieście notuje się wzrost liczby przedsiębiorstw o 0,7% (CAGR). To relatywnie dobry wynik na tle innych dużych miast regionu – korzystniejszy notuje jedynie Legnica (1,2%).

Wykres 11 Średnioroczna zmiana liczby podmiotów gospodarczych (CAGR) w latach 2016-2021 w Jelenie na tle porównywanych miast, województwa i kraju [%]

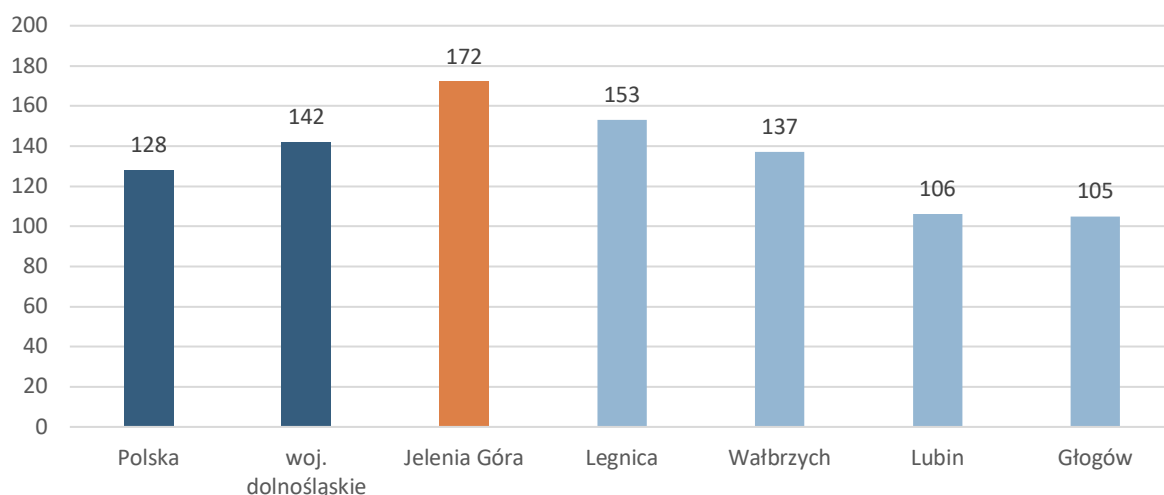

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Jelenią Górę charakteryzuje **wysoka wartość wskaźnika przedsiębiorczości** – liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 000 ludności – 172 w 2021 roku. To wynik wyższy od krajowego i wojewódzkiego, a także najwyższy wśród wszystkich miast grupy porównawczej. To korzystny aspekt w kontekście lokalnego rynku pracy. Duże nasycenie przedsiębiorstwami w Mieście wyjaśniać może także relatywnie niskie wskaźniki powstawania nowych działalności gospodarczych.

³ Jelenia Góra, Informator inwestycyjny, <https://biznes.jeleniagora.pl/dla-inwestora/informator-inwestycyjny>, dostęp: 1.02.2023

Wykres 12 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Największa część podmiotów w Jeleniej Górze to te z sekcji L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (18,0% w 2021 roku) i G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (17,8%). Są to zatem branże związane z usługami. Trzecie miejsce zajmuje sekcja F – Budownictwo (12,7%). Obrazuje to w pewien sposób strukturę lokalnej gospodarki.

Tabela 7 Podmioty gospodarcze w Jeleniej Górze według sekcji PKD w 2021 roku

Sekcja	Nazwa sekcji	Liczba podmiotów	Odsetek wszystkich podmiotów
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	52	0,4%
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	11	0,1%
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	714	5,4%
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	46	0,4%
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	30	0,2%
Sekcja F	Budownictwo	1670	12,7%
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2333	17,8%
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	544	4,1%
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	480	3,7%

Sekcja J	Informacja i komunikacja	338	2,6%
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	334	2,5%
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2365	18,0%
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1221	9,3%
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	416	3,2%
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	37	0,3%
Sekcja P	Edukacja	407	3,1%
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	980	7,5%
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	257	2,0%
Sekcje S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	836	6,4%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na terenie i na rzecz przedsiębiorczości w Jeleniej Górze działa szereg instytucji wspierania biznesu. Wśród najważniejszych wymienić należy Karkonoską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A., Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Jeleniej Górze, Zrzeszenie Handlu i Usług w Jeleniej Górze, Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorców w Jeleniej Górze i in⁴. Mają one na celu wspieranie rozwoju biznesu w Mieście, wspomaganie w rozwoju i nawiązywaniu nowych kontaktów biznesowych, oferowanie dofinansowania i promowanie lokalnej przedsiębiorczości.

W kontekście przedsiębiorczości i lokalnego rynku pracy mieszkańcy odpowiadający w pytaniu otwartym ankiety zrealizowanej na potrzeby niniejszego dokumentu wskazywali na dużą potrzebę podjęcia wysiłków nad uatrakcyjnieniem lokalnej gospodarki, zwłaszcza dla osób młodych i dobrze wykształconych. Nadmieniono, że warto podjąć kroki w celu wprowadzenia nowych specjalizacji w Mieście czy przyciągnięcia większych korporacji, które zaoferowałyby wyższe pensje i inne benefity pracownicze. Jeden z respondentów przywołał przykład Rzeszowa i jego specjalizacji połączonej z edukacją w obszarze lotnictwa – zaproponował utworzenie małej, specjalistycznej strefy w Jeleniej Górze, która mogłaby

⁴ Wspieranie przedsiębiorczości, <https://biznes.jeleniagora.pl/dla-przedsiębiorcy/wspieranie-przedsiębiorczości>, dostęp: 1.02.2023.

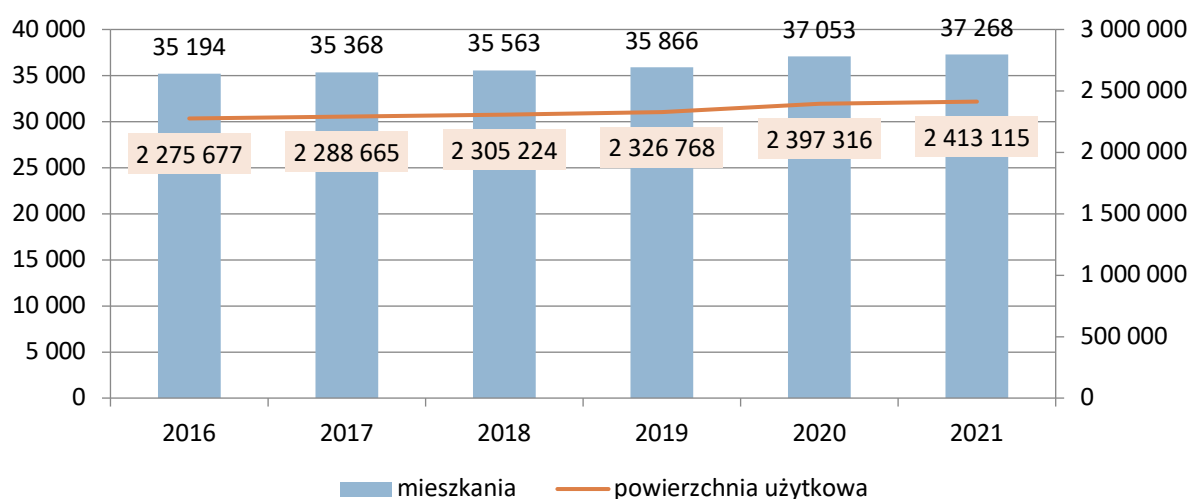
wygenerować ciekawe miejsca pracy dla młodych. Zmiany w obszarze rynku pracy miałyby szansę stać się czynnikiem, który zahamuje migrację z Jeleniej Góry.

3.4 Sytuacja mieszkaniowa i infrastruktura

Zasoby mieszkaniowe

Według danych GUS w Jeleniej Górze w 2021 roku było ponad **37,2 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 2,4 mln m²**. Od 2016 roku liczba mieszkań wzrosła o 5,9%, a ich powierzchnia użytkowa – o 6,0%. Takie ukształtowanie wskaźników dynamiki nie zmienia średniej powierzchni użytkowej mieszkań w Mieście, która utrzymuje się na poziomie 64,7 m²/os.

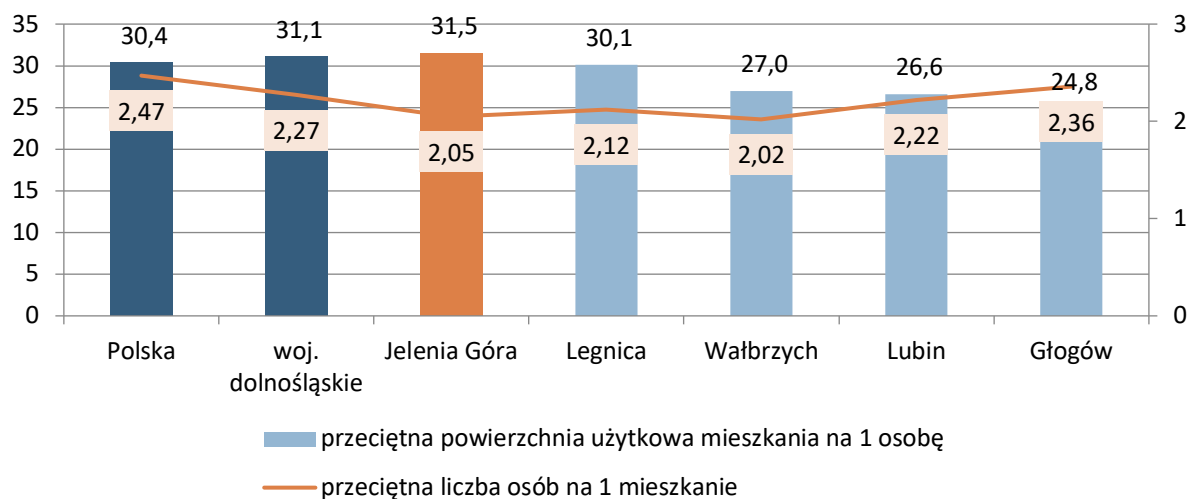
Wykres 13 Liczba mieszkań [szt.] i powierzchnia użytkowa mieszkań [m²] w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w Jeleniej Górze w 2021 roku wynosiła 31,5 m², a zatem korzystniej niż kształtuje się wartość tego wskaźnika dla kraju, województwa i wszystkich miast grupy porównawczej. Relatywnie korzystnie kształtuje się także wartość wskaźnika liczby osób w przeliczeniu na jedno mieszkanie – 2,05 (niższą wartość notuje jedynie Wałbrzych – 2,02). Statystyki wskazują, że dostępność infrastruktury mieszkaniowej w Jeleniej Górze jest na stosunkowo dobrym poziomie w relacji z regionem i innymi dużymi jego miastami.

Wykres 14 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²] i przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie [os.] w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzupełnieniem prywatnych zasobów mieszkaniowych, przede wszystkim dla osób o trudnej sytuacji i borykających się różnego rodzaju problemami, jest komunalny zasób mieszkaniowy. Według informacji z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego Jelenia Góra dysponowała w 2020 roku 2 207 mieszkaniami gminnymi o łącznej powierzchni 97 046 m², a w 2019 roku (ostatnie dostępne dane) – 556 lokalami socjalnymi o łącznej powierzchni 18 060 m².

Tabela 8 Mieszkania gminne i lokale socjalne w Jeleniej Górze w 2019 i 2020 roku

Mieszkania gminne (2020)	Liczba	2 207
	Powierzchnia użytkowa mieszkań	97 046 m ²
	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	44,0 m ²
Lokale socjalne (2019)	Liczba	556
	Powierzchnia użytkowa lokali	18 060 m ²
	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu	32,5 m ²

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Infrastruktura

Odnosząc się do dostępu do infrastruktury sieciowej, nakreślającej w pewnym zakresie jakość zasobu mieszkaniowego Jeleniej Góra, można stwierdzić, że niemal wszyscy mieszkańcy Miasta mają dostęp o wodociągu (97,4%) i gazu sieciowego (92,4%). Najmniej mieszkańców ma dostęp do kanalizacji - 89,7%. To widocznie mniej niż w innych miastach grupy porównawczej takich jak Lubin czy Głogów, gdzie niemal wszyscy mieszkańcy mają dostęp do tej sieci.

Tabela 9 Odsetek korzystających z wodociągu, kanalizacji i gazu w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021 [%]

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana 2016- 2021 [p.p.]
wodociąg							
Polska	91,9%	92,0%	92,0%	92,2%	92,2%	92,4%	+0,5 p.p.
woj. dolnośląskie	94,9%	95,0%	94,9%	95,0%	95,0%	95,1%	+0,2 p.p.
Głogów	98,0%	98,1%	98,1%	98,1%	98,2%	98,2%	+0,2 p.p.
Lubin	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	-
Jelenia Góra	97,3%	97,4%	97,4%	97,4%	97,4%	97,4%	+0,1 p.p.
Legnica	98,3%	98,3%	98,3%	98,3%	98,3%	98,4%	+0,1 p.p.
Wałbrzych	97,7%	97,7%	97,4%	97,4%	97,4%	97,4%	-0,3 p.p.
kanalizacja							
Polska	70,2%	70,5%	70,8%	71,2%	71,5%	71,9%	+1,7 p.p.
woj. dolnośląskie	76,3%	76,6%	76,5%	76,9%	77,1%	77,5%	+1,2 p.p.
Głogów	98,2%	98,2%	98,3%	98,3%	98,3%	98,3%	+0,1 p.p.
Lubin	0,995	99,5%	99,6%	99,6%	99,6%	99,6%	+0,1 p.p.
Jelenia Góra	0,894	89,4%	89,5%	89,6%	89,9%	89,7%	+0,3 p.p.
Legnica	93,6%	93,6%	93,6%	93,7%	93,7%	93,7%	+0,1 p.p.
Wałbrzych	83,8%	83,9%	82,1%	82,1%	82,3%	82,4%	-1,4 p.p.
gaz							
Polska	52,1%	52,1%	52,3%	52,9%	54,2%	54,8%	+2,7 p.p.
woj. dolnośląskie	61,2%	61,2%	61,2%	61,1%	62,6%	63,1%	+1,9 p.p.
Głogów	91,5%	91,2%	90,9%	90,0%	89,8%	88,1%	-3,4 p.p.
Lubin	97,9%	98,2%	98,4%	98,5%	96,8%	96,6%	-1,3 p.p.
Jelenia Góra	90,3%	89,9%	90,4%	89,7%	92,8%	92,4%	+2,1 p.p.

Legnica	94,2%	93,9%	94,0%	94,3%	93,6%	93,5%	-0,7 p.p.
Wałbrzych	92,8%	93,1%	92,8%	93,7%	94,8%	94,4%	+1,6 p.p.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.5 Sytuacja edukacyjna

Żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Jeleniej Góry w zakresie opieki dla dzieci do lat 3 działało w 2021 roku 5 żłobków i 1 klub dziecięcy. Z kolei według rejestru żłobków i klubów dziecięcych w Jeleniej Górze funkcjonuje 6 żłobków i 1 klub dziecięcy:

- Żłobek Miejski w Jeleniej Górze – 219 miejsc, 219 zapisanych dzieci;
- Żłobek „Żaczek” – 92 miejsca, 53 zapisanych dzieci;
- Żłobek Niepubliczny „Król Maciuś” – 25 miejsc, 15 zapisanych dzieci;
- Żłobek Niepubliczny Akademia HAPPY KIDS – 61 miejsc, 61 zapisanych dzieci;
- Niepubliczny Żłobek „Zaczarowany Parasol” – 50 miejsc, 42 zapisanych dzieci;
- Dorota Podsiadło Żłobek Radosne Tuptusie – 35 miejsc, 35 zapisanych dzieci;
- Klub Dziecięcy Kolorowy Dmuchaniec – 15 miejsc, 15 zapisanych dzieci⁵.

W dalszej części opracowania posłużono się danymi na temat żłobków i klubów dziecięcych, miejsc i dzieci do nich uczęszczających, pochodzącymi z GUS z uwagi na konieczność zachowania porównywalności statystyk z danymi dla miast grupy porównawczej.

W 2021 roku **liczba miejsc żłobkach i klubach dziecięcych w Jeleniej Górze według danych GUS wynosiła 285 i były one wykorzystane w 81,1%**. Na tle innych dużych miast województwa dolnośląskiego można zauważyć, że Jelenia Góra cechuje się niskimi przyrostami nowych miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych (o 15,4% w latach 2016-2021), podobnie jak liczby przebywających w nich dzieci (o 2,2%). Relatywnie duża część miejsc w tego typu placówkach w Jeleniej Górze pozostaje jednak niewykorzystana (ok. co piąte).

⁵ Wyszukiwarka żłobków i klubów dziecięcych, <https://rejestrzlobkow.mpips.gov.pl>, dostęp: 1.02.2023.

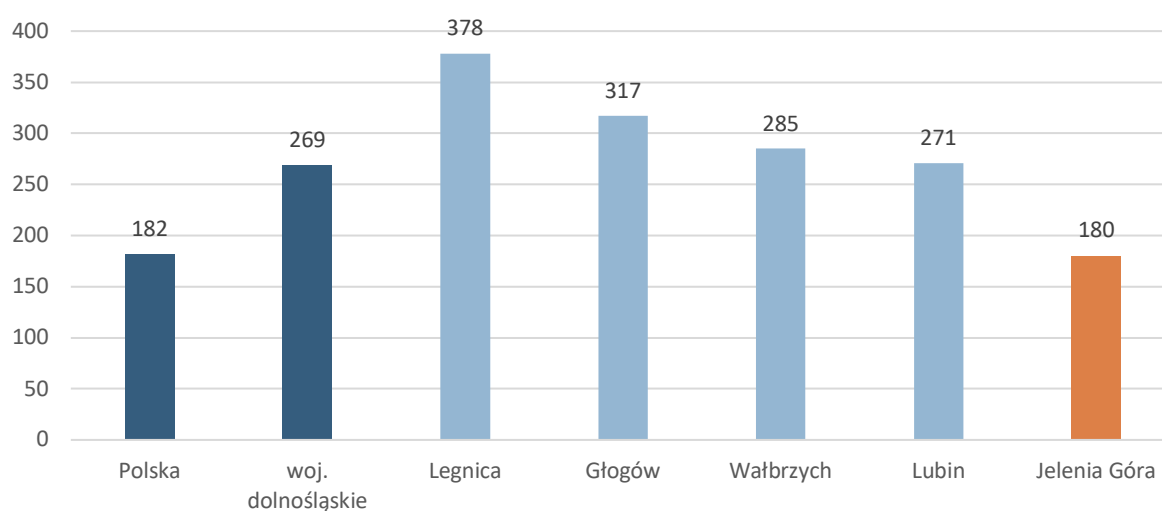
Tabela 10 Liczba dzieci przebywające na koniec roku [os.] i miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych [szt.] w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast w latach 2016-2021

Typ jednostki	Liczba dzieci przebywających na koniec roku			Liczba miejsc			Stosunek liczby dzieci do liczby miejsc 2021
	2016	2021	Zmiana 2016-2021	2016	2021	Zmiana 2016-2021	
Głogów	286	431	+50,7%	291	479	+64,6%	90,0%
Lubin	281	426	+51,6%	261	491	+88,1%	86,8%
Jelenia Góra	226	231	+2,2%	247	285	+15,4%	81,1%
Legnica	428	740	+72,9%	412	851	+106,6%	87,0%
Wałbrzych	335	457	+36,4%	367	585	+59,4%	78,1%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na potencjalne problemy z dostępnością miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 wskazywać może niska wartość wskaźnika liczby miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci do lat 3 w Jeleniej Górze na poziomie niższym od średniej krajowej i wojewódzkiej, a przede wszystkim – niższym od wartości omawianego wskaźnika dla wszystkich dużych miast regionu. Można domniemywać, że poziom dostępności żłobków jest słabą stroną Miasta.

Wykres 15 Miejsca w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci do lat 3 w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przedszkola

W 2021 roku w Jeleniej Górze funkcjonowały **22 przedszkola** – 9 przedszkoli publicznych (8 prowadzonych przez Miasto Jelenia Góra, 1 prowadzone przez osobę fizyczną) oraz 13 przedszkoli niepublicznych⁶.

Do przedszkoli w Jeleniej Górze w 2021 roku według statystyk GUS uczęszczało 2,6 tys. dzieci. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli w Mieście w ostatnim pięcioleciu wzrosła o 2,4%.

Tabela 11 Liczba dzieci [os.] i miejsc w przedszkolach [szt.] w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast w latach 2016-2021

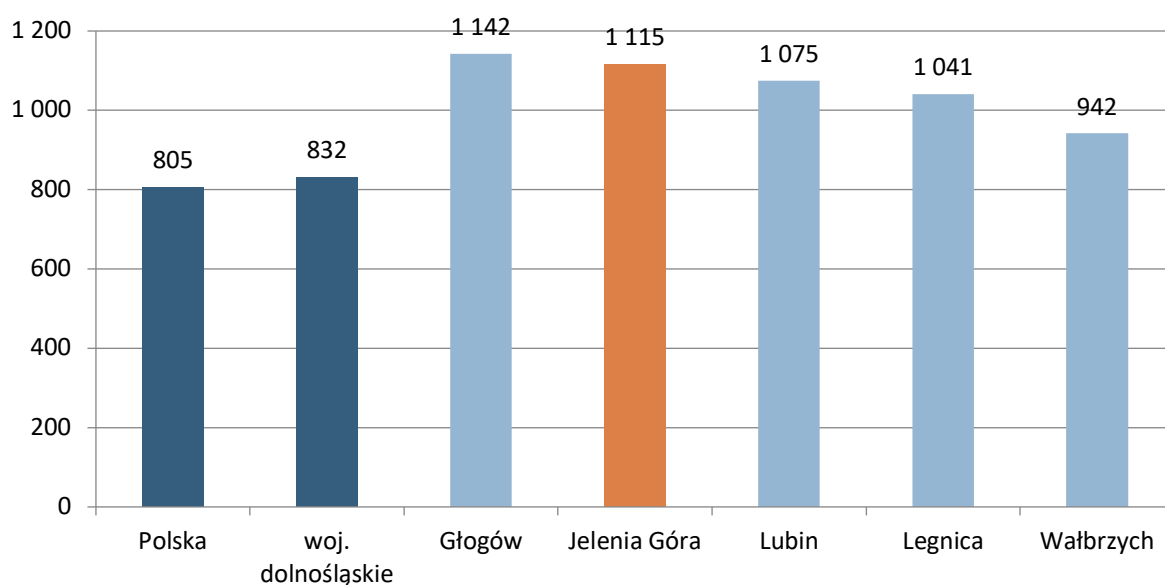
Typ jednostki	Liczba dzieci				Liczba miejsc			Stosunek liczby dzieci do liczby miejsc 2018
	2016	2018	2021	Zmiana 2016-2021	2016	2018	Zmiana 2016-2018	
Głogów	2 544	2 716	2 508	-1,4%	2 756	3 048	+10,6%	89,1%
Lubin	2 846	2 918	2 959	+4,0%	2 841	2 956	+4,0%	98,7%
Jelenia Góra	2 545	2 663	2 606	+2,4%	2 770	2 910	+5,1%	91,5%
Legnica	3 360	3 565	3 759	+11,9%	3 508	3 793	+8,1%	94,0%
Wałbrzych	2 720	3 097	3 045	+11,9%	3 023	3 274	+8,3%	94,6%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Jelenia Góra cechuje się wysoką wartością wskaźnika opisującego dostępność miejsc w przedszkolach – liczby miejsc w przedszkolach na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat. W 2018 roku (ostatnie dostępne dane) ten wskaźnik wyniósł 1 115 miejsc na 1 000 dzieci i był jednym z najwyższych na tle całej grupy porównawczej. Dostępność przedszkoli w Mieście, oceniając w oparciu o dane statystyczne, jest zatem dobra.

⁶ Informacja z realizacji zadań oświatowych Miasta Jelenia Góra za rok szkolny 2020/2021, s. 1.

Wykres 16 Miejsca w przedszkolach na 1 000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat w Jeleniej Górze na tle porównywanym miast, województwa i kraju w 2018 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szkolnictwo podstawowe

Na terenie Jeleniej Góry w 2021 roku funkcjonowało **13 szkół podstawowych** – 11 publicznych (10 prowadzonych przez Miasto Jelenia Góra, 1 prowadzona przez Karkonoskie Stowarzyszenie Edukacyjne u Erazma i Pankracego) i 2 niepubliczne (1 dla młodzieży i 1 dla dorosłych)⁷.

W szkołach podstawowych w Jeleniej Górze w 2021 roku według GUS uczyło się 5 706 dzieci – to o 15,0% mniej niż w 2016 roku (suma uczniów szkół podstawowych i istniejących w tym czasie gimnazjów). Jelenia Góra wpisuje się zatem w tendencję obserwowaną w innych dużych miastach województwa dolnośląskiego z dużymi spadkami liczby uczniów szkół podstawowych, przy czym spadek obserwowany w Mieście jest jednym z większych (wyższy notuje jedynie Wałbrzych).

⁷ Informacja z realizacji zadań oświatowych Miasta Jelenia Góra za rok szkolny 2020/2021, s. 1.

Tabela 12 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021 [os.]

Typ jednostki	2016	2021	Zmiana 2016-2021
Polska	3 367 831	3 123 409	-7,3%
woj. dolnośląskie	235 132	226 349	-3,7%
Głogów	6 329	5 813	-8,2%
Lubin	7 058	6 378	-9,6%
Jelenia Góra	6 713	5 706	-15,0%
Legnica	8 281	7 720	-6,8%
Wałbrzych	8 642	7 212	-16,5%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na temat jakości edukacji na poziomie podstawowym w Jeleniej Górze pośrednio powiedzieć mogą wyniki ogólnopolskiego egzaminu ósmoklasisty, realizowanego na koniec szkoły podstawowej. Można zauważyć, że **wyniki jeleniogórskich uczniów szkół podstawowych w tym egzaminie są rokrocznie bliskie średniej wojewódzkiej albo nieznacznie od niej wyższe** (j. angielski w latach 2020-2021). Na tle innych dużych miast województwa dolnośląskiego Jelenia Góra charakteryzuje się relatywnie wysokimi wynikami uczniów na egzaminie ósmoklasisty, w szczególności na tle innych miast na prawach powiatu (Legnica, Wałbrzych). To świadczy o relatywnie dobrym poziomie nauczania w szkołach podstawowych w Mieście.

Tabela 13 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast i województwa w latach 2020-2022 roku [%]

Typ jednostki	j. polski			matematyka			j. angielski		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
woj. dolnośląskie	59%	58%	58%	45%	45%	55%	55%	66%	68%
Głogów	57%	55%	57%	41%	43%	53%	56%	68%	71%
Lubin	61%	61%	60%	45%	50%	59%	57%	75%	71%
Jelenia Góra	59%	59%	59%	45%	45%	54%	57%	69%	67%
Legnica	56%	55%	55%	42%	41%	52%	55%	64%	68%
Wałbrzych	53%	53%	53%	37%	36%	45%	45%	56%	60%

Źródło: mapa.wyniki.edu.pl.

Szkolnictwo ponadpodstawowe

Jelenia Góra oferuje szeroką ofertę szkolnictwa ponadpodstawowego, na którą składają się licea ogólnokształcące (3 prowadzone przez Miasto Jelenia Góra, 1 prowadzone przez Karkonoskie Stowarzyszenie Edukacyjne u Erazma i Pankracego), szkoły policealne, technika i szkoły branżowe. Najwięcej uczniów uczęszcza do techników i liceów ogólnokształcących dla młodzieży – po ponad 2 tys. osób. Poniżej – informacja na temat liczby uczniów poszczególnych grup szkół ponadpodstawowych w Mieście według statystyk GUS.

Tabela 14 Szkolnictwo ponadpodstawowe w Jeleniej Górze w 2021 roku

Typ szkoły	Liczba szkół	Liczba uczniów
licea ogólnokształcące dla młodzieży	4	2 058
licea ogólnokształcące dla dorosłych	5*	387
szkoły policealne	4**	801
technika	9***	2 710
szkoły branżowe I stopnia	2	444
szkoły branżowe I stopnia dla młodzieży specjalne	1	32
szkoły specjalne przysposabiające do pracy	1	29
OGÓŁEM	26	6 641

* Informacja z realizacji zadań oświatowych Miasta Jelenia Góra za rok szkolny 2020/2021 wskazuje, że Mieście działają 3 licea dla dorosłych

** Informacja z realizacji zadań oświatowych Miasta Jelenia Góra za rok szkolny 2020/2021 wskazuje, że Mieście działa 6 szkół policealnych, w tym 1 bez uprawnień szkoły publicznej

*** Informacja z realizacji zadań oświatowych Miasta Jelenia Góra za rok szkolny 2020/2021 wskazuje, że Mieście działa 8 techników – 7 publicznych i 1 niepubliczne

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzupełnieniem oferty standardowego szkolnictwa ponadpodstawowego są także szkoły artystyczne działające w mieście.

Analogicznie co w przypadku szkolnictwa na poziomie podstawowym, odniesiono się do wyników ogólnopolskich egzaminów maturalnych by zbadać jakość kształcenia na poziomie ponadpodstawowym w Jeleniej Górze na tle województwa dolnośląskiego i jego największych miast. Ponownie, **wyniki jeleniogórskich uczniów szkół ponadpodstawowych w egzaminie maturalnym są zbliżone do średniej województwa**. Wyjątkiem jest egzamin z języka polskiego w 2020 roku, gdzie ten wynik był wyraźnie niższy, ale też wyniki z tego samego przedmiotu z 2021 roku, gdzie wynik jeleniogórskich uczniów był o 3 p.p. wyższy od

osiąganego w regionie ogółem i z języka angielskiego w tym samym roku, gdy był wyższy o 4 p.p. Na tle innych dużych miast regionu uczniowie szkół ponadpodstawowych z Jeleniej Góry zwykle osiągają jedne z najwyższych wyników egzaminów maturalnych z przedmiotów obowiązkowych na poziomie podstawowym.

Tabela 15 Średnie wyniki egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast i województwa w latach 2020-2022 roku [%]

Typ jednostki	J. polski			matematyka			j. angielski		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
woj. dolnośląskie	53%	56%	53%	51%	54%	55%	74%	77%	78%
Głogów	54%	55%	54%	47%	48%	52%	69%	75%	75%
Lubin	53%	53%	48%	47%	51%	50%	70%	73%	75%
Jelenia Góra	46%	59%	54%	49%	53%	55%	74%	81%	79%
Legnica	58%	57%	54%	47%	51%	51%	72%	74%	76%
Wałbrzych	39%	47%	56%	51%	53%	52%	72%	78%	74%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu, mapa.wyniki.edu.pl.

Szkolnictwo wyższe

W Jeleniej Górze działa **1 uczelnia macierzysta oraz 2 filie innych uczelni**, zlokalizowanych w innych miastach. Uczelnią macierzystą jest Karkonoska Akademia Nauk Stosowanych w Jeleniej Górze (wcześniej Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze) – publiczna wyższa szkoła zawodowa, oferująca kształcenie na studiach magisterskich na kierunkach: fizjoterapia i pielęgniarstwo, na studiach inżynierskich na kierunkach: edukacja techniczno-informatyczna oraz na studiach licencjackich na kierunkach: dietetyka, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, filologia angielska i germańska, pedagogika, pielęgniarstwo i wychowanie fizyczne⁸. Ponadto w Jeleniej Górze działają filie Politechniki Wrocławskiej, kształcącej w Mieście na kierunku informatyka przemysłowa⁹ oraz

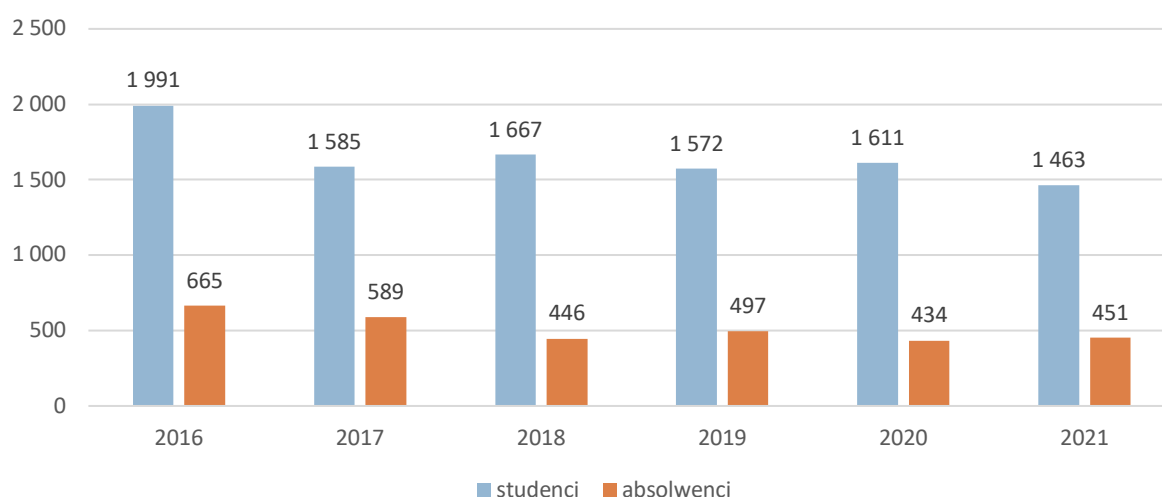
⁸ Karkonoska Akademia Nauk Stosowanych w Jeleniej Górze, <https://kans.pl/kpsw-w-jg>, dostęp: 1.02.2023.

⁹ Politechnika Wrocławska, Filia w Jeleniej Górze, <https://jelenia-gora.pwr.edu.pl/o-filii/profil-filii>, dostęp: 1.02.2023.

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, oferującego studia na takich kierunkach jak ekonomia biznesu i finanse i zarządzanie w nowoczesnej gospodarce¹⁰.

W 2021 roku w Jeleniej Górze pobierało wykształcenie wyższe prawie 1,5 tys. studentów – o 26,5% mniej niż w 2016 roku.

Wykres 17 Liczba studentów i absolwentów uczelni wyższych w Jeleniej Górze w latach 2016-2021 [os.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.6 Stan opieki zdrowotnej

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Jeleniej Góry działają 52 przychodnie, z czego 1 jest podległa samorządowi terytorialnemu. System ochrony zdrowia wspierają dodatkowo – według danych GUS - **32 apteki**.

Dostęp ludności do przychodni w Jeleniej Górze jest statystycznie najkorzystniejszy spośród wszystkich dużych miast województwa dolnośląskiego i znacznie się poprawił od 2016 roku – na 10 tys. ludności przypada w Jeleniej Górze średnio 7 przychodni (w 2016 roku było to 5). Liczba ludności w przeliczeniu na 1 aptekę jest mniejsza niż w kraju i województwie – 2 393 wobec odpowiednio 3 195 i 3 133, co także jest rezultatem korzystniejszym niż w przypadku

¹⁰ Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Filia w Jeleniej Górze, <https://jg.ue.wroc.pl/>, dostęp: 1.02.2023.

większości miast grupy porównawczej (za wyjątkiem Legnicy). Jelenia Góra pod względem statystycznej dostępności placówek ochrony zdrowia wypada zatem relatywnie dobrze na tle miast porównywanych.

Tabela 16 Przychodnie na 10 tys. ludności [szt.] i ludność na aptekę ogólnodostępną [os.] w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021

Typ jednostki	przychodnie na 10 tys. ludności		ludność na aptekę ogólnodostępną	
	2016	2021	2016	2021
Polska	6	6	2 933	3 195
woj. dolnośląskie	5	5	2 732	3 133
Głogów	6	6	2 627	2 771
Lubin	5	5	2 286	2 474
Jelenia Góra	5	7	2 176	2 393
Legnica	5	5	2 098	2 186
Wałbrzych	4	4	2 387	2 648

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Specjalistyczną opiekę zdrowotną w mieście zapewniają **szpitale, które – według statystyk GUS – oferują 560 łóżek szpitalnych** – 11,9% mniej niż 5 lat wcześniej. Szpitale w Jeleniej Górze to:

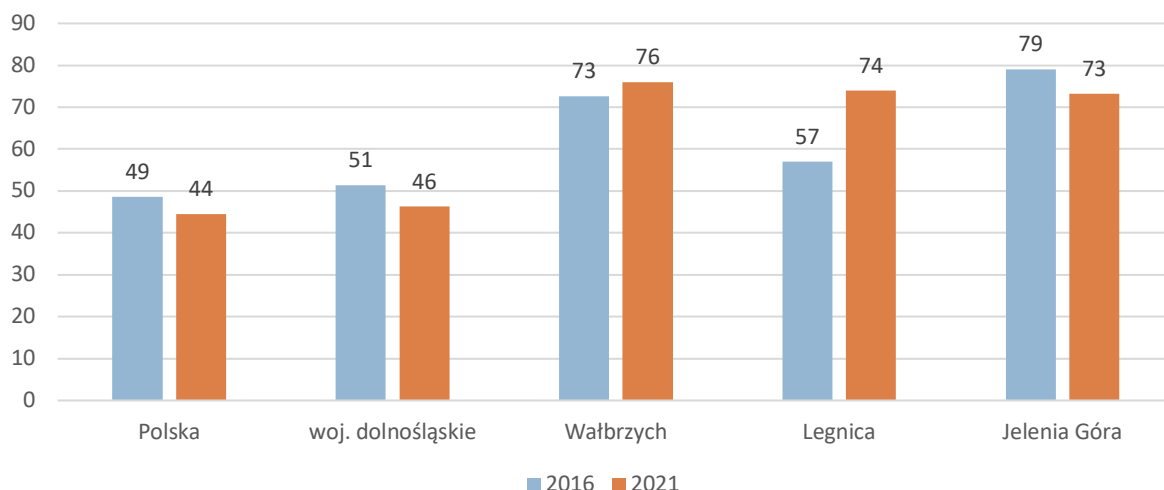
- Wojewódzkie Centrum Szpitalne Kotliny Jeleniogórskiej – samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, którego podmiotem tworzącym jest Województwo Dolnośląskie, z szeregiem oddziałów w tym m.in. Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej, Chirurgii Naczyniowej, Kardiologicznym, Chorób Płuc, Położniczo-Ginekologicznym, Chorób Wewnętrznych, stacją dializ, poradniami specjalistycznymi, działami Diagnostyki Laboratoryjnej i Obrazowej, Zakładem Fizjoterapii, Pracownią Endoskopii czy Pracownią EMG¹¹;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Specjalistyczny Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Jeleniej Górze - samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, którego podmiotem tworzącym jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, z oddziałami: Dziennym Psychiatrycznym,

¹¹ Wojewódzkie Centrum Szpitalne Kotliny Jeleniogórskiej, <https://spzoz.jgora.pl/>, dostęp: 1.02.2023

Dziennym Rehabilitacyjnym dla Dzieci i Młodzieży oraz Leczenia Nerwic oraz poradniami Zdrowia Psychicznego, Leczenia Uzależnień i Logopedyczną¹².

Obliczono wartość wskaźnika liczby łóżek szpitalnych na 10 tys. ludności dla miast na prawach powiatu z grupy porównawczej (dla nich jedynie dostępne są dane o liczbie łóżek szpitalnych). Jelenia Góra na tle kraju i regionu wypada korzystnie z 73 łózkami szpitalnymi na 10 tys. ludności – mimo spadku wartości tego wskaźnika od 2016 roku. Jest to jednak wynik najmniej korzystny na tle innych miast na prawach powiatu województwa dolnośląskiego.

Wykres 18 Liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021 [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Mimo statystyk, które nie plasują Jeleniej Góry w najgorszym świetle jeśli chodzi o stan opieki zdrowotnej, jest to jeden z najślabiej ocenianych aspektów życia w Mieście według respondentów przeprowadzonej ankiety (więcej na ten temat w podrozdziale 3.12 *Warunki życia i problemy społeczne*). W odpowiedziach na pytanie otwarte w ankiecie mieszkańcy wskazywali na małą dostępność lekarzy specjalistów w Mieście, zwłaszcza dziecięcych (okulista, kardiolog, stomatolog), szczególnie z ofertą usług w ramach NFZ. Wątpliwości budzi

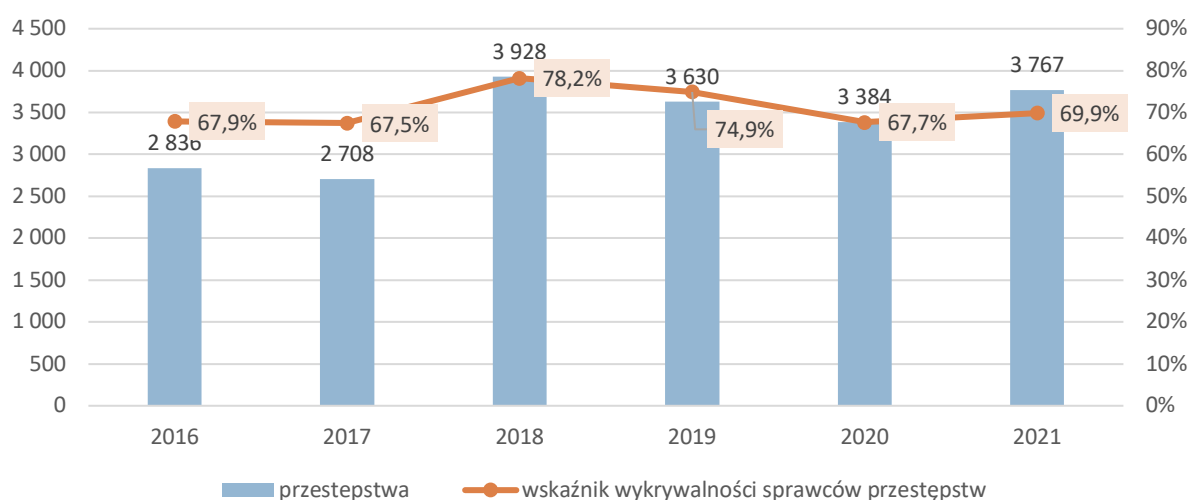
¹² Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Specjalistyczny Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Jeleniej Górze, <https://www.szpitalmsw.net/>, dostęp: 1.02.2023

także jakość jeleniogórskiej opieki szpitalnej – jak wskazała część respondentów, wynikająca w dużej części najpewniej z braku personelu.

3.7 Stan bezpieczeństwa publicznego

W 2021 roku w Jeleniej Górze odnotowano ponad **3,70 tys. przestępstw** – o 1/3 więcej niż pięć lat wcześniej. Liczba przestępstw przekroczyła 3 tys. rocznie w 2018 roku. W prawie 70% przypadków przestępstw udało się wykryć sprawcę, co jest wynikiem korzystniejszym niż w 2016 roku (67,9%), ale mniej korzystnym niż w 2018 roku (78,2%).

Wykres 19 Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych [szt.] oraz wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję [%] w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Poniżej, dane na temat różnego rodzaju przestępstw popełnianych w Jeleniej Górze. Warto zwrócić uwagę na znaczący wzrost liczby przestępstw o charakterze gospodarczym, jak i przeciwko rodzinie i opiece.

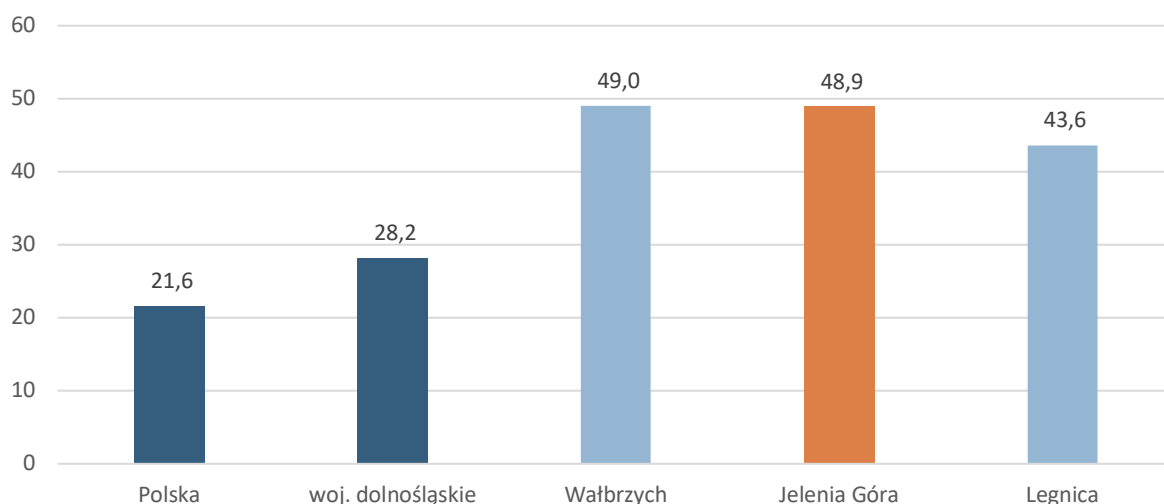
Tabela 17 Liczba przestępstw według typu w Jeleniej Górze w latach 2016-2021 [szt.]

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana 2016- 2021
o charakterze kryminalnym	2 136	2 217	2 258	1 955	2 167	2 434	+14,0%
o charakterze gospodarczym	434	211	1 300	1 240	809	895	+106,2%
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	152	159	237	164	139	199	+30,9%
przeciwko życiu i zdrowiu	37	16	47	38	31	25	-32,4%
przeciwko mieniu	1 881	1 865	2 729	2 262	2 071	2 613	+38,9%
przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności	35	77	58	84	62	92	+162,9%
przeciwko rodzinie i opiece	9	27	45	37	32	55	+511,1%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Porównano dane na temat liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem na 1 000 mieszkańców w Jeleniej Górze i innych miastach na prawach powiatu województwa dolnośląskiego, całym województwie i kraju. Można zauważyć, że duże miasta charakteryzują się ogólnie wysokim na tle kraju czy ogółu regionu poziomem przestępczości, a ten w przypadku Jeleniej Góry jest podobny co w Wałbrzychu, a nieco wyższy niż w Legnicy.

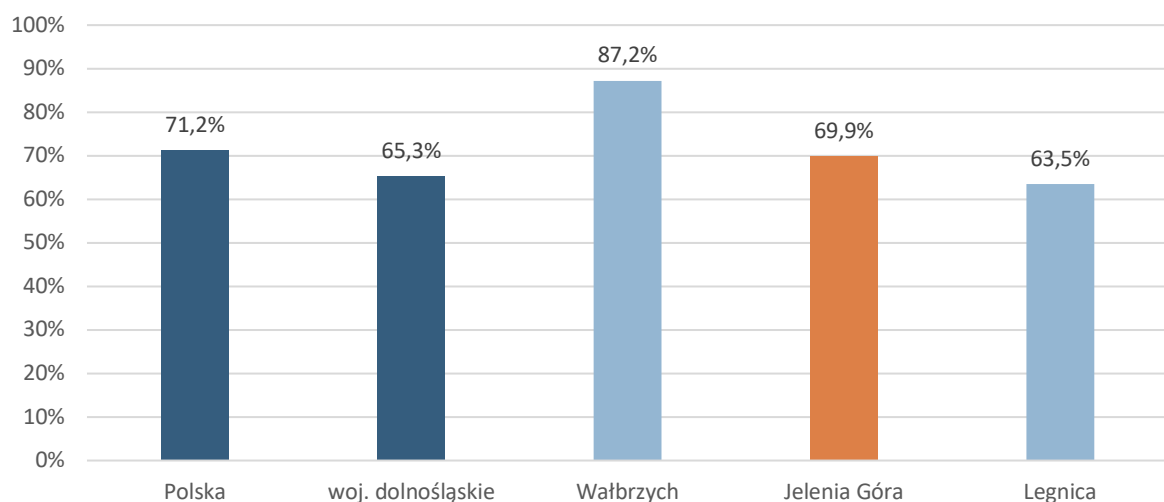
Wykres 20 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem na 1 000 mieszkańców w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Poziom wykrywalności sprawców przestępstw w Jeleniej Górze jest statystycznie na niższym poziomie niż w ogóle kraju. Słabszym poziomem z innych miast na prawach powiatu w województwie dolnośląskim cechuje się Legnica.

Wykres 21 Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przyjrano się także kwestii bezpieczeństwa drogowego, badając liczbę zdarzeń drogowych w oparciu o statystyki Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji, operującego na danych udostępnionych przez Komendę Główną Policji w Warszawie. W latach 2016-2021 na drogach Jeleniej Góry dochodziło średnio do **1 285 zdarzeń drogowych rocznie**. Warto jednak zauważyć, że w latach 2016-2019 było ich po ponad 1,3 tys. rocznie. Rok początku pandemii COVID-19, w którym m.in. ograniczeniom uległa turystyka przyniósł znaczący spadek liczby zdarzeń drogowych do nieco ponad 1 tys. w 2020 roku, a w 2021 roku liczba wypadków drogowych nie wróciła do stanu sprzed pandemii. **Na jeleniogórskich drogach giną rocznie średnio 3 osoby** (przy czym w latach 2020-2021 śmierć poniosła tylko 1 osoba), **9 zostaje ciężko rannych** (liczba ciężko rannych była jedną z wyższych w ostatnich latach mimo potencjalnie mniejszego ruchu drogowego), a **15 – lekko rannych**.

Tabela 18 Liczba zdarzeń drogowych oraz zmarłych i rannych w ich wyniku w Jeleniej Górze w latach 2016-2021 [szt.]

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Średnia 2016-2021
liczba zdarzeń drogowych	1 325	1 399	1 316	1 346	1 059	1 267	1 285
zmarli	8	2	5	4	0	1	3
ciężko ranni	14	6	4	7	9	15	9
lekko ranni	20	18	15	19	11	5	15

Źródło: System Ewidencji Wypadków i Kolizji.

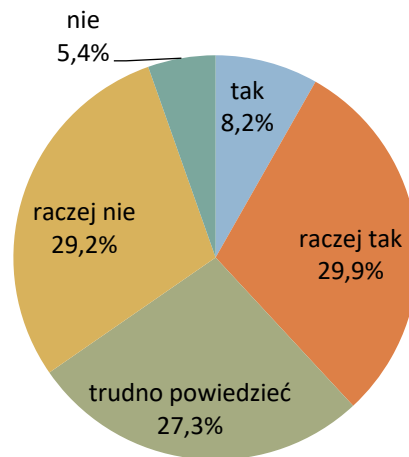
Analizując dane Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji zbiorczo dla ostatnich 5 lat można wskazać, że:

- w mieście najczęściej dochodzi do zderzeń pojazdów – bocznych czy tylnych, a także najechania na pojazd unieruchomiony;
- przyczynami wypadków są najczęściej niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami, nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu, nieprawidłowe cofanie, zmienianie pasa ruchu i omijanie, a także niedostosowanie prędkości do warunków ruchu;
- wśród ofiar śmiertelnych wypadków drogowych dominują pieszy (80,0% ofiar);
- najniebezpieczniejsze ulice miasta to ul. Wolności, Jana Pawła II, Jana III Sobieskiego, Sudecka i L. Różyckiego;

- najniebezpieczniejsze skrzyżowania to: L. Rózyckiego/M. K. Ogińskiego, Grunwaldzka/Jana Pawła II, K. Miarki/Spółdzielcza, Jana III Sobieskiego/Jana Pawła II oraz Jana III Sobieskiego/K. Miarki.

Alarmującym jest, że – według wyników przeprowadzonej ankiety – **co trzeci mieszkaniec Jeleniej Góry (34,6%) nie czuje się bezpiecznie na terenie Miasta**, a kolejne 27,3% nie potrafi określić, czy czuje się bezpiecznie czy nie. Wśród grup wiekowych, które czują się najmniej bezpiecznie w mieście są osoby w wieku 18-25 lat (52,8% odpowiedziało na omawiane pytanie „raczej nie” lub „nie”), osoby poniżej 17 lat (42,9%) i osoby w wieku 26-40 lat (37,0%), a więc najmłodsze grupy wiekowe. W ankiecie w odpowiedziach na pytanie otwarte pojawiła się wzmianka, że szczególnie warto zwrócić uwagę na stan bezpieczeństwa poza centrum Miasta, gdzie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców spada. Inny respondent wskazał jednak, że problemem centrum Miasta są często agresywne osoby spożywających alkohol.

Wykres 22 Odpowiedzi na pytanie „Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

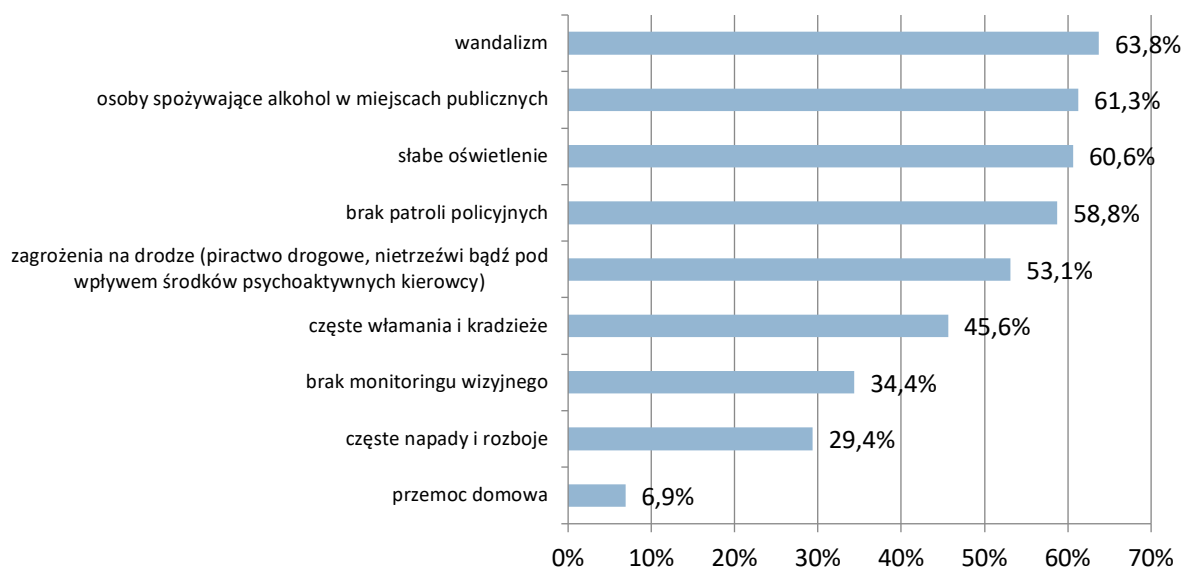

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Osoby, które w poprzednim pytaniu zaznaczyły odpowiedzi „raczej nie” i „nie” wypowiedziały się dodatkowo na temat tego, jakie są przyczyny ich braku poczucia bezpieczeństwa w Mieście. Największa część z nich wskazała na wandalizm (63,8%), a następnie na osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych (61,3%) i słabe oświetlenie (60,6%). Te i kolejne odpowiedzi najczęściej wskazywane przez respondentów jako zagrożenia dla ich bezpieczeństwa wskazują, że konieczna może się okazać intensyfikacja pracy miejskich służb

takich jak np. Policja w zakresie zapobiegania przypadkom wandalizmu, spożywania alkoholu w niedozwolonych miejscach czy w obszarze zdarzeń drogowych, jak i inwestycje w poprawę warunków oświetleniowych w Mieście.

Wykres 23 Odpowiedzi na pytanie „Jakie są przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa na terenie Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety wykazujących brak poczucia bezpieczeństwa w Mieście

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Respondenci w omawianym pytaniu mieli możliwość wpisania także własnych odpowiedzi na pytanie o przyczyny ich braku poczucia bezpieczeństwa. Wśród tych odpowiedzi znalazły się brak odpowiedniej reakcji służb na przypadki negatywnych zdarzeń z Mieście, ignorowanie problemów zgłaszanych przez mieszkańców, nieskuteczność miejskiego monitoringu czy osoby pod wpływem narkotyków.

Przedstawiciel Straży Miejskiej w wywiadzie pogłębionym dodaje do elementów wpływających negatywnie na bezpieczeństwo mieszkańców Jeleniej Góry takie aspekty jak agresywne zachowania młodzieży, mające często swoje źródło w używkach i negatywnych wzorcach z internetu, a także zagrożenia w ruchu drogowym, wynikające ze specyfiki Miasta, w szczególności jego zabytkowego centrum z ciasnymi uliczkami, co sprzyja kolizjom i nieprawidłowemu parkowaniu.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego na terenie Jeleniej Góry działają:

- Komenda Miejska Policji w Jeleniej Górze;
- Straż Miejska w Jeleniej Górze;
- Państwowa Straż Pożarna w Jeleniej Górze, wspomagana przez Ochotnicze Straże Pożarne: OSP Sobieszów (włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego), OSP Jagniątek, OSP Wiejska i OSP Valmet (niewłączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego)¹³;
- Grupa Karkonoska GOPR, działająca na terenie Sudetów Zachodnich, m.in. w Górach Izerskich, Karkonoszach, Górach Kaczawskich, Rudawach Janowickich oraz Wzgórzach Bramy Lubawskiej¹⁴;
- Placówka Straży Granicznej w Jeleniej Górze.

3.8 Kultura i organizacja czasu wolnego

W Jeleniej Górze działa **szereg podmiotów działających na rzecz pobudzania aktywności kulturalnej**. Wymienić wśród nich należy:

- Jeleniogórskie Centrum Kultury z pracownikami plastycznymi, warsztatami dla dzieci i dorosłych, ofertą konsultacji dla muzyków, działalnością zespołów artystycznych, organizacją imprez i in.; siedziby podmiotu znajdują się w 3 różnych częściach Miasta – Centrum, Sobieszów oraz Cieplice, co pozwala na dotarcie z ofertą do różnych zakątków Jeleniej Góry; w 2021 roku doszło przyłączenia do struktury JCK Domów Kultury "Muflon" (prowadzący działalność artystyczno-kulturalną z działalnością grup twórczych i pracowni artystycznych w dzielnicy Sobieszów) i "Przystań Twórcza" (organizująca imprezy kulturalne, warsztaty, kluby i sekcje w Cieplicach);
- Osiedlowy Dom Kultury na Zabobrze, prowadzący zajęcia plastyczne, rzeźbiarskie, filmowe taneczne i muzyczne, liczne grupy artystyczne (np. taneczne, teatralne) i organizujący imprezy w dzielnicy Zabobrze.

¹³ Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Jeleniej Górze, <https://www.gov.pl/web/kmpsp-jeleniagora/jednostki-osp>, dostęp: 1.02.2023.

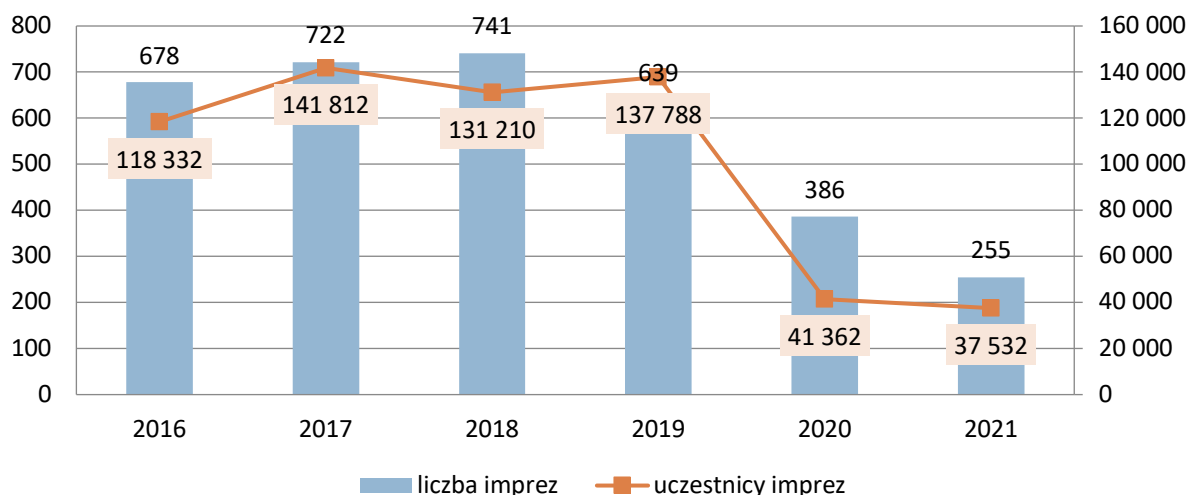
¹⁴ Grupa Karkonoska GOPR, <https://gopr.org/>, dostęp: 1.02.2023.

W Jeleniej Górze – jak wskazuje GUS – w 2021 roku działało 11 grup artystycznych z 95 członkami. Alarmujące jest to, że w 2016 roku były to 32 grupy artystyczne z 325 członkami. Tendencja spadkowa obserwowana była jeszcze przed wybuchem pandemii COVID-19. GUS wskazuje, że w 2021 roku było to 6 grup wokalnych i chórów, 3 grupy teatralne, 1 grupa muzyczno-instrumentalna i 1 grupa folklorystyczna. Obok grup artystycznych w Mieście działało w 2021 roku według GUS 110 kół/klubów/sekcji (o 15 więcej niż w 2016 roku) ze 1 232 członkami (o 505 mniej niż w 2016 roku). Te koła i sekcje to: 36 kół plastycznych/technicznych, 23 taneczne, 12 muzycznych, 6 informatycznych, 4 teatralne, 2 fotograficzne i filmowe oraz 1 Uniwersytet Trzeciego Wieku. Pozostałe 26 przyporządkowane zostały do kategorii „inne”. GUS wskazuje, że w Jeleniej Górze w ramach instytucji kultury działają także 2 pracownie plastyczne, 2 muzyczne, 2 baletowe/taneczne, 1 ceramiczna, 1 filmowa, 1 fotograficzna, 1 studio telewizyjne i 1 z kategorii „inne”.

Według danych GUS w Jeleniej Górze w ostatnich latach (2020-2021) znacznie zmniejszyła się liczba organizowanych imprez przez jednostki odpowiedzialne za kulturę w Mieście – to kolejny rezultat pandemii COVID-19, która poprzez ograniczenia w poruszaniu się, *lockdown* i obostrzenia dla działalności instytucji kultury spowodowała zastój w tym aspekcie życia Miasta. **W latach 2016-2019 organizowano rocznie średnio 695 imprez, które zbierały średnio 132,3 tys. uczestników. Średnia z lat 2020-2021 to z kolei jedynie 321 imprez z 39,4 tys. uczestników.** Wyzwaniem dla obszaru kulturowego Miasta jest powrót do aktywności sprzed pandemii COVID-19. Wydarzenia kulturalne, które na stałe znajdują się w kalendarzu kulturalnym Miasta to m.in. Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych, Międzynarodowy Festiwal Teatrów i Kultury Awangardowej PESTKA, Wrzesień Jeleniogórski, Festiwal Muzyki „Silesia Sonans” czy Jeleniogórski Jarmark Staroci i Osobliwości¹⁵.

¹⁵ Kultura w mieście, <https://kultura.jeleniagora.pl/>, dostęp: 1.02.2023.

Wykres 24 Liczba imprez [szt.] i uczestników imprez [os.] organizowanych przez miejskie jednostki kultury w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W relacji z innymi porównywanymi miastami aktywność kulturalna w Jeleniej Górze (bazując na danych GUS) jest na relatywnie wysokim poziomie ze średnią 1 272 uczestników imprez na 1 000 mieszkańców z lat 2016-2021. W pozostałych miastach porównywanych wartość omawianego wskaźnika jest zwykle niższa (wyjątkiem jest Głogów – 1 558 uczestników imprez na 1 000 mieszkańców – średnia z lat 2016-2021). Aktywność kulturalna może stanowić ważny atut Miasta, zwłaszcza na tle innych dużych miast województwa dolnośląskiego.

Tabela 19 Uczestnicy imprez na 1 000 ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021

Typ jednostki	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Średnia 2016-2021
Polska	925	945	1 028	977	350	481	784
woj. dolnośląskie	1 029	1 234	1 209	1 154	460	706	965
Głogów	2 143	1 843	1 298	2 031	799	1 233	1 558
Lubin	1 350	1 669	1 584	1 034	56	90	964
Jelenia Góra	1 463	1 766	1 647	1 740	530	487	1 272
Legnica	600	697	472	892	261	348	545
Wałbrzych	852	878	50	737	150	322	498

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Warto dodatkowo zaznaczyć, że dane na temat aktywności kulturalnej pochodzące z GUS mogą nie uwzględniać całości życia kulturalnego w Mieście wobec niedoskonałości

sprawozdawczości. Zarysowują one jednak pewne trendy i tendencje oraz umożliwiają porównanie ze sobą jednostek samorządu terytorialnego wobec braku innego, wiarygodnego i jednolitego dla nich wszystkich miast źródła danych.

Miasto Jelenia Góra może pochwalić się ponadto innymi instytucjami kultury, które wzbogacają ofertę Miasta w tym obszarze. W Mieście działa Filharmonia Dolnośląska, teatry: Teatr im. Cypriana Kamila Norwida i Zdrojowy Teatr Animacji, galeria sztuki Biuro Wystaw Artystycznych, 3 kina, muzea (Muzeum Przyrodnicze, Muzeum Karkonoskie, Muzeum Miejskie Dom Gerharta Hauptmanna, Muzeum Historii i Militariów) oraz Książnica Karkonoska z 6 filiami we wszystkich dzielnicach Jeleniej Góry. Poniżej – informacja o ofercie tych podmiotów wraz z liczbą korzystających w ostatnich latach.

Tabela 20 Inne podmioty kultury w Jeleniej Górze i wyniki ich działalności w latach 2016-2021

Podmiot	Kategoria	2016	2017	2018	2019	2020	2021
filharmonia	koncerty	113	104	100	96	44	58
	słuchacze	25 034	20 593	20 336	20 706	6 860	6 907
galeria sztuki	wystawy	25	21	35	15	10	11
	zwiedzający	10 089	11 892	13 624	11 907	5 452	5 391
teatr dramatyczny	przedstawienia	143	126	135	96	52	55
	widzowie	15 978	15 452	15 640	11 738	4 928	4 784
kina	seanse	12 469	11 568	10 823	10 475	5 148	6 450
	widzowie	274 758	287 915	304 745	305 559	98 185	136 581
muzea	zwiedzający	118 351	93 814	99 191	78 120	35 691	53 532
biblioteki publiczne	czytelnicy	11 161	11 003	10 639	10 725	7 388	7 817
	wypożyczenia	260 289	257 228	251 260	256 464	177 186	211 594

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Jak wskazują uczestnicy zrealizowanych na potrzeby niniejszego opracowania wywiadów pogłębianych, mocnymi stronami oferty kulturalnej Jeleniej Góry są:

- różnorodność oferty zapewniana przez dużą liczbę różnych działających instytucji;
- stałość i regularność wydarzeń z kalendarza kulturalnego Miasta;
- bogate środowisko artystyczne związane z regionem Karkonoszy;
- szeroka rzesza ambitnej, dobrze wykwalifikowanej kadry;
- otwartość na pomysły i nowe inicjatywy.

Część mocnych stron ma jednak także charakter słabej strony. Taką jest duża liczba podmiotów, która pochłania większe zasoby finansowe na obszary administracyjne,

uszczuplając budżet na obszar działań merytorycznych. To także powoduje niekiedy sytuacje powielania oferty czy wzbudzania niepotrzebnej konkurencji. Jeden z rozmówców wskazał, że korzystne mogłoby być lepsze skoordynowanie prac tych wielu podmiotów i zebranie sił do realizacji wspólnych celów.

Wśród innych słabych stron oferty kulturalnej Miasta można wymienić:

- brak oferty bardzo dużych wydarzeń, np. dużych festiwali, które mogłyby się stać elementem identyfikującym Miasto;
- słabą promocję oferty, szczególnie na zewnątrz;
- dojrzałość kadr i niejednokrotnie trudności z „przebicciem się” młodych do realizacji swoich pomysłów;
- repertuar teatralny oparty głównie na gatunku komediowym;
- niską świadomość specyfiki działalności organizacji pozarządowych działających w zakresie kultury wśród przedstawicieli administracji;
- niedostateczne wykorzystanie lokalnego dziedzictwa, a często wzorowanie się na innych Miastach.

Z kolei wśród czynników zewnętrznych wpływających na obszar kultury w Mieście wymienić można fundusze zewnętrzne i ich aktywne wykorzystanie czy bogate dziedzictwo kulturowe regionu ze stykiem kultur polskiej, czeskiej i niemieckiej (pozytywne czynniki), ale z drugiej strony – rosnące koszty podwykonawców, wpływające na budżety realizowanych imprez w Mieście czy wojnę w Ukrainie, która studzi chęci do uczestnictwa w wydarzeniach (negatywne czynniki).

Uczestnicy wywiadów pogłębionych wskazywali, że liczną grupą korzystającą z oferty kulturalnej miasta są dzieci, a także seniorzy (ci tworzą nawet własną ofertę artystyczną) i osoby dojrzałe. Mniejsze zainteresowanie, głównie z uwagi na obciążenie obowiązkami zawodowymi i domowymi, obserwuje się w grupie wiekowej 20-40 lat.

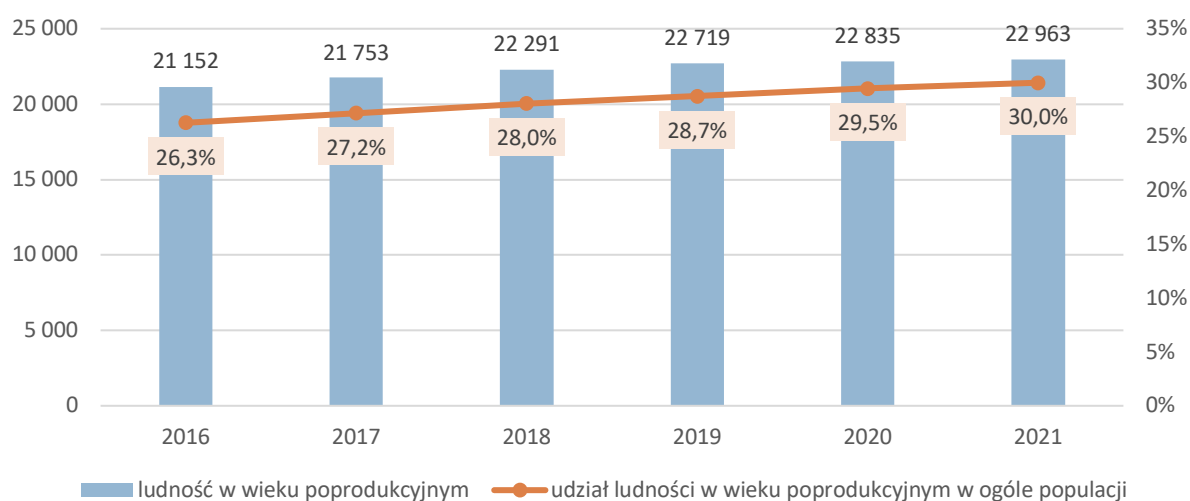
Odnosnie młodzieży, która – jak wynika z przeprowadzonej ankiety – słabiej niż starsze grupy wiekowe ocenia obszar oferty kulturalnej i spędzania czasu wolnego w Jeleniej Górze (więcej w podrozdziale 3.12 *Warunki życia i problemy społeczne*), jeden z uczestników wywiadów pogłębionych wskazuje, że ma ona bardzo sprecyzowane i wysokie oczekiwania np. odnośnie

zapraszania do Miasta gwiazd ich pokolenia, które głównie grają biletowane, drogie koncerty na dużych obiektach, których nie ma w Jeleniej Górze. Ten i inne czynniki sprawiają, że niemożliwe jest zadośćuczynienie tak wysokim oczekiwanym młodej części jeleniogórskiego społeczeństwa w obszarze zapewnienia rozrywki. Inny rozmówca wskazuje, że obszar kultury, w którym można odnotować braki według w Jeleniej Górze to właśnie oferta dla ludzi młodych – zaleca się, by była ona „szyta” razem z tą grupą, by jak najlepiej odpowiadała na jej potrzeby. Wskazuje się, że wystarczy zagospodarować dla młodych pomieszczenie, koordynatora i obdarzyć ich zaufaniem, by sami budowali obszar kultury dostosowany do siebie. Korzystne byłoby także ogólne stworzenie programu wspierania aktywności kulturalnej (np. programu stypendialnego) dla lokalnych młodych artystów, by zachęcić ich do pozostania i tworzenia w Jeleniej Górze.

3.9 Sytuacja seniorów

W Jeleniej Górze żyje ponad 20 tys. osób w wieku poprodukcyjnym. W 2021 stanowili oni 30,0% populacji. Prognozy sporządzone w 2014 roku wskazują, że udział ludności w wieku poprodukcyjnym do 2050 roku osiągnie 36,9%. Bazując na tym, że w ciągu zaledwie 5 lat udział ten wzrósł o 3,7 p.p, można domniemywać, że prognozy te są nawet zbyt optymistyczne i w Mieście jeszcze większy odsetek mieszkańców będzie w 2050 roku seniorami. Będzie to zatem ogromna grupa mieszkańców, która będzie wymagać odpowiedniego zaplecza medycznego, opiekuńczego i kulturalnego, dostosowanego do jej potrzeb.

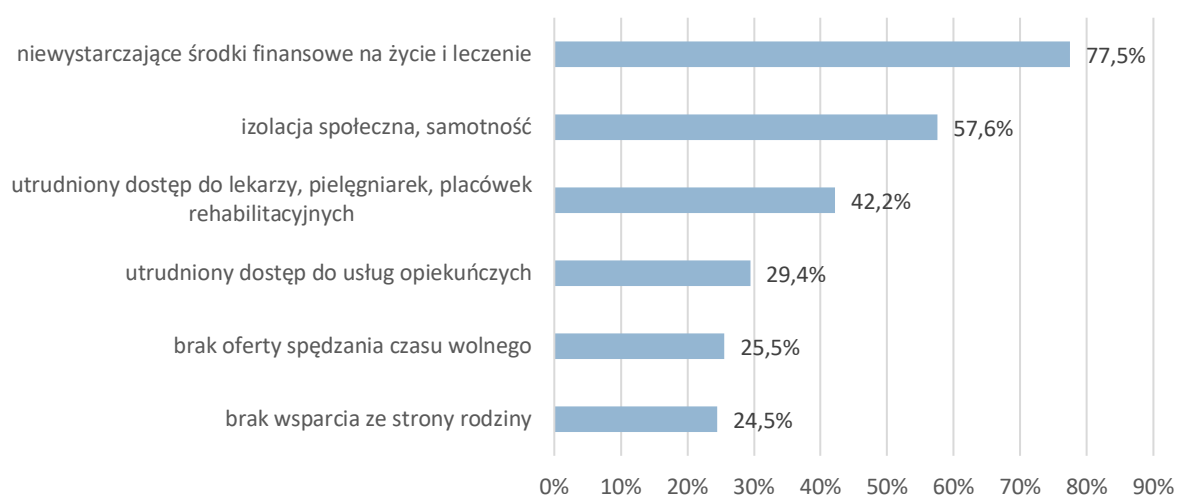
Wykres 25 Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym [os.] i jej udział w ogólnej populacji Jeleniej Góry [%] w latach 2016-2021

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Osoby starsze i samotne zostały wskazane przez ponad połowę respondentów przeprowadzonej na potrzeby niniejszego dokumentu ankiety jako jedna z najbardziej narażonych na wykluczenie społeczne grup w Jeleniej Górze. Seniorzy znaleźli się na pierwszym miejscu w tym zestawieniu (więcej na ten temat w podrozdziale 3.12 *Warunki życia i problemy społeczne*). Według mieszkańców, najważniejszym problemem dotyczącym osoby starsze są problemy finansowe – niewystarczające środki na życie i leczenie, wskazane przez 77,5% respondentów. Ponad połowa (57,6%) ankietowanych wskazała ponadto na izolację i samotność, a 42,2% - na utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej dla seniorów.

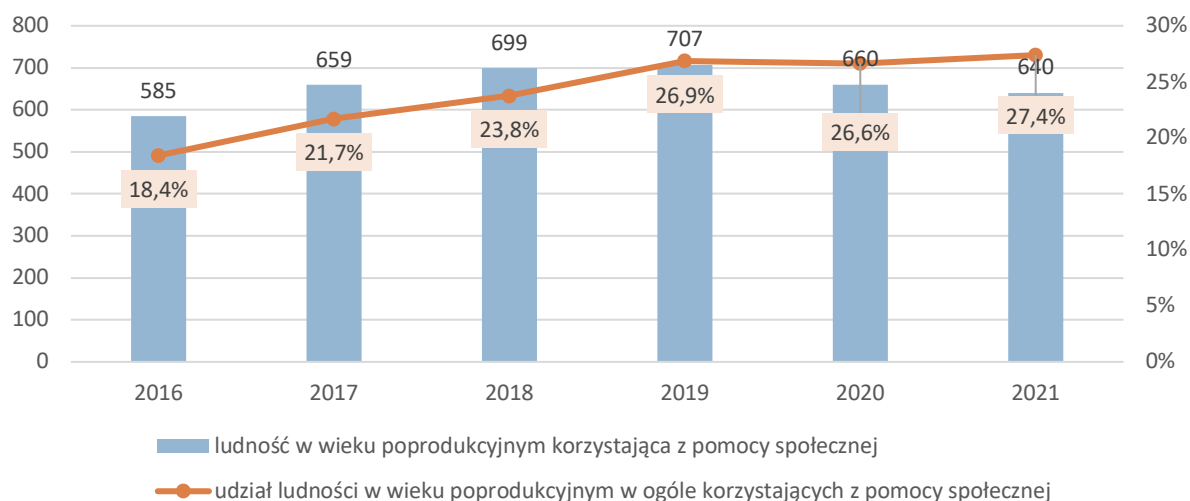
Wykres 26 Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej OSOBY STARSZE w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Niewystarczające środki finansowe oraz choroby sprawiają, że osoby starsze trafiają pod wsparcie podmiotów pomocy społecznej. W 2021 roku z pomocy społecznej w Jeleniej Górze korzystało 640 osób w wieku poprodukcyjnym – liczba ta była niższa niż w 2019 roku, ale wyższa niż w 2016 roku. Warto nadmienić, że w tym czasie z roku na rok spadała liczba korzystających z tej pomocy w Mieście. Wyraźnie wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności korzystającej z pomocy społecznej – z 18,4% w 2016 roku do 27,4% w 2021 roku.

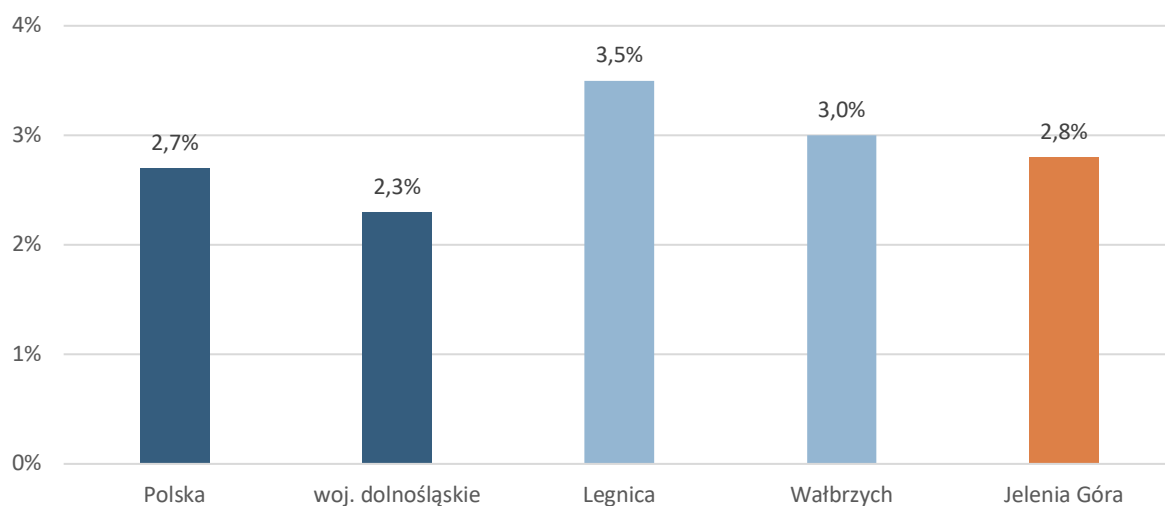
Wykres 27 Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym korzystająca z pomocy społecznej [os.] oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej [%] w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Mimo dużego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle korzystających z pomocy społecznej, zasięg korzystania z tej pomocy (tj. udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem) w Jeleniej Górze jest na poziomie zbliżonym do krajowej wartości tego wskaźnika i w latach 2016-2021 utrzymywał się w granicach od 2,8% w 2016 i 2021 roku do 3,2% w 2018 roku. Na tle innych miast na prawach powiatu regionu to relatywnie niski wynik.

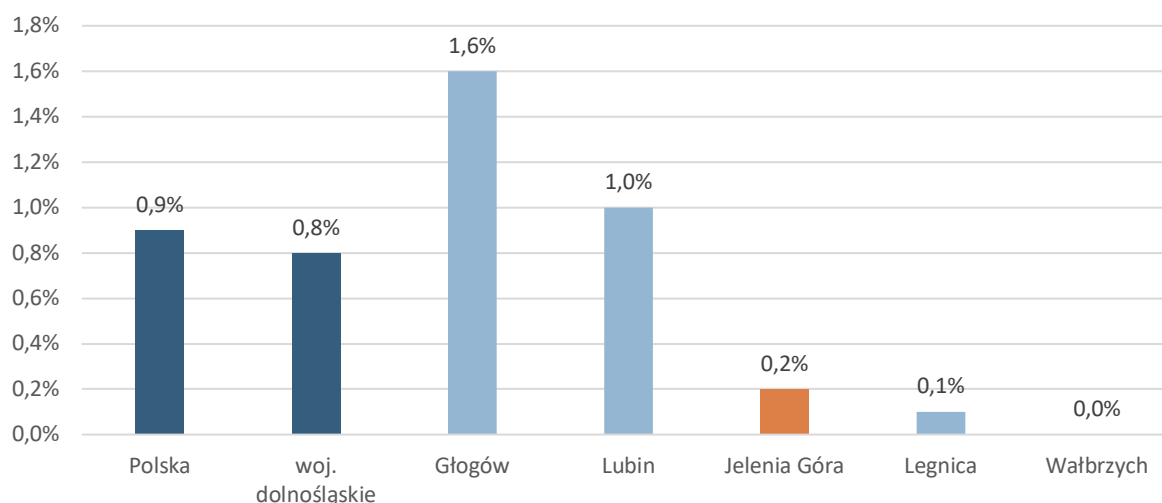
Wykres 28 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w grupie osób w wieku poprodukcyjnym w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Podczas spotkania diagnostycznego z przedstawicielami środowiska seniorów w Jeleniej Górze skupiono się w znacznym zakresie na kwestii aktywizacji osób w podeszłym wieku. GUS dostarcza pewnych informacji w tym zakresie – odnośnie udziału osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej. W Jeleniej Górze udział ten jest na ten moment relatywnie niewielki – 0,2%, co daje pole do dalszego rozwoju oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych. Dla porównania w ogóle kraju wynosi on 0,9%, województwa dolnośląskiego 0,9%, w Głogowie – 1,6%, a w Lubinie – 1,0%.

Wykres 29 Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Uczestnicy wspomnianego spotkania skomentowali i uzupełnili informacje, jakie można pozyskać ze statystyki publicznej, wskazując, że według nich odsetek zaktywizowanych seniorów w mieście to ok. 5%. Środowisko osób starszych w Jeleniej Górze jest w ich ocenie aktywne, a działający seniorzy borykają się najczęściej w problemami niedostatecznej komunikacji między różnymi organizacjami, trudnościami z wymianą informacji o ofercie dla seniorów, a także z kwestią finansowania swoich inicjatyw.

Sporo uwagi poświęcono kwestii seniorów, którzy na ten moment nie są zaktywizowani, ale są gotowi do działania. W opinii przedstawicieli środowiska stanowią oni dużą część mieszkańców Miasta w podeszłym wieku i korzystne byłoby podjęcie działań w kierunku włączenia ich w aktywny udział w życiu lokalnej społeczności. Według przedstawicieli środowiska seniorów aspektami, które są barierami dla aktywizacji tych osób są:

- niedostateczny przepływ informacji i problemy z dotarciem z informacją o ofercie dla seniorów do tych osób;
- odpłatność za udział w niektórych inicjatywach, na którą seniorzy nie zawsze mogą sobie pozwolić;
- wewnętrzne opory, bariery mentalne;
- zobowiązania rodzinne – konieczność opieki nad osobami zależnymi;

- brak odpowiednich miejsc do organizacji spotkań dla seniorów, np. w centrum, gdzie codziennie mieliby oni pewność, że znajdą przestrzeń na integrację.

W odniesieniu do wszystkich seniorów podniesiono kwestię barier architektonicznych, ale i komunikacyjnych w Mieście – nadal są miejsca i obiekty, w tym użyteczności publicznej w Jeleniej Górze, które są niedostępne dla osób z trudnościami w poruszaniu się. Czasem problemem jest także kwestia dojazdu/dojścia do miejsc integracji i spędzania czasu wolnego. Dla seniorów istotną rzeczą w przestrzeni publicznej jest także odpowiednie dostosowanie jej do ich specyficznych potrzeb – zapewnienie odpowiedniej liczby ławek do odpoczynku na trasach spacerowych, toalet czy bezpiecznych odśnieżonych chodników w okresie zimowym.

Inne problemy, z jakimi spotykają się seniorzy w Jeleniej Górze to ponadto:

- brak wiedzy seniorów nt. przysługujących uprawnień oraz działań podejmowanych przez władze;
- małe możliwości dodatkowego zatrudnienia seniorów, szczególnie poza etatowego i brak informacji odnośnie możliwości tego zatrudnienia;
- niedostatki wiedzy z zakresu obsługi komputera i internetu, co utrudnia dostęp do informacji;
- utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej i niedostatki działań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia seniorów;
- brak systemowego wsparcia medyczno-socjalnego dla osób samotnych, niesamodzielnych, dla osób z zaburzeniami, poznawczymi oraz ich opiekunów w rodzinie;
- mało domów dziennego pobytu i miejsc w istniejących placówkach;
- zagrożenia dla bezpieczeństwa (oszustwa, kradzieże, brak kultury jazdy kierowców, brak bezpieczeństwa na osiedlach);
- problemy niedostosowania mieszkań do potrzeb seniorów¹⁶.

¹⁶ Wnioski Miejskiej Rady Seniorów do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Jelenia Góra, 06.02.2023 r.

W Jeleniej Górze na rzecz środowiska seniorów działa od 2018 roku Miejska Rada Seniorów (MRS), w skład której wchodzi 11 osób – przedstawiciele jeleniogórskiego środowiska senioralnego. Stanowi ona ciało doradcze, opiniodawcze i inicjatywne dla władz miejskich. Miasto jest także partnerem Programu Ogólnopolska Karta Seniora oferującego zniżki na wybrane produkty i usługi dla osób w podeszłym wieku. W 2021 roku wydano mieszkańcom Jeleniej Góry 151 Ogólnopolskich Kart Seniora, a od 2017 roku (początek uczestnictwa Miasta w programie Ogólnopolska Karta Seniora) do końca 2022 roku wydano w Mieście łącznie ok. 1 800 Kart. Dla seniorów, którzy nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w Jeleniej Górze działa Dom Pomocy Społecznej „Pogodna Jesień”, w którym zamieszkuje średniorocznie 88 osób. W strukturze jeleniogórskiego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują również Dzienny Dom Pomocy Społecznej oraz Dzienny Dom „Senior+”, gdzie pomoc uzyskują osoby starsze i samotne, w tym o niskich dochodach, które ze względu na wiek i niepełnosprawność wymagają m.in. częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych¹⁷.

3.10 Sytuacja osób z niepełnosprawnościami

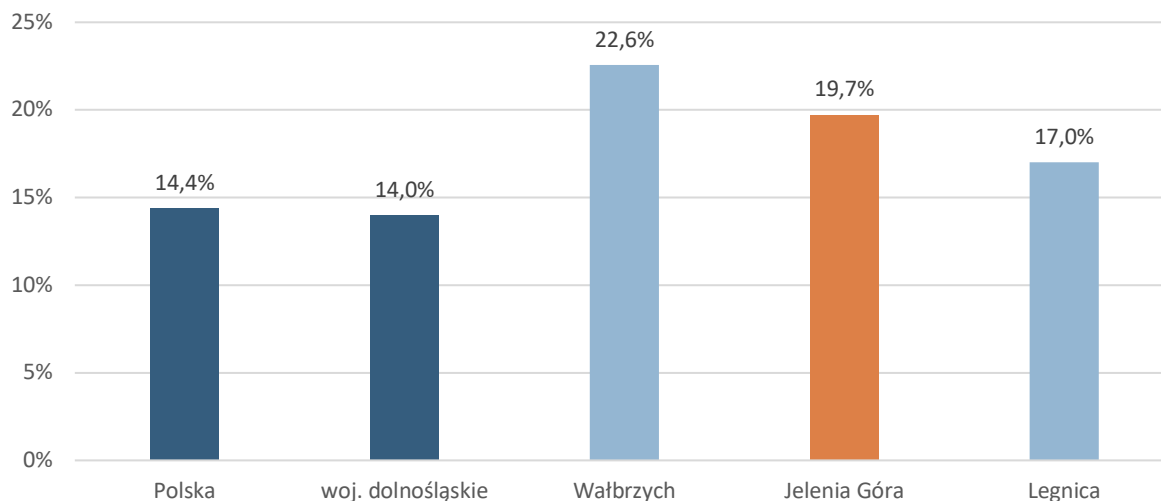
Osoby z niepełnosprawnościami – ogólna sytuacja

Według wstępnych danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2021, w Jeleniej Górze mieszka 15,1 tys. osób niepełnoprawnych – 8,6 tys. kobiet (57,0%) i 6,5 tys. mężczyzn (43,0%). Warto zaznaczyć, że według definicji stosowanej w statystyce publicznej osoba niepełnosprawna to nie tylko *osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony, ale także osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku*. Można zauważyć, że około co piąty mieszkaniec Jeleniej Góry boryka się z różnego rodzaju ograniczeniami sprawności. To podobny wynik co w innych miastach na prawach powiatu Dolnego Śląska, ale wyraźnie wyższy niż wynik dla kraju i województwa. Może to

¹⁷ Raport o stanie gminy Jelenia Góra za rok 2021, s. 86-87.

wynikać z wyższego udziału seniorów w populacji w dużych miastach, którzy częściej borykają się z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

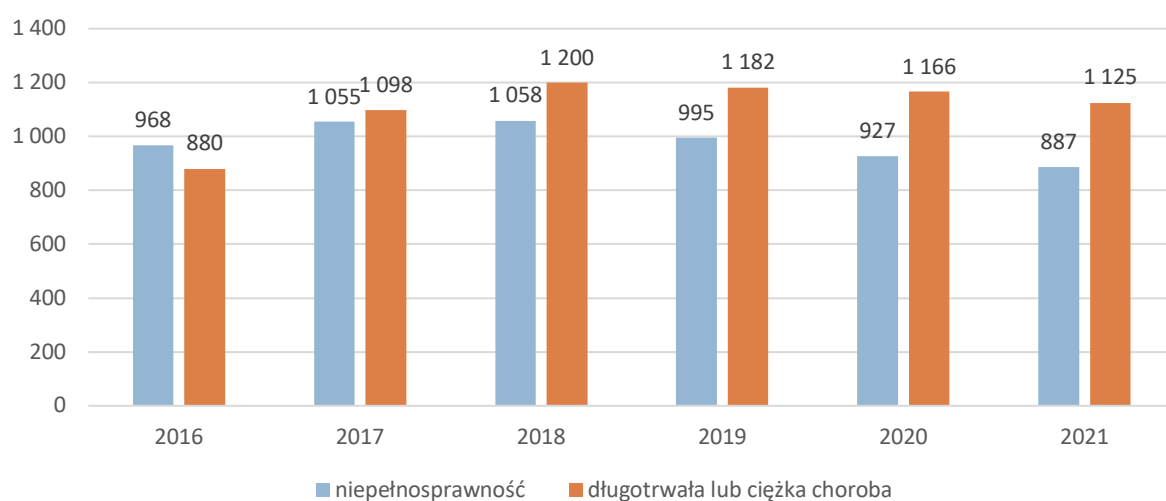
Wykres 30 Udział osób niepełnosprawnych w ogólnej ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Według statystyk GUS z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności korzystało w 2021 roku w Jeleniej Górze 887 rodzin, a kolejne 1 125 rodzin – z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Te dwa powody udzielania wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej są – obok ubóstwa – najczęstszymi przyczynami udzielania tego wsparcia w Mieście. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności spadła w ostatnich latach, z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby – wzrosła od 2016 roku, choć od 2018 roku notuje trend spadkowy.

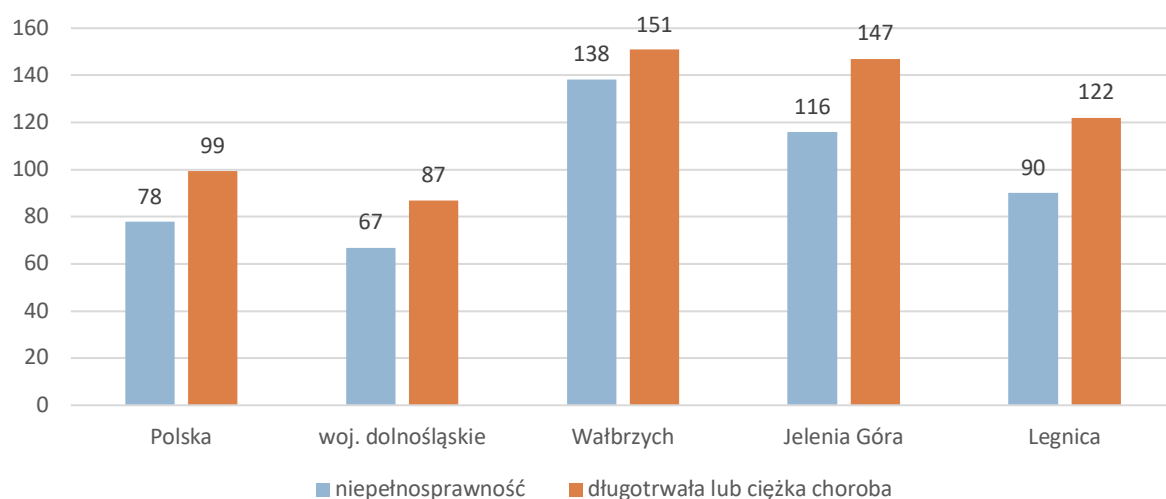
Wykres 31 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby w Jeleniej Górze w latach 2016-2021 [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Jelenia Góra odnotuje jedną z wyższych wartości wskaźników liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby na 10 tys. ludności – odpowiednio 116 i 147.

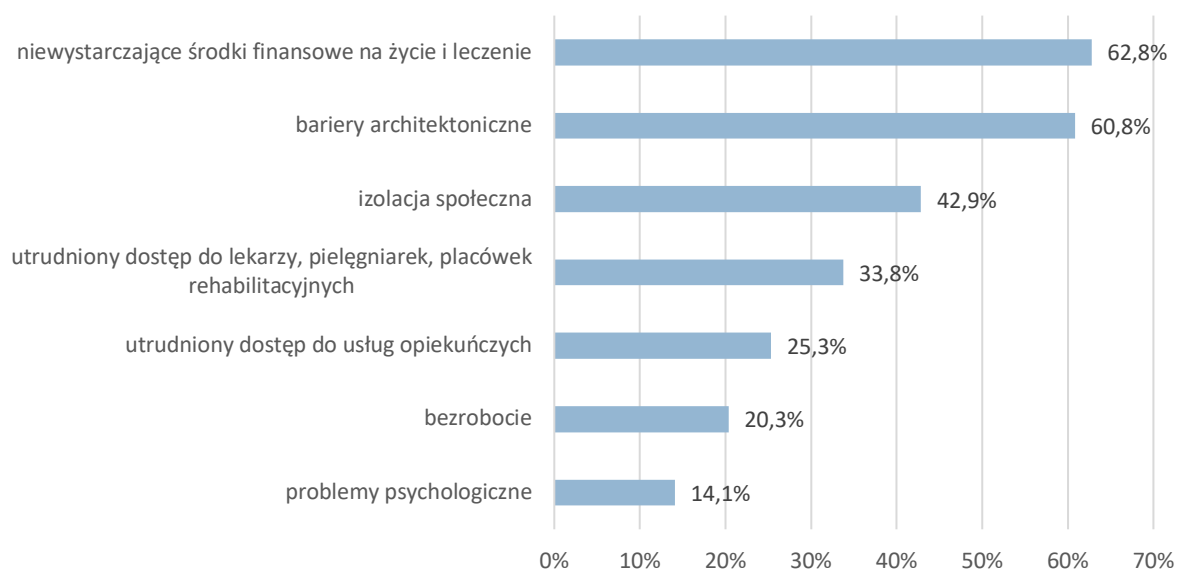
Wykres 32 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby na 10 tys. ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Mając możliwość wskazania 3 najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym grup w Jeleniej Górze w ankiecie realizowanej na potrzeby niniejszej diagnozy, 39,6% respondentów wskazało na osoby z niepełnosprawnościami i długotrwale chore. Zajęły one trzecie miejsce w zestawieniu grup najbardziej narażonych na wykluczenie w Mieście (więcej na ten temat w podrozdziale 3.12 *Warunki życia i problemy społeczne*). Według mieszkańców, dwa najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami i długotrwale chorych to niewystarczające środki finansowe na życie i leczenie (wskazane przez 62,8% respondentów) oraz bariery architektoniczne (60,8%). Wśród problemów spoza listy wskazanych przez ankietowanych znalazły się brak przygotowania szkół, brak możliwości otrzymania rzetelnej diagnozy, brak możliwości podjęcia terapii psychologicznej i brak infrastruktury, np. miejsc kulturalnych, przystosowanych do potrzeb osób w niepełnosprawnościami.

Wykres 33 Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I DŁUGOTRWALE CHORE w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Podczas spotkania z przedstawicielami środowiska osób z niepełnosprawnościami wskazano na wiele trudności systemowych dla tej grupy osób. Wśród barier dla osób z niepełnosprawnościami pojawiły się kwestie niedostatków „elastycznych” form pomocy (np. pomocy udzielanej w domach, w dziennych domach wsparcia itp.), niedostatków kadr

wyspecjalizowanych do pracy z osobami z niepełnosprawnościami, w szczególności pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów czy trudności w aspekcie zapewnienia łatwo dostępnej tzw. opieki wytchnieniowej, niezwykle istotnej dla osób opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami na co dzień. Problematiczną kwestią jest także zapewnienie dostępu do finansowania potrzeb osób z niepełnosprawnościami – często muszą się one borykać z biurokracją i długimi procedurami. Korzystną byłaby poprawa przepływu informacji o możliwościach wsparcia, jakie są oferowane w Mieście osobom z niepełnosprawnościami.

Dzieci i młodzież

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jeleniej Górze dostarcza informacji o liczbie dzieci i młodzieży zaliczonej do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu. Między styczniem 2017 roku a kwietniem 2022 roku w Jeleniej Górze odnotowano 420 takich osób. W większości byli to mężczyźni – 63,3% oraz osoby w wieku 8-16 lat – 48,6%.

Tabela 21 Liczba dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze za okres I 2017 – IV 2022 [os.]

liczba symboli niepełnosprawności	wiek			płeć		suma	odsetek
	do 3 lat	4-7 lat	8-16 lat	kobiety	mężczyźni		
z jednym symbolem niepełnosprawności	57	84	128	91	178	269	64,0%
z dwoma symbolami niepełnosprawności	18	17	48	32	51	83	19,8%
z trzema symbolami niepełnosprawności	22	18	28	31	37	68	16,2%
suma	97	119	204	154	266	420	100,0%
odsetek	23,1%	28,3%	48,6%	36,7%	63,3%	100,0%	

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jeleniej Górze.

W ramach szkolnictwa na poziomie podstawowym dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze funkcjonuje oferta szkół podstawowych specjalnych, oddziałów specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w szkołach podstawowych oraz indywidualnego nauczania w szkołach podstawowych. Poniżej – dane na temat tych możliwości kształcenia w latach 2016-2021 (do 2018 roku ujęto także uczniów

gimnazjów). Można zauważyć, że liczba uczniów w szkołach specjalnych utrzymuje się na zbliżonym poziomie, rośnie z kolei liczba uczniów w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w szkołach podstawowych bez specjalnych.

Tabela 22 Szkolnictwo podstawowe dla osób z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
uczniowie w szkołach podstawowych i gimnazjach specjalnych	170	183	174	168	168	167
uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w szkołach podstawowych i gimnazjach bez specjalnych	150	172	191	201	233	234
uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani w szkołach podstawowych i gimnazjach bez specjalnych	3	4	7	3	7	7

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W ramach szkolnictwa ponadpodstawowego w Mieście funkcjonuje szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, do której w ostatnich latach uczęszcza ok. 30 uczniów. Ponadto oddziały specjalne, integracyjne, ogólnodostępne działają w ramach liceum ogólnokształcącego, technikum i szkoły branżowej I stopnia.

Tabela 23 Szkolnictwo ponadpodstawowe dla osób z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
uczniowie w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy	29	29	25	22	31	29
uczniowie w zasadniczych szkołach zawodowych dla młodzieży specjalnych	25	14	8	-	-	-
uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w liceach ogólnokształcących bez specjalnych	21	21	17	24	35	38

uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani w liceach ogólnokształcących bez specjalnych	9	10	6	5	2	1
uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w technikach bez specjalnych	8	11	18	30	41	47
uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani w technikach bez specjalnych	3	3	8	15	1	2
uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w branżowych szkołach I stopnia bez specjalnych	-	3	9	15	13	13
uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani w branżowych szkołach I stopnia bez specjalnych	-	0	0	0	1	1
uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych w zasadniczych szkołach zawodowych bez specjalnych	7	6	1	-	-	-

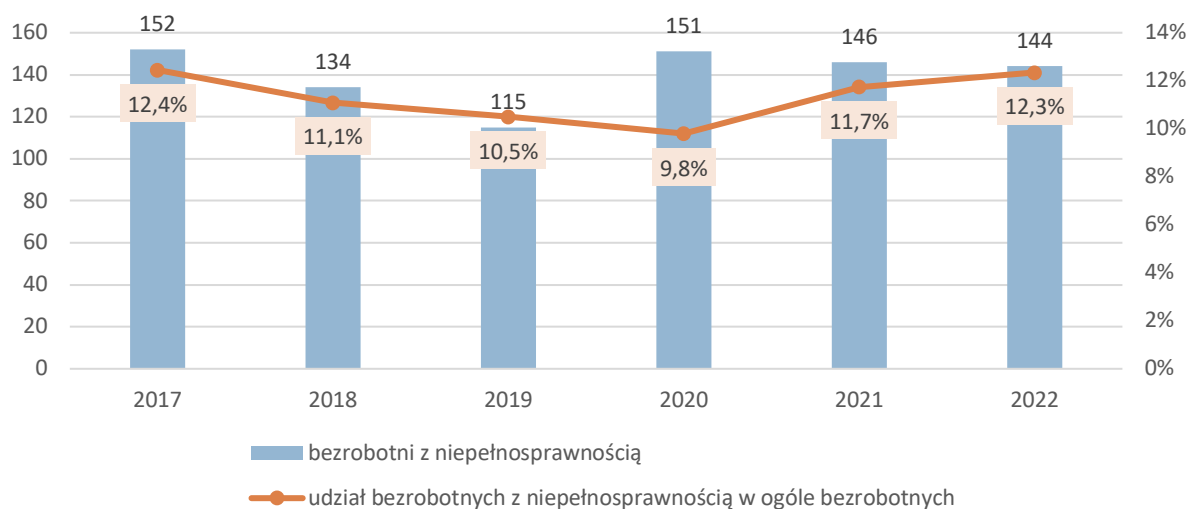
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Uczestnicy spotkania z przedstawicielami środowiska osób z niepełnosprawnościami wskazali, że aspekt zapewnienia odpowiedniego poziomu dostosowanej edukacji do potrzeb dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami jest w Jeleniej Górze dobrze zorganizowany.

Osoby z niepełnosprawnościami na rynku pracy

Według danych GUS na koniec 2021 roku w rejestrze bezrobotnych z Jeleniej Góry figurowało 146 osób z niepełnosprawnościami. Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze wskazuje, że na koniec 2022 roku liczba ta spadła do 144. Ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych wynosił zatem w 2021 roku 11,7%, a w 2022 roku – 12,3%. Wśród bezrobotnych z niepełnosprawnościami większość stanowią mężczyźni – 58,9% w 2021 roku.

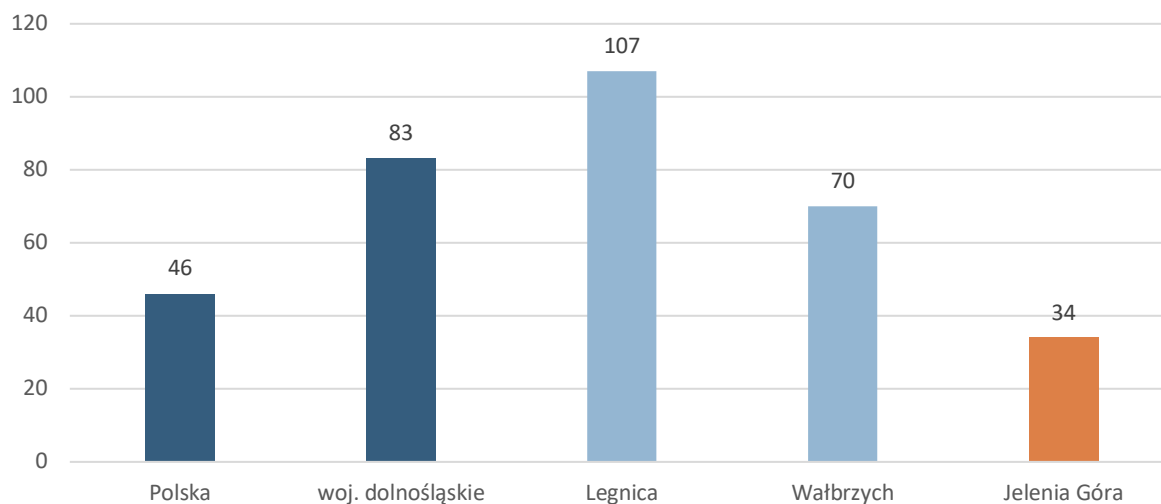
Wykres 34 Liczba bezrobotnych z niepełnosprawnościami [os.] i ich udział w ogóle bezrobotnych [%] w Jeleniej Górze w latach 2017-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze.

GUS dostarcza informacji na temat liczby ofert pracy przeznaczonych dla osób bezrobotnych. W ciągu roku w latach 2020-2021 takich ofert było po ok. 60, a na końcu roku – 3-5. Dostarczany przez GUS wskaźnik liczby ofert pracy dla osób niepełnosprawnych na 1 000 bezrobotnych z niepełnosprawnościami opiera się na tej drugiej liczbie. Można zauważyć, że w Jeleniej Górze liczba ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami jest relatywnie niska na tle kraju, województwa i innych miast na prawach powiatu (jedynie dla tej kategorii gmin dostępne są statystyki).

Wykres 35 Liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych na 1 000 bezrobotnych niepełnosprawnych w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

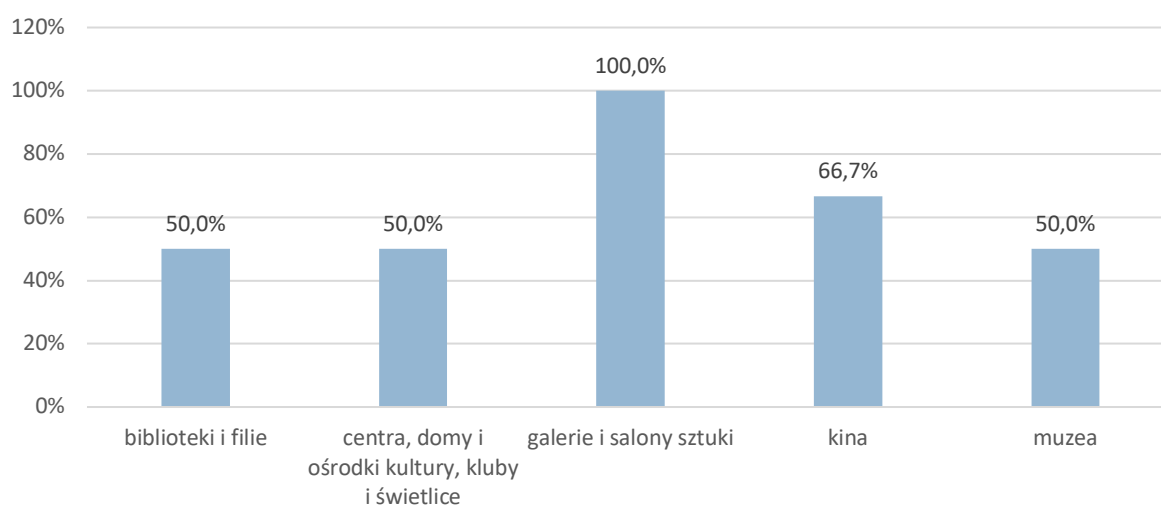
Podczas spotkania z przedstawicielami środowiska osób z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze wskazano, że na drodze do aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami często stoją bariery mentalne – i to zarówno po stronie potencjalnych pracowników (niepewność co do poradzenia sobie w nowej sytuacji, wyzwania adaptacji w miejscu pracy itp.), jak i pracodawców (niepewność co do kompetencji niepełnosprawnych pracowników, obawy przed koniecznością zapewnienia odpowiednich warunków dla takich osób itp.). Przedstawiciele środowiska zapewniali, że aktualne osoby z niepełnosprawnościami, zwłaszcza młode, to osoby często bardzo dobrze wykwalifikowane, przygotowane do aktywności zawodowej i gotowe do pracy w środowisku ludzi zdrowych, dlatego bardzo istotne jest zachęcanie przedsiębiorców do kreowania ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami, podkreślając korzyści z takich inicjatyw.

Drugą barierą dla rozwoju rynku pracy osób z niepełnosprawnościami to kwestia związania z biurokracją – koniecznością przejścia przez procedury związane z zatrudnianiem osób z niepełnosprawnościami, dostosowania środowiska pracy, stawiania czoła regularnym kontrolom. Wskazano, że aspekty proceduralne są istotne, aby nie dochodziło do nadużyć, niemniej jednak często one odstraszały potencjalnych pracodawców, pomimo korzyści, jakie wynikają dla przedsiębiorstw z zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.

Bariery architektoniczne

GUS dostarcza informacji na temat wyposażenia niektórych obiektów w udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami. Według danych GUS średnio ok. połowa obiektów kulturalnych w Jeleniej Górze przystosowana jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – najlepiej pod tym względem wygląda galeria sztuki oraz kina.

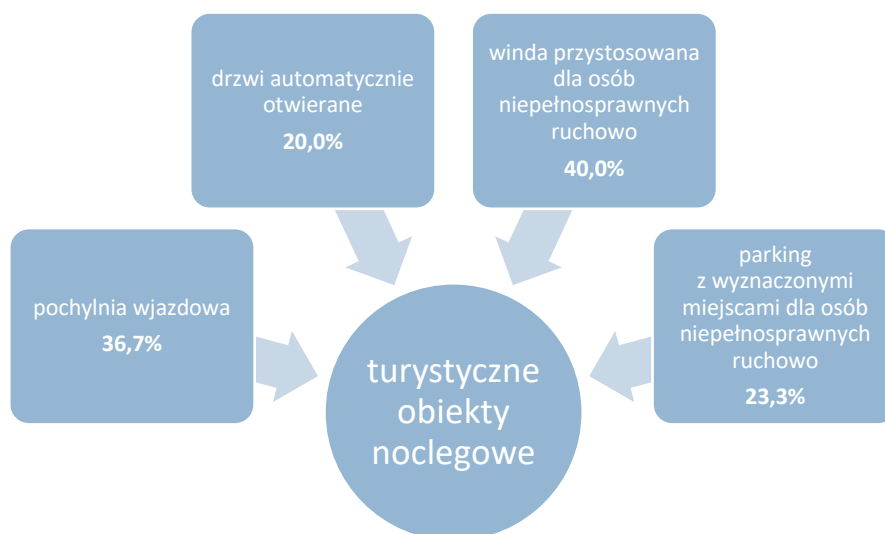
Wykres 36 Odsetek obiektów kulturalnych przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze w 2021 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W przypadku turystycznych obiektów noclegowych można zauważyć, że mniej niż połowa z nich posiada udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Najwięcej (40,0%) tego typu obiektów posiada windę przystosowaną dla osób niepełnosprawnych ruchowo, a najmniej (20,0%) - automatycznie otwierane drzwi.

Rysunek 1 Odsetek turystycznych obiektów noclegowych wyposażonych w poszczególne udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze w 2021 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zarówno dane GUS, jak i sygnały od uczestników spotkania dla przedstawicieli środowiska osób z niepełnosprawnościami wskazują, że bariery architektoniczne, także w dostępie do budynków użyteczności publicznej, są dużym problemem Jeleniej Góry. Wprawdzie wskazuje się, że dużo tego typu problemów wynika ze specyfiki Miasta, jego układu urbanistycznego i dziedzictwa historycznego, gdzie wiele budynków, często zabytkowych, trudno jest dostosować do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Niemniej jednak kwestia likwidacji barier architektonicznych, ale i odpowiedniego dostosowania mieszkań do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, jest jedną z istotniejszych kwestii dla poprawy warunków życia tej grupy ludzi w Jeleniej Górze.

Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami

Jednym z podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze jest Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, będąca organem opiniodawczo-doradczym przy Prezydencie Miasta. Rada składa się z 5 osób - przedstawicieli działających na terenie powiatu organizacji pozarządowych, fundacji oraz jednostek samorządu terytorialnego. W mieście działa także Pełnomocnik Prezydenta Miasta Jeleniej Góry do spraw osób z niepełnosprawnościami oraz równego traktowania.

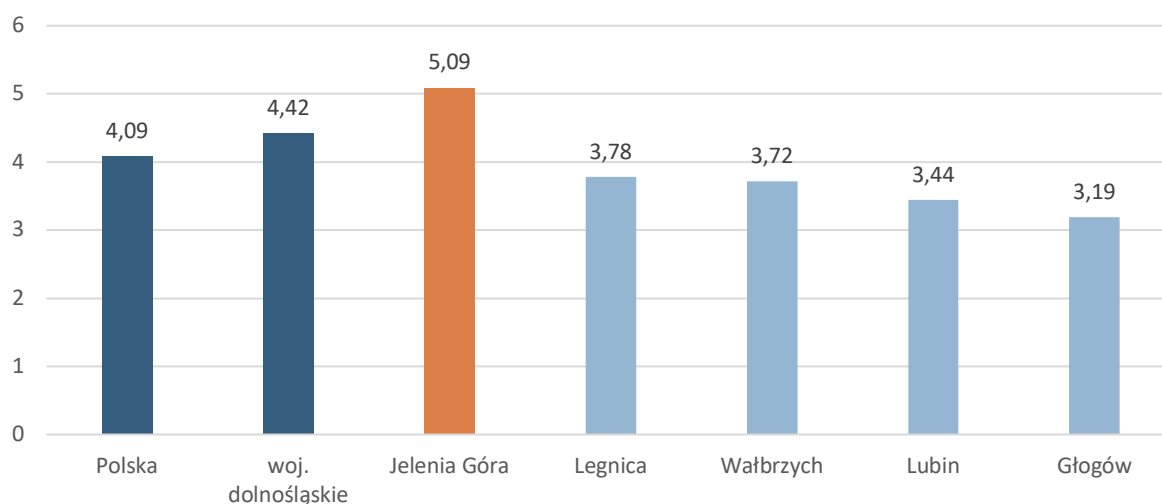
Z kolei głównym podmiotem koordynującym i organizującym wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami w Mieście jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W MOPS prowadzony jest Punkt Informacji dla Osób Niepełnosprawnych. Inne podmioty działające na rzecz omawianego środowiska to: Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Polskim Towarzystwie Walki z Kalectwem - Oddział Terenowy w Jeleniej Górze oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną – Koło w Jeleniej Górze, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Dzienny Dom Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej „Pogodna Jesień”, Dzienny Dom „Senior+”, Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób przewlekle chorych psychicznie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna czy Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy „Architekton”, a ponadto organizacje pozarządowe¹⁸.

3.11 Aktywność społeczna i działalność organizacji pozarządowych

Miernikiem aktywności obywatelskiej może być liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Wynik Jeleniej Góry w tym obszarze jest najwyższy spośród wszystkich dużych miast województwa dolnośląskiego – 5,09, a dodatkowo wyższy od wartości omawianego wskaźnika dla kraju i regionu.

¹⁸ Raport o stanie gminy Jelenia Góra za rok 2021, s. 83-86.

Wykres 37 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

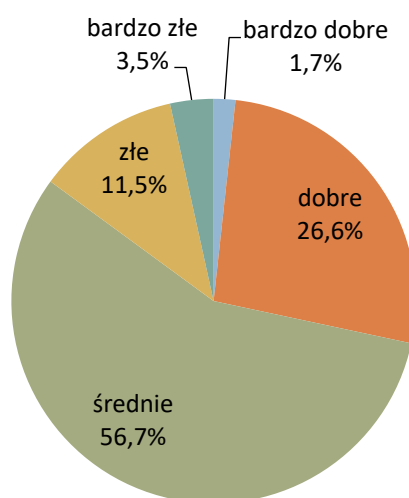
Może to znamionować dużą bazę w postaci trzeciego sektora do wspierania instytucji publicznych w rozwiązywaniu wielu problemów społecznych, wspomagając osoby w trudnościach życiowych, organizując czas mieszkańcom czy działając na rzecz osób najstarszych.

3.12 Warunki życia i problemy społeczne

Warunki życia

W ankiecie wśród mieszkańców Jeleniej Góry, realizowanej na potrzeby niniejszego dokumentu, ponad połowa (56,7%) respondentów określiła warunki życia w Mieście jako średnie. Dla ok. co czwartego ankietowanego (26,6%) te warunki są dobre, a dla 1,7% - bardzo dobre. 19,4% respondentów udzieliło negatywnych odpowiedzi na to pytanie. Największy odsetek negatywnych odpowiedzi uzyskano wśród osób w wieku 18-25 lat (16,7%) oraz 26-40 lat (16,3%), a ponadto wśród osób z wykształceniem policealnym (23,1%), średnim (21,7%) i zasadniczym zawodowym (20,0%) oraz wśród rolników (50,0% - dla tej grupy zebrano jednak jedynie 4 odpowiedzi), bezrobotnych (30,0%), pracowników fizycznych (17,5%) oraz uczniów/studentów (16,0%).

Wykres 38 Odpowiedzi na pytanie „Jakie w Pana/Pani ocenie są aktualne warunki życia mieszkańców Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Widoczne jest zatem, że najmniej zadowolone z warunków życia w Jeleniej Górze jest najmłodsze pokolenie mieszkańców, osoby z wykształceniem zawodowym lub technicznym oraz osoby o słabiej płatnych zawodach lub bezrobotne.

W ankiecie realizowanej na przełomie 2022 i 2023 roku mieszkańcy Jeleniej Góry dostali dodatkowo do oceny szerokie spektrum sytuacji w Mieście i ocenili swoje zadowolenie na temat każdego z jej elementów od 1 – bardzo niezadowolony do 5 – bardzo zadowolony. W tabeli poniżej zaznaczono na zielono najlepiej oceniane obszary dla ogółu mieszkańców, a na czerwono – najgorzej – zweryfikowano ten poziom oceny także w zależności od wieku respondentów.

Tabela 24 Średnia ocena różnych aspektów życia w Jeleniej Górze wśród respondentów ankiety (1 – bardzo niezadowolony, 5 – bardzo zadowolony)

Aspekt życia w Mieście	średnia ocena				
	ogółem	< 25 lat	26-40 lat	41-59 lat	> 60 lat
sytuacja na lokalnym rynku pracy	2,67	2,49	2,61	2,74	2,88
warunki mieszkaniowe	2,78	2,60	2,70	2,95	2,83
oferta edukacyjna szkół	2,99	2,63	3,00	2,97	3,38
dostępność przedszkoli	2,54	2,67	2,44	2,61	2,76
dostęp do opieki zdrowotnej	2,19	2,42	2,20	2,11	2,20
oferta pomocy dla osób z niepełnosprawnościami	2,50	2,88	2,52	2,41	2,34
oferta pomocy dla osób uzależnionych (terapia, konsultacje itp.)	2,61	2,81	2,63	2,55	2,59
oferta wsparcia seniorów	2,63	2,84	2,68	2,53	2,45
dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego	2,38	2,51	2,41	2,30	2,44
organizacja czasu wolnego (kluby sportowe, koła zainteresowań)	2,66	2,44	2,69	2,67	2,66
dostęp do oferty kulturalnej (wydarzenia kulturalne, koncerty i in.)	2,85	2,74	2,79	2,95	2,93
bezpieczeństwo publiczne	2,54	2,33	2,56	2,52	2,78
dostęp do internetu	3,28	3,28	3,37	3,20	3,02
stan środowiska naturalnego	2,59	2,51	2,74	2,47	2,24
udział mieszkańców w życiu publicznym i społecznym	2,60	2,60	2,63	2,59	2,46
działalność i kompetencje kadr pomocy społecznej	2,62	2,40	2,69	2,60	2,51

na zielono – 3 najwyższe wyniki

na czerwono – 3 najniższe wyniki

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

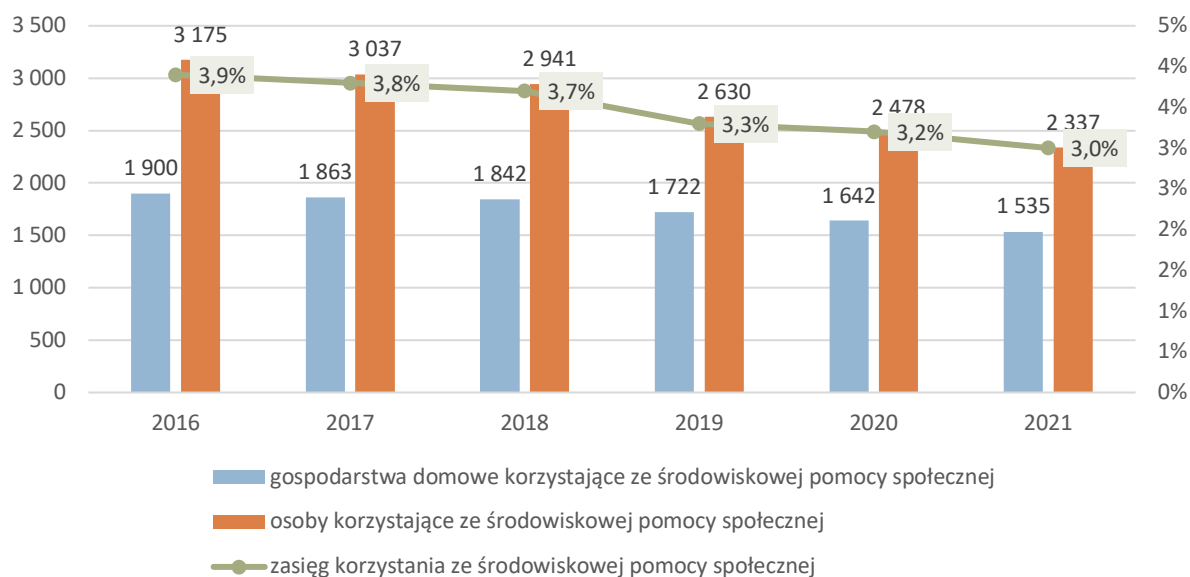
Mieszkańcy Jeleniej Góry bez względu na wiek pozytywnie oceniają dostęp do internetu w Mieście, a także dostęp do oferty kulturalnej oraz ofertę edukacyjną szkół (te dwa ostatnie aspekty nieco słabiej oceniane przez osoby do 25. roku życia). Słabiej przez wszystkie grupy wiekowe oceniany jest dostęp do opieki zdrowotnej, a niemal wszystkie - także dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego. Osoby młode mają negatywne zdanie na temat poziomu bezpieczeństwa w mieście i działalności kadr pomocy społecznej. Osoby w wieku 26-40 lat jako jeden ze słabszych wskazują obszar dostępności przedszkoli – to niekorzystne

głównie z uwagi na to, że to aspekt bezpośrednio dotyczący osoby w tym wieku. Stan środowiska naturalnego to jeden z aspektów najslabiej ocenianych przez seniorów. W kontekście tego problemu jeden z respondentów ankiety w pytaniu otwartym wskazał, że warto „zamiast ukierunkowywać Jelenią Górę na usługi turystyczne, stworzyć z niej wzorcowe dla całej Polski podgórskie miasto, które wszystkie działania kieruje na poprawę jakości życia swoich mieszkańców”. Według tego ankietowanego, korzystna mogłaby być w tym aspekcie współpraca z uczelniami technicznymi w Polsce czy start-upami, które opracują sposoby na rozwinięcie zielonej energii w Mieście. W tym kontekście wskazuje się także, że Miasto potrzebuje więcej zieleni i dbania o czystość przestrzeni publicznej. Respondenci w zależności od wieku różnie oceniają ofertę pomocy osobom z niepełnosprawnościami – dla osób do 25. roku życia to jeden z lepiej ocenianych aspektów funkcjonowania Miasta, a dla osób powyżej 40 lat – jeden z najslabiej ocenianych.

Problemy społeczne

Według danych GUS w 2021 roku z **pomocy społecznej w Jeleniej Górze korzystało 1 535 rodzin i 2 337 osób w tych rodzinach**. Liczba zarówno rodzin, jak i korzystających osób z pomocy społecznej spadała w ostatnich latach. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej to 3,0% wszystkich mieszkańców Miasta – udział ten spadł od 2016 roku z 3,9%.

Wykres 39 Liczba gospodarstw domowych [szt.] i osób [os.] korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej oraz udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie mieszkańców [%] w Jeleniej Górze w latach 2016-2020

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przyjrano się liczbie rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach pomocy społecznej według różnych powodów. Najwięcej z nich korzystało ze wsparcia z powodu **długotrwałej i ciężkiej choroby** (1 125 rodzin w 2021 roku). Na drugim miejscu wśród najczęstszych powodów udzielania wsparcia znalazło się **ubóstwo** (1 073 rodziny), a na trzecim – **niepełnosprawność** (887 rodzin). Warto zauważyć, że długotrwała i ciężka choroba to jeden z powodów, w przypadku którego odnotowano wzrost liczby korzystających rodzin w ostatnich latach. Wobec spadku liczby korzystających z pomocy społecznej można wskazać, że jest to powód, który nabiera coraz większego znaczenia. Może to być rezultat m.in. zmiany struktury wiekowej ludności Miasta (starzenie się społeczeństwa, więcej osób ze schorzeniami). Wyraźny wzrost korzystających z pomocy odnotowano także w przypadku bezdomności.

Tabela 25 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w Jeleniej Górze według powodów w latach 2016-2021

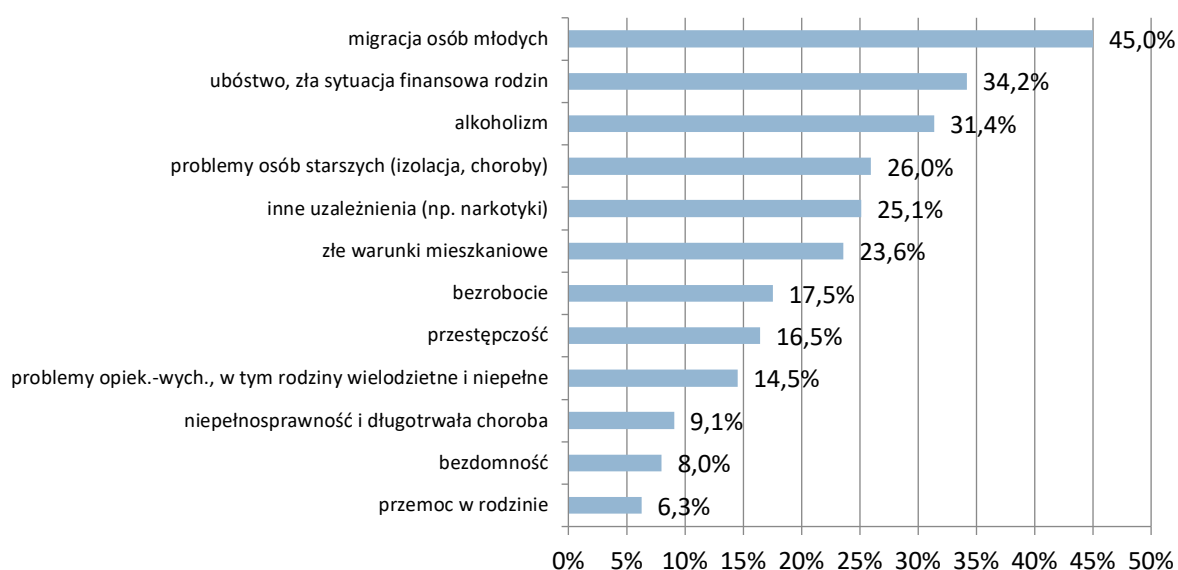
Przyczyna udzielenia pomocy	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana 2016-2021
długotrwała lub ciężka choroba	880	1 098	1 200	1 182	1 166	1 125	+27,8%
ubóstwo	1 568	1 528	1 339	1 168	1 131	1 073	-31,6%
niepełnosprawność	968	1 055	1 058	995	927	887	-8,4%
bezrobocie	857	728	537	448	457	447	-47,8%
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	231	233	268	262	204	186	-19,5%
bezdomność	126	155	146	163	167	175	+38,9%
alkoholizm	208	199	121	74	71	74	-64,4%
potrzeba ochrony macierzyństwa	76	122	130	92	75	69	-9,2%
narkomania	35	39	38	26	36	38	+8,6%
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	39	41	22	12	16	22	-43,6%
przemoc w rodzinie	11	24	25	28	17	18	+63,6%
zdarzenie losowe	3	16	14	1	1	4	+33,3%
sytuacja kryzysowa	5	5	10	3	14	4	-20,0%
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	3	-
kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	1	0	0	0	0	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Sami mieszkańcy mogą wskazać 3 najpoważniejsze problemy w Jeleniej Górze, najczęściej wymieniają **migrację osób młodych** (jeden z najważniejszych problemów społecznych w Mieście według 45,0% respondentów ankiety). Według co trzeciego mieszkańca ważnymi problemami w Mieście są także **ubóstwo, zła sytuacja finansowa rodzin** (która może być aspektem pobudzającym ruchy migracyjne z Miasta) oraz **alkoholizm**. Około co czwarty ankietowany jako ważne problemy Jeleniej Góry wskazał problemy osób starszych, inne uzależnienia (np. narkotyki) i złą sytuację mieszkaniową. Samodzielnie respondenci ankiety wpisywali i następujące problemy społeczne: zanieczyszczenie środowiska, w szczególności smog, wandalizm i złodziejstwo, zła komunikacja miejska, brak wydarzeń dla młodzieży, słaby

rynek pracy, słaba opieka zdrowotna, mała baza oświatowa (np. słaby dostęp do żłobków), niskie wsparcie dla aktywności społecznej. Podsumowując, wśród czołowych problemów mieszkańców Miasta są przede wszystkim te aspekty związane z jakością życia, w szczególności dla ludzi młodych (odpowiednie warunki finansowe i mieszkaniowe życia), uzależnieniami (alkohol, narkotyki) oraz rosnącymi potrzebami zwiększającej się liczby seniorów w Mieście.

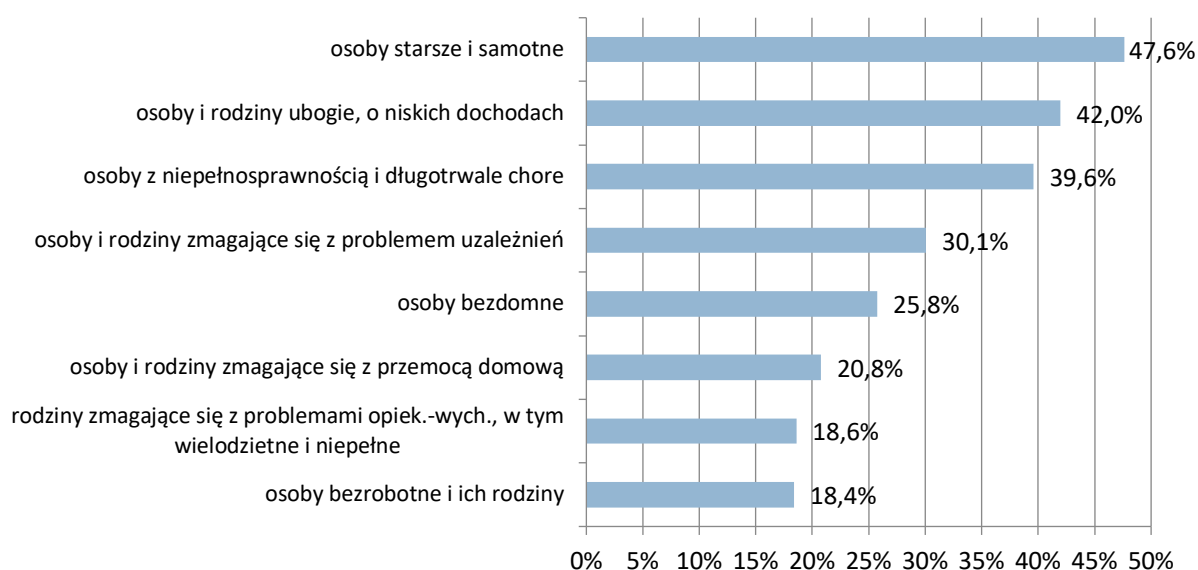
Wykres 40 Odpowiedzi na pytanie „Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Mając możliwość wskazania 3 najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym grup w Jeleniej Górze prawie połowa respondentów ankiety (47,6%) wskazała na **osoby starsze i samotne** – pokazuje to, jak widoczne są potrzeby tych osób i jak niezbędna jest praca nad zmniejszeniem ich izolacji. W drugiej kolejności ankietowani najczęściej wymieniali **osoby i rodziny ubogie, o niskich dochodach** (42,0%) – alarmuje to, że w Mieście istotnie są duże grupy mieszkańców mających trudności finansowe. Na trzecim miejscu wśród najczęściej wymienianych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym są **osoby z niepełnosprawnościami i długotrwale chore** (39,6%).

Wykres 41 Odpowiedzi na pytanie „Kto w Pana/Pani opinii jest najbardziej zagrożony wykluczeniem społecznym w Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

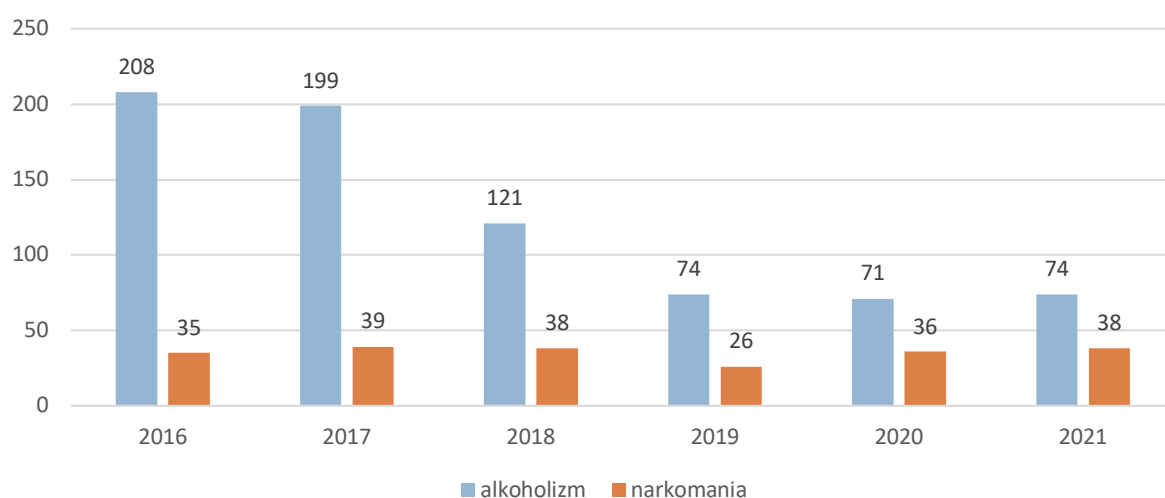

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Uzależnienia

W ostatnich latach znacząco spadła liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z powodu alkoholizmu – z 208 w 2016 roku do 74 w 2021 roku. Może to znamionować zmniejszanie się skali tego problemu w Mieście. Niepokojącym jest utrzymywanie się na podobnym poziomie liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii.

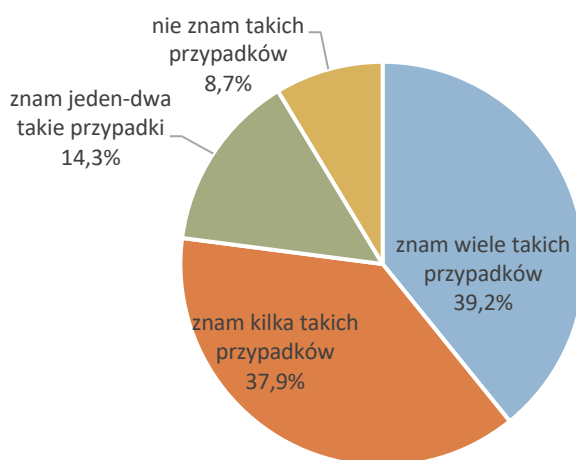
Wykres 42 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w Jeleniej Górze z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2016-2021 [szt.]

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Podejmując próbę określenia skali problemu alkoholizmu w Jeleniej Górze zapytano mieszkańców o to, jak wiele przypadków tego uzależnienia znają w swoim otoczeniu. Prawie 40% mieszkańców zna wiele takich przypadków, a kolejne 37,9% zna takich przypadków kilka. Bazując na tych danych oraz wcześniejszych wskazaniach alkoholizmu jako jednego z ważniejszych problemów społecznych w Mieście można ocenić, że to istotnie jeden z aspektów życia społecznego wymagający skutecznej interwencji. Może alarmować, że problem nadużywania alkoholu może być poważniejszy niż wskazują na to statystyki pomocy społecznej.

Wykres 43 Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu ALKOHOLIZMU w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Mniejszy, choć nadal wysoki odsetek mieszkańców zna wiele przypadków innych uzależnień (np. narkotyki) w swoim otoczeniu (25,5%). Kolejne 30,7% zna kilka takich przypadków. Inne uzależnienia znajdują się zatem także wysoko jeśli chodzi o problemy społeczne w Jeleniej Górze.

Wykres 44 Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu INNYCH UZALEŻNIEŃ (np. narkotyki) w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Przemoc domowa

Danych na temat skali przemocy domowej w Mieście dostarczają informacje na temat procedury „Niebieska Karta” i działalności Zespołu Interdyscyplinarnego. Można zauważyć spadek liczby nowych „Niebieskich Kart” w Jeleniej Górze, choć trudno obserwować wyraźny trend spadkowy w liczbie osób i rodzin, wobec których podjęto czynności w ramach tej procedury przez pracowników socjalnych MOPS w Jeleniej Górze. Istotne jest, że pracownicy socjalni i inne podmioty zaangażowane w obszar reagowania na przemoc domową pracują nad zapewnieniem odpowiedniego wsparcia osobom i rodzinom, których dotyka ten problem.

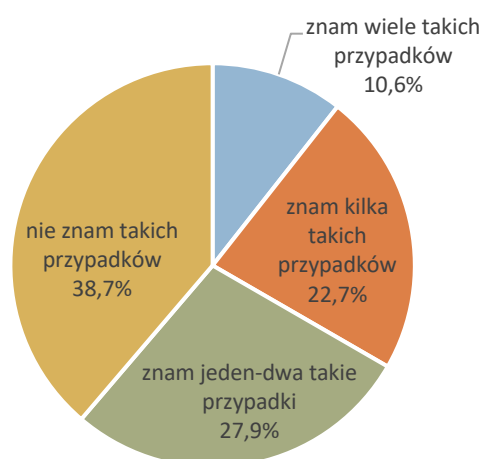
Tabela 26 Dane na temat procedury „Niebieskie Karty” w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły - formularz A	bd.	286	214	201	186	170
Liczba Niebieskich Kart, które wypełniono - formularz C	bd.	125	36	58	54	72
Liczba Niebieskich Kart, które wypełniono - formularz D	bd.	111	37	51	60	66
Liczba wszczętych procedur przez pracowników socjalnych MOPS	14	31	31	42	35	47
Liczba osób, wobec których podjęto czynności w ramach procedury przez pracowników socjalnych	718	875	673	579	597	624
Liczba rodzin, wobec których podjęto czynności w ramach procedury przez pracowników socjalnych	229	285	221	217	216	229
Liczba rodzin, dla których zorganizowano pomoc medyczną, psychologiczną, prawną, zawodową i socjalną w ramach procedury	63	34	49	122	130	75
Liczba zakończonych procedur	bd.	234	167	206	144	139
Liczba rodzin monitorowanych odnośnie dalszego funkcjonowania po zakończeniu procedur NK	118	200	144	99	119	131

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

Relatywnie niewiele mieszkańców Jeleniej Góry spotkało się z przypadkami przemocy domowej w swoim otoczeniu – 10,6% zna wiele takich przypadków, a 22,7% - kilka. Problem przemocy domowej może być znacząco mniej nasilony w Mieście niż inne problemy, niemniej jednak należy pamiętać o charakterze tego zjawiska, które często jest bardzo trudne do zauważenia poza gospodarstwem domowym, w którym do niego dochodzi.

Wykres 45 Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala PRZEMOCY DOMOWEJ w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

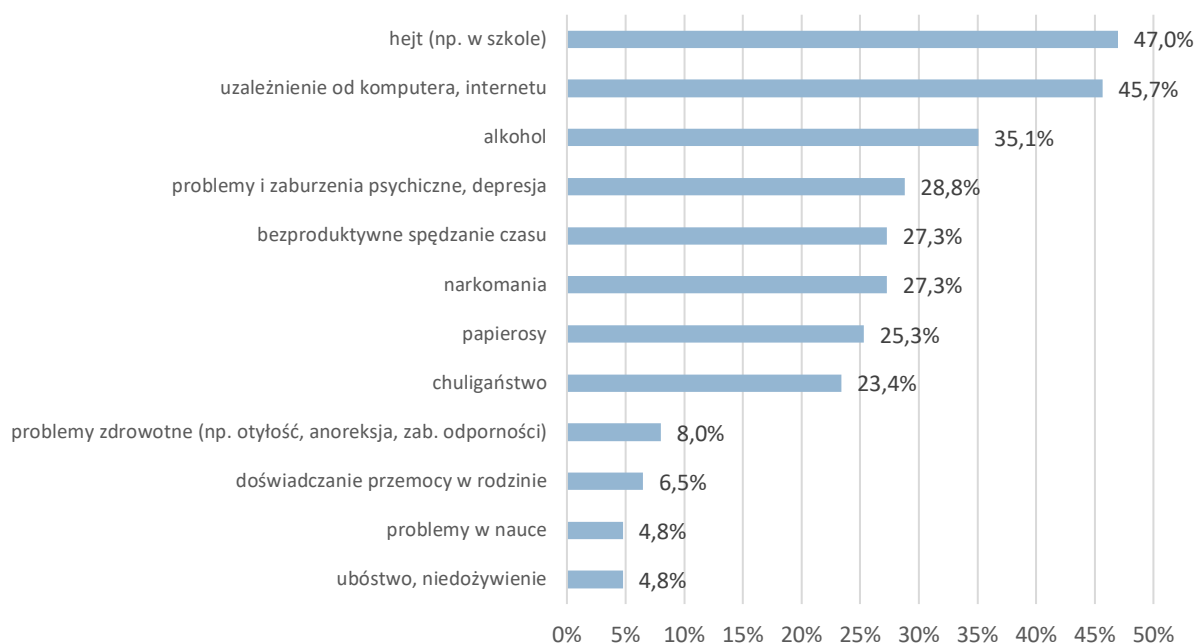

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Problemy dzieci i młodzieży

W opinii mieszkańców wyrażonej w ankiecie, najczęściej spotykające negatywne zjawiska dotyczące młodzieży to **hejt** (wskazywany przez 47,0% respondentów ankiety) oraz **uzależnienie od komputera, internetu** (45,7%), a także **alkohol** (35,1%). Wśród odpowiedzi samodzielnie wpisywanych przez ankietowanych znalazły się: znęcanie się nad zwierzętami i słabszymi, brak motywacji z braku możliwości rozwoju zainteresowań, prostytutka i brak przestrzeni w mieście do spędzania czasu wolnego.

Wykres 46 Odpowiedzi na pytanie „Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do DZIECI I MŁODZIEŻY są najczęstsze w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

Respondenci ankiety w pytaniu otwartym wielokrotnie odnosili się do sytuacji młodzieży w Jeleniej Górze, wskazując, że opuszcza ona Miasto z powodu braku atrakcyjnych ofert pracy poza sektorem produkcyjnym, niedostatecznie atrakcyjnej oferty tutejszych uczelni czy braku dedykowanej oferty spędzania czasu wolnego. Konieczne jest wsparcie zatem także tej części jeleniogórskiego społeczeństwa by zahamować wyludnianie się Miasta i zatrzymać w Jeleniej Górze ambitnych i przedsiębiorczych młodych ludzi.

Bezdomność

Dane na temat osób w kryzysie bezdomności można pozyskać analizując informacje o pomocy MOPS w Jeleniej Górze dla tych osób. MOPS w Jeleniej Górze zapewnia pomoc osobom w kryzysie bezdomności w formie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania. Rocznie pomoc w postaci zasiłków stałych, okresowych, celowych oraz w formie dożywiania otrzymuje ponad 100 osób bezdomnych. Podobna liczba otrzymuje decyzje w zakresie tymczasowego schronienia w schroniskach dla bezdomnych.

Tabela 27 Dane na temat korzystających osób w kryzysie bezdomności z dedykowanych im form wsparcia w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Forma wsparcia	Kategoria danych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pomoc finansowa w postaci zasiłków stałych, okresowych, celowych oraz w formie dożywiania	Liczba korzystających [os.]	134	155	146	102	103	117
Pobyt w schronisku dla bezdomnych	Liczba osób, dla których wydano decyzje administracyjne dot. formy tymczasowego schronienia [os.]	122	95	112	99	128	122

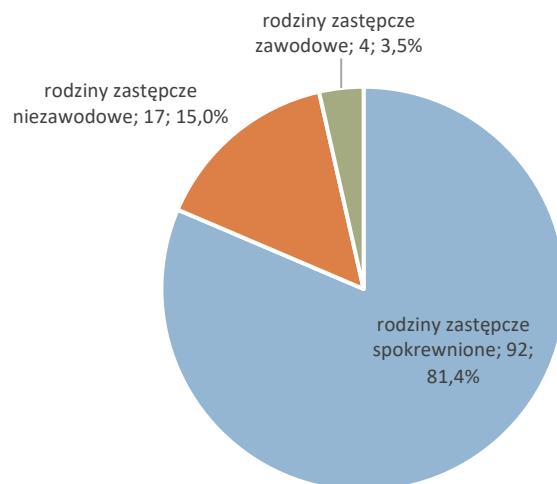
Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

O kwestii bezdomności wypowiedział się także przedstawiciel Straży Miejskiej w Jeleniej Górze wskazując, że jest to problem widoczny w Mieście – jak w każdym dużym ośrodku – ale w ostatnich latach został w dużej mierze zagospodarowany dzięki współpracy MOPS, Straży Miejskiej oraz działających w mieście schronisk i noclegowni.

Piecza zastępcza

W 2021 roku w Jeleniej Górze funkcjonowało **113 rodzin zastępczych**, w których umieszczonych było 134 dzieci. Ponadto na terenie Miasta było 14 rodzin zastępczych, wychowujących 16 dzieci z terenu innych powiatów. Większość (81,4%) rodzin zastępczych w Jeleniej Górze to rodziny zastępcze spokrewnione. Ponadto w Mieście funkcjonowało na koniec 2021 roku 17 rodzin zastępczych niezawodowych i 4 rodziny zawodowe.

Wykres 47 Typy rodzin zastępczych w Jeleniej Górze w 2021 roku

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 rok, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, s. 42.

Miasto współpracuje ponadto z **5 placówkami opiekuńczo-wychowawczymi** prowadzonymi przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie NADZIEJA, które zapewniają instytucjonalną formę pieczy zastępczej. W 2021 roku korzystało z tych placówek 117 osób¹⁹.

3.13 Stan i możliwości pomocy społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – organizacja i kadry

Główną instytucją zajmującą się pomocą społeczną w Jeleniej Górze jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**. W ramach tego podmiotu funkcjonuje 8 działów:

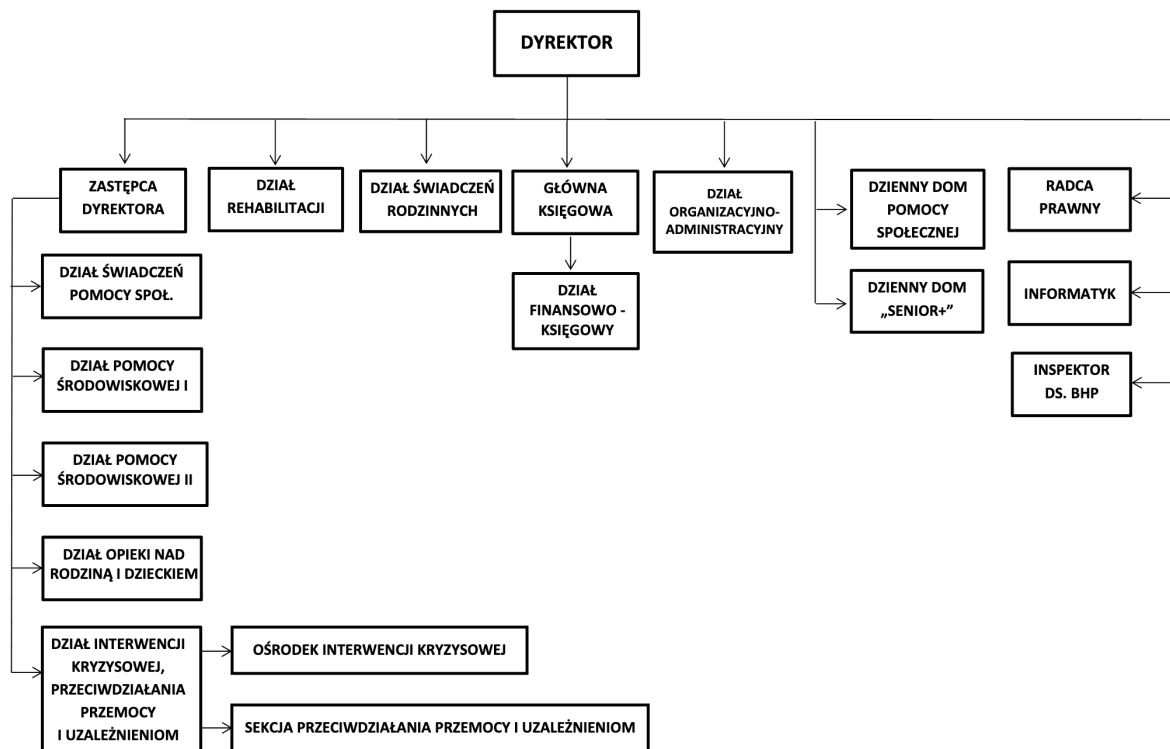
- Dział Pomocy Środowiskowej I i II;
- Dział Świadczeń Pomocy Społecznej;
- Dział Opieki nad Rodziną i Dzieckiem;
- Dział Rehabilitacji;
- Dział Interwencji Kryzysowej, Przeciwdziałania Przemocy i Uzależnieniom;

¹⁹ Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 rok, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, s. 69.

- Dział Świadczeń Rodzinnych;
- Dział Finansowo-Księgowy;
- Dział Organizacyjno-Administracyjny.

Dodatkowo w ramach MOPS działa Dzienny Dom Pomocy Społecznej oraz Dzienny Dom „Senior+”.

Rysunek 2 Schemat organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze

Źródło: www.mops.jelenia-gora.pl.

W 2021 roku kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze liczyła 132 osoby w tym:

- kadra kierownicza: 9 osób;
- pracownicy socjalni: 37 osób;
- pozostali pracownicy: 86 osób.

Spośród zatrudnionych w MOPS w Jeleniej Górze 87 osób posiada wykształcenie wyższe, a 34 osoby – wykształcenie średnie. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 17 pracowników socjalnych. Wśród pracowników 12 osób posiada specjalizację

z organizacji pomocy społecznej²⁰. Jak wynika z wywiadu pogłębionego z przedstawicielem MOPS w Jeleniej Górze, podmiot boryka się z kwestiami zapewnienia odpowiednich kadr do wykonywania rosnącej liczby zadań, realizowanych przez MOPS. Brakuje napływu nowych ludzi, etatów dla pracowników socjalnych, personelu do realizacji specjalistycznych i odpowiedzialnych zadań związanych ze wspieraniem mieszkańców w problemach społecznych. Dalszy rozwój kadr MOPS w Jeleniej Górze – także jakościowy poprzez szkolenia i uczestnictwo w studiach wyższych - wobec rozszerzającego się zakresu prac będzie konieczny w przyszłości.

Realizowane zadania

Jako podmiot działający w mieście na prawach powiatu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze wykonuje zadania własne przyporządkowane *Ustawą o pomocy społecznej* zarówno gminom, jak i powiatom.

Wśród **zadań własnych gminy** wymienić należy m.in.:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- sprawianie pogrzebu;
- dożywianie dzieci i osób dorosłych;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania;
- kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tych domach;
- pracę socjalną i in..

Poniżej – dane na temat przyznanej pomocy wynikającej z zadań własnych gminy w odniesieniu do kwot, jak i liczby korzystających osób. Można zauważyć spadek liczby osób korzystających z zasiłków w Mieście. Jak wskazał w wywiadzie przedstawiciel MOPS w Jeleniej Górze, jest to wynikiem zmniejszania się liczby ludności Miasta oraz zmian przepisów. Rośnie

²⁰ Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 r., Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, s. 70.

z kolei liczba osób korzystających z usług opiekuńczych, a MOPS w Jeleniej Górze prognozuje, że popyt na nie będzie nadal rósł. Obrazuje to zmiany, z jakimi obszar polityki społecznej będzie mierzył się w kolejnych latach, związane m.in. z coraz większą liczbą osób w podeszłym wieku.

Tabela 28 Dane na temat przyznanej pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, wynikającej z zadań własnych gminy

Forma wsparcia	Kategoria danych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zasiłki stałe	Kwota [tys. zł]	3 511,9	3 616,3	3 537,8	3 584,4	3 351,6	3 184,6
	Liczba korzystających [os.]	743	765	730	709	644	625
Zasiłki okresowe	Kwota [tys. zł]	1 492,3	1 295,7	1 068,0	1 016,5	1 008,7	879,0
	Liczba korzystających [os.]	895	842	700	624	563	498
Zasiłki celowe	Kwota [tys. zł]	898,1	751,1	763,0	704,4	629,8	699,1
	Liczba korzystających [os.]	1 253	1 219	1 068	956	851	834
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Kwota [tys. zł]	14,0	30,1	76,4	68,9	132,7	282,2
	Liczba korzystających [os.]	1	4	7	8	9	18
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	Kwota [tys. zł]	415,5	880,3	1 198,4	1 429,0	1 421,5	1 411,3
	Liczba korzystających [os.]	226	305	386	417	371	314
Dożywianie – realizacja programów „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu”	Kwota [tys. zł]	1 223,9	1 362,2	1 259,9	1 065,4	1 245,5	1 073,4
	Liczba korzystających [os.]	2 036	1 861	1 695	1 444	1 292	1 130
Wynagrodzenie dla opiekunów prawnych	Kwota [tys. zł]	16,2	19,9	24,4	28,4	43,6	44,1
	Liczba korzystających [os.]	10	11	12	11	12	12

Opłaty za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej	Kwota [tys. zł]	3 365,3	3 954,6	4 905,5	5 367,6	5 529,1	5 710,2
	Liczba korzystających [os.]	156	172	194	211	189	172
Pokrycie skutków zdarzenia losowego	Kwota [tys. zł]	9,0	71,0	11,2	0,5	3,0	48,3
	Liczba korzystających [os.]	3	16	8	1	1	4
Pokrycie kosztów pochówku	Kwota [tys. zł]	43,0	21,6	25,8	27,5	51,9	51,8
	Liczba korzystających [os.]	16	9	11	12	18	16

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

Poza ponoszeniem opłat za pobyt mieszkańców Miasta w domach pomocy społecznej na terenie innych gmin, mieszkańcy kierowani są także do Domu Pomocy Społecznej „Pogodna Jesień” w Jeleniej Górze. W 2021 roku było to 111 osób. Ponadto w strukturze MOPS w Jeleniej Górze funkcjonuje ośrodek wsparcia Dzienny Dom Pomocy Społecznej. W ciągu całego 2021 roku z pobytu w placówce skorzystało około 30 osób. W strukturze MOPS w Jeleniej Górze jest także ośrodek wsparcia Dzienny Dom „Senior+”, utworzony w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. W ciągu całego 2021 roku z pobytu w placówce skorzystało 37 osób. Ponadto w 2021 roku objęto 34 osoby pomocą w formie pobytu w Środowiskowym Domu Samopomocy typu A w Jeleniej Górze. Wskazuje się, że na ten moment liczba miejsc w placówkach typu DPS jest w Mieście dostateczna, jednakże zmiany demograficzne mogą wzmacniać konieczność rozszerzenia działalności tego typu placówek. Dodatkowo należy nadmienić rosnące koszty funkcjonowania tego typu podmiotów. Ważnym aspektem, wymagającym reakcji, jest zwiększanie się liczby mieszkańców z niewydolnościami natury psychicznej. To obszar wymagający specjalistycznej wiedzy i uwidaczniają się braki w dostępie do wsparcia dla tych osób, a potrzeby będą rosły według prognoz MOPS w Jeleniej Górze. Tym samym konieczna może być reakcja na ten problem.

Tabela 29 Dane na temat korzystających ze znajdujących się w Jeleniej Górze domów pomocy społecznej, domów seniora i środowiskowych domów samopomocy w latach 2016-2021

Forma wsparcia	Kategoria danych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pobyt w Domu Pomocy Społecznej „Pogodna Jesień” w Jeleniej Górze	Liczba korzystających [os.]	bd.	bd.	109	99	111	111
Pobyt w Dziennym Dom Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze	Liczba korzystających [os.]	76	80	79	64	43	30
Pobyt w Dziennym Domu „Senior+” w Jeleniej Górze	Liczba korzystających [os.]	-	-	-	37	35	37
Pobyt w Środowiskowym Domu Samopomocy typu A w Jeleniej Górze	Liczba korzystających [os.]	30	42	37	37	35	34

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, Oceny zasobów polityki społecznej za lata 2016-2019, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

Poza takimi formami pomocy jak zasiłki, wsparcie finansowe i różnego rodzaju usługi, pracę na rzecz mieszkańców realizują także pracownicy socjalni MOPS. Jest ona realizowana m.in. w formie wywiadów środowiskowych – choć tych z roku na rok jest coraz mniej. Pracownicy socjalni wykorzystują także kontrakt socjalny - pisemną umowę zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Można zaobserwować, że to coraz częściej wykorzystywana forma pracy pracowników socjalnych z rodzinami. Niematerialną formą pomocy MOPS jest praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne.

Tabela 30 Dane na temat pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Forma wsparcia	Kategoria danych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wywiady środowiskowe	Liczba przeprowadzonych wywiadów [szt.]	7 199	5 778	5 660	6 792	5 509	5 381
Kontrakt socjalny	Liczba zwartych kontraktów [szt.]	94	220	89	74	93	114
Praca socjalna	Liczba objętych osób [os.]	686	1 043	3 468	3 195	3 038	3 030
	Liczba objętych rodzin [szt.]	279	403	2 152	2 030	2 036	1 965
Poradnictwo specjalistyczne	Liczba objętych osób [os.]	1 082	1 689	1 040	526	388	353
	Liczba objętych rodzin [szt.]	418	951	645	264	219	201

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

W ramach MOPS w Jeleniej Górze funkcjonuje Dział Interwencji Kryzysowej, Przeciwdziałania Przemocy i Uzależnieniom. Mieszkańcy mają możliwość korzystania ze wsparcia tego podmiotu w różnego rodzaju sytuacjach kryzysowych. W ostatnich latach z usług tego podmiotu korzysta nieco mniej niż 200 osób rocznie.

Tabela 31 Dane na temat funkcjonowania Działu Interwencji Kryzysowej, Przeciwdziałania Przemocy i Uzależnieniom MOPS w Jeleniej Górze w latach 2017-2021

Forma wsparcia	Kategoria danych	2017	2018	2019	2020	2021
Interwencje	Liczba klientów [os.]	608	238	265	175	196
	Liczba klientów z problemem konfliktu małżeńskiego i w konkubinacie [os.]	111	41	34	23	20
	Liczba klientów z problemami rodzin zastępczych [os.]	bd.	bd.	bd.	32	31
	Liczba klientów z problemem przemocy ze strony bliskich [os.]	157	50	47	26	33
	Liczba klientów z problemem trudności z funkcjonowaniem w życiu codziennym [os.]	70	28	27	21	21
	Liczba klientów z problemem uzależnienia od alkoholu [os.]	85	38	42	32	35
	Liczba klientów z problemem zaburzeń psychopatologicznych, psychicznych [os.]	39	bd.	44	27	15

	Liczba klientów z problemami wychowawczymi [os.]	104	39	33	bd.	bd.
	Liczba klientów z problemami konfliktu rodzinnego [os.]	146	40	bd.	bd.	bd.
	Liczba klientów z problemami emocjonalnymi [os.]	130	bd.	bd.	bd.	bd.
	Liczba klientów z problemami utraty bliskiej osoby [os.]	30	bd.	bd.	bd.	bd.

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

Do **zadań własnych powiatu** z zakresu polityki społecznej, które realizuje MOPS w Jeleniej Górze, należą z kolei m.in. opieka nad rodziną i dzieckiem oraz rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

W ramach działań związanych z opieką nad rodziną i dzieckiem, MOPS sprawuje opiekę i udziela wsparcia rodzinom zastępczym oraz wspiera wychowanków rodzin zastępczych np. w usamodzielnianiu. Ponadto w 2021 roku zostały utworzone 2 mieszkania chronione treningowe dla wychowanków pieczy zastępczej.

Tabela 32 Dane na temat zadań związanych z opieką nad rodziną i dzieckiem, realizowanych przez MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Forma wsparcia	Kategoria danych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych	Kwota [tys. zł]	1 122,5	1 343,0	1 186,9	1 422,2	1 340,2	1 216,8
	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych [os.]	144	158	132	148	148	134
	Liczba rodzin zastępczych [szt.]	114	121	104	114	112	113
Pomoc pieniężna na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka do rodziny zastępczej	Kwota [tys. zł]	13,0	13,1	16,5	29,0	14,2	21,8
	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych [os.]	13	12	13	25	14	17
	Liczba rodzin zastępczych [szt.]	12	8	8	9	9	14

Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	Kwota [tys. zł]	24,7	21,4	6,9	20,8	31,2	18,4
	Liczba wychowanków w rodzinach zastępczych [os.]	6	5	1	4	4	5
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	Kwota [tys. zł]	9,0	3,0	1,6	7,9	7,9	11,7
	Liczba wychowanków w rodzinach zastępczych [os.]	6	2	1	5	5	7
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	Kwota [tys. zł]	164,3	148,2	147,4	110,3	83,9	89,8
	Liczba wychowanków w rodzinach zastępczych [os.]	36	34	28	22	17	22

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

Dział Opieki nad Rodziną i Dzieckiem zajmuje się również wydawaniem skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 33 Dane na temat skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych, wydawanych przez MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Forma wsparcia	Kategoria danych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Skierowania do Domu dla Dzieci „Nadzieja nr 1”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze	Liczba skierowań [szt.]	3	6	5	3	0	9
Skierowania do Domu dla Dzieci „Nadzieja nr 2”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze	Liczba skierowań [szt.]	8	6	10	7	5	6

Skierowania do Domu dla Dzieci „Nadzieja nr 3”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze	Liczba skierowań [szt.]	5	1	1	5	6	0
Skierowania do Domu dla Dzieci „Nadzieja nr 4”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze	Liczba skierowań [szt.]	0	4	3	1	2	5
2Skierowania do Domu dla Dzieci „Nadzieja nr 5”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze	Liczba skierowań [szt.]	2	9	3	2	3	4
Skierowania do Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka” w Jeleniej Górze, zawierającego w swojej strukturze 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze	Liczba skierowań [szt.]	13	16	7	14	9	9

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

W celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym w rodzinach oraz udzielania wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w Ośrodku zatrudnionych jest 6 asystentów rodziny. Liczba rodzin, z którymi współpracują z roku na rok rośnie, co może tworzyć potrzebę zwiększania tego rodzaju kadry w MOPS w Jeleniej Górze.

Tabela 34 Dane na temat asystentów rodziny, działających w MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Forma wsparcia	Kategoria danych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Asystenci rodziny	Liczba asystentów [os.]	5	5	6	6	6	6
	Liczba rodzin objętych wsparciem [szt.]	85	80	90	96	108	112

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

W ramach działań związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną, MOPS w Jeleniej Górze prowadzi szereg działań takich jak:

- zadania powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- obsługa merytoryczna i finansowa programów celowych PFRON, których uczestnikiem było Miasto Jelenia Góra;
- zapewnienie osobom ubezwłasnowolnionym całkowicie lub częściowo opieki prawnej lub kurateli;
- prowadzenie Punktu Informacji dla Osób Niepełnosprawnych i in.

Poniżej – dane na temat działań realizowanych przez MOPS w Jeleniej Górze w ramach rehabilitacji społecznej, mających na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym.

Tabela 35 Dane na temat zadań związanych z rehabilitacją społeczną, realizowanych przez MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Forma wsparcia	Kategoria danych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	Kwota [tys. zł]	146,6	150,0	172,7	183,5	193,9	390,0
	Liczba osób objętych wsparciem [szt.]	146	139	190	180	181	273
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	Kwota [tys. zł]	49,8	49,4	49,7	49,3	26,2	66,0
	Liczba dofinansowanych zadań [szt.]	24	18	20	17	9	18
	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w dofinansowanych zadaniach [os.]	925	640	1 433	1 273	299	924

Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	Kwota [tys. zł]	502,1	488,6	429,7	415,9	560,9	663,0
	Liczba niepełnosprawnych, którzy uzyskali dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny [os.]	6	5	7	7	10	8
	Liczba podmiotów prowadzących działalność związaną z rehabilitacją osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny [szt.]	4	2	1	1	1	1
	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie na przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze [os.]	883	875	889	754	685	491
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	Kwota [tys. zł]	120,7	179,5	178,6	230,0	189,1	334,5
	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie [os.]	49	84	63	63	72	75
Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	Kwota [tys. zł]	959,8	959,8	995,8	1 085,8	1 229,8	1 301,8
	Liczba warsztatów terapii zajęciowej [szt.]	2	2	2	2	2	2
	Liczba uczestniczących w warsztatach terapii zajęciowej [os.]	60	60	60	60	60	60

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

MOPS w Jeleniej Górze realizuje także działania związane z rehabilitacją zawodową, mającą na celu ułatwienie osobom niepełnosprawnym uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia oraz uzyskanie awansu zawodowego.

Tabela 36 Dane na temat zadań związanych z rehabilitacją zawodową, realizowanych przez MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Forma wsparcia	Kategoria danych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	Kwota [tys. zł]	30,0	0,0	30,0	30,0	0,0	40,0
	Liczba umów [szt.]	1	0	1	1	0	2
Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności	Kwota [tys. zł]	1,2	0,0	0,0	5,9	0,0	2,4
	Liczba korzystających osób [os.]	1	0	0	bd.	0	1
Finansowanie wydatków na usługi i instrumenty rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	Kwota [tys. zł]	0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	7,7
	Liczba korzystających osób [os.]	0	1	0	0	0	1

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

MOPS w Jeleniej Górze wykonuje także **zadania zlecone z zakresu administracji rządowej**. To m.in. zasiłki rodzinne (obserwowany trend spadkowy w liczbie korzystających) i dodatki do nich, zasiłki i świadczenia pielęgnacyjne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, a do 2021 roku także świadczenia wychowawcze z programu Rodzina 500+. Od 1.01.2022 roku bowiem Zakład Ubezpieczeń Społecznych przejął zadania związane z obsługą programu "Rodzina 500+".

Tabela 37 Dane na temat zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021

Forma wsparcia	Kategoria danych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zasiłek rodzinny	Kwota [tys. zł]	3 634,9	3 894,1	4 111,7	3 661,9	3 101,2	2 734,6
	Liczba dzieci, na rzecz których wypłacono zasiłki [os.]	3 381	3 500	3 698	2 735	2 281	1 999
Dodatki do zasiłków rodzinnych	Kwota [tys. zł]	1 801,8	1 923,9	1 923,9	1 864,8	1 686,5	1 535,5
	Liczba dzieci, na rzecz których wypłacono zasiłek z tytułu urodzenia dziecka [os.]	170	172	195	140	94	88
	Liczba dzieci, na rzecz których wypłacono zasiłek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego [os.]	124	140	144	68	58	46
	Liczba dzieci, na rzecz których wypłacono zasiłek z tytułu samotnego wychowywania dziecka [os.]	212	231	241	182	177	167
	Liczba dzieci, na rzecz których wypłacono zasiłek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka [os.]	269	276	297	249	238	234

Dodatki do zasiłków rodzinnych	Liczba dzieci, na rzecz których wypłacono zasiłek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego [os.]	2 013	1 897	1 875	1 730	1 584	1 417
	Liczba dzieci, na rzecz których wypłacono zasiłek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania [os.]	53	48	41	29	33	32
	Liczba dzieci, na rzecz których wypłacono zasiłek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej [os.]	529	581	591	402	379	357
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	Kwota [tys. zł]	480,0	485,0	406,0	365,0	311,0	258,0
	Liczba dzieci, na rzecz których wypłacono zapomogę [os.]	480	485	406	365	311	258
Świadczenie rodzicielskie	Kwota [tys. zł]	1 219,2	1 590,0	1 363,2	1 168,6	1 232,7	1 173,9
	Liczba dzieci, na rzecz których wypłacono świadczenia [os.]	bd.	247	226	106	112	108
Zasiłek pielęgnacyjny	Kwota [tys. zł]	4 665,6	4 821,0	5 066,3	6 183,8	7 044,7	7 021,6
	Liczba osób, którym wypłacono zasiłek [os.]	2 790	2 872	2 971	2 721	2 722	2 712
Świadczenie pielęgnacyjne	Kwota [tys. zł]	4 506,2	5 253,3	5 450,5	6 078,4	8 031,3	9 627,2
	Liczba osób, którym wypłacono świadczenie [os.]	396	340	351	321	368	409

Specjalny zasiłek opiekuńczy	Kwota [tys. zł]	385,2	425,0	412,0	443,1	255,0	134,6
	Liczba osób, którym wypłacono zasiłek [os.]	61	84	79	60	35	23
Zasiłek dla opiekuna	Kwota [tys. zł]	347,9	256,7	189,7	154,2	99,2	60,2
	Liczba osób, którym wypłacono zasiłek [os.]	53	49	38	21	14	9
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	Kwota [tys. zł]	4 126,2	3 999,7	3 779,3	3 536,2	3 232,0	3 078,3
	Liczba osób, którym wypłacono świadczenia [os.]	828	883	883	761	681	648
Świadczenie z tytułu urodzenia żywego dziecka („Za życiem”)	Kwota [tys. zł]	-	38,0	8,0	28,0	24,0	32,0
	Liczba osób, którym wypłacono świadczenia [os.]	-	7	2	7	6	8
Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”	Kwota [tys. zł]	25 354,9	34 638,0	32 108,7	46 860,0	63 883,4	63 872,2
	Liczba dzieci, na które przysługiwało prawo do świadczenia [os.]	bd.	bd.	bd.	10 370	10 598	10 438
	Liczba decyzji administracyjnych w sprawie świadczenia [szt.]	4 416	bd.	4 835	8 417	1 307	8 441

Źródło: Sprawozdania merytoryczne z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze za lata 2016-2021, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze.

Wydatki samorządu w zakresie pomocy społecznej

Wydatki w zakresie pomocy społecznej samorządu Jeleniej Góry można znaleźć w działach budżetu samorządu gminnego 851 – Ochrona Zdrowia, 852 – Pomoc społeczna, 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza i 855 – Rodzina. Wydatki budżetu w tych działach prezentuje tabela poniżej. W 2021 roku te wydatki sięgnęły ponad 160 mln zł. Od 2016 roku te wydatki wzrosły o 62,6%, przy czym

istotnym tego powodem było wdrożenie Programu 500+ (dział 855 – Rodzina), który do 2021 roku obsługiwany był przez gminy.

Tabela 38 Wydatki w zakresie pomocy społecznej samorządu Jeleniej Góry w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
851 – Ochrona zdrowia	2 518,9 tys. zł	2 169,7 tys. zł	2 670,3 tys. zł	2 745,7 tys. zł	1 813,5 tys. zł	3 125,2 tys. zł
852 – Pomoc społeczna	80 376,8 tys. zł	24 394,2 tys. zł	27 852,1 tys. zł	26 929,5 tys. zł	27 677,6 tys. zł	27 756,9 tys. zł
853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	4 082,0 tys. zł	2 678,5 tys. zł	2 909,9 tys. zł	3 135,6 tys. zł	3 680,2 tys. zł	3 517,4 tys. zł
854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	13 671,7 tys. zł	14 105,1 tys. zł	15 328,2 tys. zł	17 462,9 tys. zł	17 984,5 tys. zł	20 658,2 tys. zł
855 – Rodzina	-	69 596,7 tys. zł	70 996,3 tys. zł	87 863,5 tys. zł	107 580,1 tys. zł	108 595,6 tys. zł
Ogółem	100 649,4 tys. zł	112 944,2 tys. zł	119 756,8 tys. zł	138 137,2 tys. zł	158 735,9 tys. zł	163 653,3 tys. zł

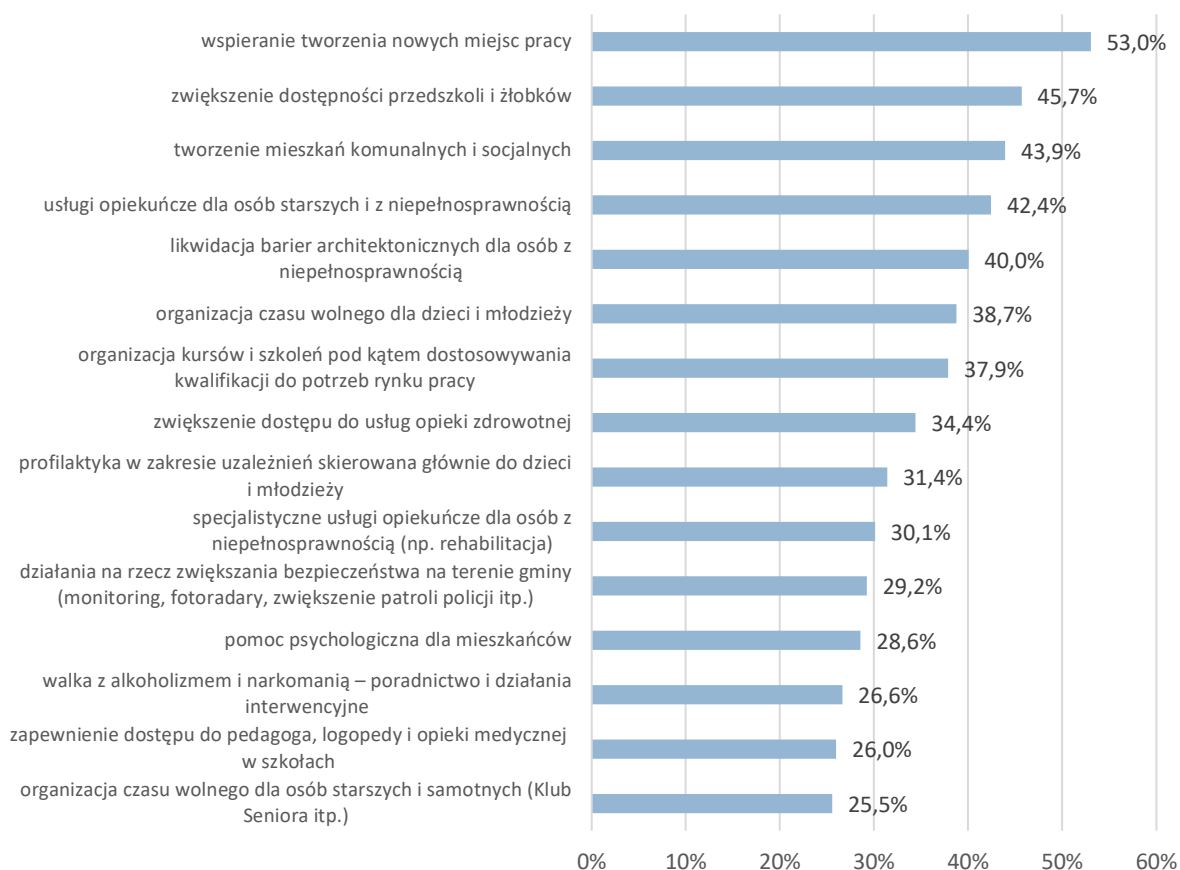
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Oczekiwania mieszkańców co do kształtu polityki społecznej

Mieszkańcom dano do wyboru szeroki zakres możliwych działań, jakie mogą zostać podjęte w ramach polityki społecznej w Mieście. Poniżej – 15 najczęściej wskazywanych przez respondentów ankiety propozycji. Ponad połowa ankietowanych wskazała „wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy” jako ważne działanie dla poprawy sytuacji społecznej w Jeleniej Górze, co wskazuje na to, jak istotne jest dynamizowanie gospodarcze Miasta. W odniesieniu do gospodarki i rynku pracy w czołówce wskazywanych działań znalazły się także szkolenia i kursy dla osób poszukujących zatrudnienia. Na drugim miejscu wśród działań niezbędnych do poprawy sytuacji w Mieście znalazło się zwiększenie dostępności przedszkoli i żłobków, a następnie tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych jako odpowiedzi na problemy relatywnie słabszej dostępności placówek opieki nad dziećmi i rynku nieruchomości. W dalszej kolejności zwrócono uwagę dla problemy osób z niepełnosprawnościami i starszych w zakresie istniejących barier architektonicznych, dostępności usług opieki zdrowotnej czy usług opiekuńczych, a także dzieci i młodzieży w zakresie oferty spędzania czasu wolnego i usług pedagoga czy logopedy w szkołach.

W zestawie najbardziej oczekiwanych działań znalazły się także te dotyczące bezpieczeństwa i uzależnień.

Wykres 48 Najczęstsze odpowiedzi na pytanie „Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Jeleniej Góry.

3.14 Analiza SWOT

SWOT to akronim angielskich słów *strengths* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szanse) i *threats* (zagrożenia).

Metoda klasyfikuje czynniki określające obecną, jak i przyszłą sytuację jednostki na pozytywne i negatywne oraz wewnętrzne i zewnętrzne, tym samym tworząc cztery grupy czynników:

- czynniki wewnętrzne pozytywne, czyli mocne strony;
- czynniki wewnętrzne negatywne, czyli słabe strony,
- czynniki zewnętrzne pozytywne, czyli szanse,

- czynniki zewnętrzne negatywne, czyli zagrożenia.

Mocne i słabe strony, czyli czynniki wewnętrzne zawarte w analizie SWOT Miasta Jelenia Góra są podsumowaniem wcześniej zaprezentowanej diagnozy w podziale na przyjęte części analizy.

Część związana z szansami i zagrożeniami Miasta Jelenia Góra, a więc czynnikami zewnętrznymi została opracowana w oparciu o narzędzie analizy PEST, która dzieli otoczenie organizacji czy jednostki samorządu terytorialnego na cztery obszary:

- **otoczenie polityczne** - część makrootoczenia, która ustanawia ramy organizacyjno-prawne dla funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego;
- **otoczenie ekonomiczne** – część analizy obejmująca zjawiska i procesy ekonomiczne, stanowiące rezultat działalności gospodarczej osób fizycznych, podmiotów gospodarczych i organów władzy;
- **otoczenie społeczno-kulturowe**, część makrootoczenia obejmująca zjawiska i procesy dotyczące ogółu ludności, wchodzących ze sobą w różne relacje oraz poglądy, idee, pojęcia społeczne, religijne, etyczne czy filozoficzne przez społeczeństwa uznawane i akceptowane;
- **otoczenie technologiczno-techniczne** – część obejmująca elementy makrootoczenia związane z technologią i techniką, które można zdefiniować jako „stan techniki i technologii w danym kraju, przekładający się na stan infrastruktury, nauki, edukacji, postępu gospodarki i innowacyjności.

Analizę SWOT opracowaną w oparciu o zaprezentowaną metodologię prezentuje tabela.

Tabela 39 Analiza SWOT

Obszar analizy	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
DEMOGRAFIA		<ul style="list-style-type: none"> • systematyczny, rokroczny spadek liczby ludności – Miasto wyludnia się; • trend starzenia się społeczeństwa – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, pociągający za sobą konieczność odpowiedniego dostosowania polityki społecznej; • ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji - migracja osób młodych wskazywana jako najważniejszy problem społeczny w Mieście według wyników ankiety; • prognozy dalszego utrzymania trendów demograficznych, stanowiących wyzwanie dla polityk społecznej
LOKALNY RYNEK PRACY	<ul style="list-style-type: none"> • relatywnie niskie bezrobocie na tle innych dużych miast województwa dolnośląskiego; • relatywnie wysoka liczba pracujących na 1 000 ludności i trend wzrostowy wartości tego wskaźnika; • wysoka wartość wskaźnika przedsiębiorczości – na 1 000 mieszkańców w Mieście przypada 172 przedsiębiorstwa; • obecność w mieście dużych podmiotów gospodarczych, często rozpoznawalnych w swoich branżach, oferujących wiele miejsc pracy; • działalność w Mieście instytucji otoczenia biznesu wspierających rozwój przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby bezrobotnych wskutek pandemii COVID-19 – lokalny rynek pracy w trakcie powracania do stanu sprzed tego zjawiska; • widoczne trudności ze znalezieniem zatrudnienia wśród osób z niskim wykształceniem czy z krótkim stażem pracy; • niechęć do podjęcia pracy, trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy (np. niedostatki ofert dla młodych osób wykształconych) i brak możliwości podjęcia zatrudnienia z uwagi na konieczność opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi • ubóstwo i zła sytuacja finansowa rodzin wskazywane jako jeden z najważniejszych problemów społecznych w Mieście według wyników ankiety

Obszar analizy	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
SYTUACJA MIESZKANIOWA I INFRASTRUKTURA	<ul style="list-style-type: none"> rosnąca liczba i powierzchnia mieszkań; korzystne wartości wskaźników przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na osobę i liczby osób na jedno mieszkanie; powszechny dostęp do wodociągu i gazociągu 	<ul style="list-style-type: none"> na tle innych dużych miast – niedostatecznie upowszechniony dostęp do kanalizacji (89,7% mieszkańców z dostępem do tej sieci) niedostatki w dostosowaniu budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, często wynikające ze specyfiki urbanistyki i historii Miasta
SYTUACJA EDUKACYJNA	<ul style="list-style-type: none"> statystycznie dobry dostęp do wychowania przedszkolnego; relatywnie dobre wyniki uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w ogólnopolskich egzaminach, świadczące o dobrej jakości edukacji; szeroka oferta szkół ponadpodstawowych; funkcjonowanie w Mieście uczelni wyższych – macierzystej i dwóch filii – pozwalającej mieszkańcom na uzyskanie wyższego wykształcenia bez opuszczania Miasta; oferta edukacyjna szkół jako jeden z najlepiej ocenianych aspektów życia w Mieście według wyników ankiety 	<ul style="list-style-type: none"> problemy z dostępnością żłobków i innych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3; dostępność do przedszkoli jako jeden z najsłabiej ocenianych aspektów życia w Mieście przez osoby w wieku 26-40 lat według wyników ankiety; spadająca liczba uczniów szkół podstawowych, a także studentów; ograniczony zakres oferty edukacyjnej na poziomie wyższym
STAN OPIEKI ZDROWOTNEJ	<ul style="list-style-type: none"> statystycznie dobry dostęp do przychodni i aptek 	<ul style="list-style-type: none"> spadająca liczba łóżek szpitalnych, znamionująca o zwężającej się ofercie leczenia szpitalnego; stan opieki zdrowotnej jako jeden z najsłabiej ocenianych aspektów życia w Mieście przez mieszkańców

Obszar analizy	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
STAN BEZPIECZEŃSTW PUBLICZNEGO	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu; • mniejsza liczba zdarzeń drogowych, jak i ich ofiar śmiertelnych w ostatnich latach (2020-2021), potencjalne wskutek zmniejszenia ruchu pojazdów wskutek pandemii COVID-19 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby notowanych przestępstw, zwłaszcza o charakterze gospodarczym; • relatywnie wysoka liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem na 1 000 mieszkańców na tle kraju i województwa; • relatywnie niskie wartości wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw na tle kraju; • co trzeci mieszkaniec z brakiem poczucia bezpieczeństwa w Mieście według przeprowadzonej ankiety – jeszcze wyższy odsetek wśród osób młodych; • wandalizm, osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych, słabe oświetlenie oraz brak patroli policyjnych głównymi powodami braku poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców według wyników ankiety
KULTURA I ORGANIZACJA CZASU WOLNEGO	<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba różnorodnych podmiotów działających w obszarze kultury w Mieście z uwzględnieniem podmiotów z zakresu kultury wysokiej (teatry, filharmonia); • szeroka i różnorodna oferta podmiotów kultury dla dzieci, młodzieży, dorosłych, ale i osób starszych; • szereg imprez zakorzenionych w kalendarzu kulturalnym Miasta, część o randze międzynarodowej; • dostęp do oferty kulturalnej jako jeden z najlepiej ocenianych aspektów życia w Mieście według wyników ankiety 	<ul style="list-style-type: none"> • zastój w obszarze kultury, wynikający z ograniczeń pandemii COVID-19, wymagający zdynamizowania; • wskazania mieszkańców w ankiecie co do niedostatecznie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego w Mieście dla młodzieży

Obszar analizy	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
SYTUACJA SENIORÓW	<ul style="list-style-type: none"> • aktywne, różnorodne środowisko seniorów, zrzeszone w licznych organizacjach, gotowe do działania i współpracy; • funkcjonowanie Miejskiej Rady Seniorów, reprezentującej interesy środowiska osób starszych do władz miejskich; • funkcjonowanie podmiotów wspierających osoby starsze (Dom Pomocy Społecznej „Pogodna Jesień”, Dzienny Dom Pomocy Społecznej, Dzienny Dom „Senior+”); • funkcjonowanie Uniwersytetu III Wieków oraz działające kluby seniora: Młodzi Duchem przy domu kultury "Przystań Twórcza" oraz klub seniora przy domu kultury ODK Zabobrze 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające środki finansowe na życie i leczenie, izolacja społeczna oraz utrudniony dostęp do lekarzy, pielęgniarek i placówek rehabilitacyjnych jako główne bariery, z jakimi spotykają się seniorzy; • rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej, wskazujący na trudności w codziennym funkcjonowaniu tej grupy; • zidentyfikowane bariery dla aktywizacji osób starszych: niedostateczny przepływ informacji, odpłatność za udział w niektórych inicjatywach, na którą seniorzy nie zawsze mogą sobie pozwolić, bariery mentalne, zobowiązania rodzinne czy brak odpowiednich miejsc do organizacji spotkań dla seniorów; • bariery architektoniczne i braki w przestrzeni publicznej (ławki, toalety), które utrudniają aktywne życie osobom w podeszłym wieku; • seniorzy jako jedna z grup, która według mieszkańców jest szczególnie zagrożona wykluczeniem społecznym według wyników ankiety

Obszar analizy	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
SYTUACJA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonujące w Mieście podmioty publiczne i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami; • dobry stan oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami; • działalność Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych jako głosu osób z niepełnosprawnościami do władz miejskich; • coraz szersza oferta dla osób z niepełnosprawnościami: opieka wytchnieniowa, asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, teleopieka 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby; • niewystarczające środki finansowe na życie i leczenie, bariery architektoniczne i izolacja społeczna jako największe bariery dla osób z niepełnosprawnościami; • oferta dla osób z niepełnosprawnościami oceniana przez osoby 40+ jako jeden z najgłównych aspektów życia w Mieście według wyników ankiety; • relatywnie niewielka liczba ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami, utrudniająca obok barier mentalnych i trudności natury biurokratycznej aktywizację zawodową tych osób; • istniejące bariery architektoniczne, które utrudniają aktywne życie osobom z niepełnosprawnościami; • osoby z niepełnosprawnościami jako jedna z grup, która według mieszkańców jest szczególnie zagrożona wykluczeniem społecznym według wyników ankiety

Obszar analizy	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
WARUNKI ŻYCIA I PROBLEMY SPOŁECZNE	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszająca się liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, mogąca znamionować poprawiającą się sytuację jeleniogórskich gospodarstw domowych; • potencjalnie mniej nasilony problem przemocy domowej w Mieście – w oparciu o dane MOPS i wyniki badania ankietowego 	<ul style="list-style-type: none"> • warunki życia w Mieście przez większość respondentów ankiety określone jako średnie; • najmłodsze pokolenie mieszkańców, osoby z wykształceniem zawodowym lub technicznym oraz osoby o słabiej płatnych zawodach lub bezrobotne najgorzej oceniające warunki życia w Mieście; • alkoholizm potencjalnie poważniejszym problemem niż wskazują statystyki – według 31,4% to jeden z najważniejszych problemów społecznych w Mieście, 40% mieszkańców zna wiele przypadków alkoholizmu, a kolejne 37,9% zna takich przypadków kilka; • znaczny odsetek mieszkańców ze znajomością przypadków innych uzależnień (np. narkomanii), co może wskazywać, że inne uzależnienia to także problem wymagający interwencji w Mieście; • hejt, uzależnienie od komputera, internetu i alkohol jako najważniejsze negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży według wyników ankiety; • niedostatki kadrowe w obszarze pomocy społecznej

	SZANSE	ZAGROŻENIA
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> wielość programów rządowych wspierających walkę z problemami społecznymi; dostępność zewnętrznych źródeł finansowania w postaci konkursów, dotacji i programów m.in. finansowanych z Funduszy Europejskich; przepisy wspierające aspekty jakości życia ludzi – ochronę środowiska, bezpieczeństwo itp.; integracja europejska 	<ul style="list-style-type: none"> wojna w Ukrainie – niepewność co do bezpieczeństwa, napływ uchodźców stwarzający wyzwania związane z ich integracją; systemowe problemy sfery opieki zdrowotnej (dostępność, wyposażenie w sprzęt, wynagradzanie personelu itp.); problemy sektora edukacji (niedofinansowanie, biurokracja itp.); liczne transfery socjalne powodujące uzależnienie niektórych grup od wsparcia publicznego; niestabilność polityczna; nadal widoczne skutki kryzysu związanego z pandemią COVID-19 w dziedzinie zdrowia, gospodarki czy kultury
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> wzrost zamożności społeczeństwa; tendencja spadku bezrobocia; statystyki wskazujące na wzrost płac; rosną przedsiębiorczość; popularyzacja podmiotów ekonomii społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> wysoka inflacja, wyraźny wzrost kosztów życia; niestabilność gospodarki jako efekt m.in. wojny w Ukrainie; trudności na rynku pracy (brak ofert pracy, niestabilność zatrudnienia itd.); konieczność dużego zaangażowania w życie zawodowe wpływająca na życie rodzinne; wpływ gospodarki na stan środowiska naturalnego
SPOŁECZNE	<ul style="list-style-type: none"> rosnąca świadomość społeczna dotycząca problemów różnych grup, osób indywidualnych i rodzin; coraz większe zaangażowanie w chęć rozwiązywania problemów rodziny, sięganie po wsparcie np. psychologiczne; aktywność organizacji pozarządowych i ich popularność 	<ul style="list-style-type: none"> zmiana struktury wiekowej społeczeństwa; słabnąca integracja rodzin; nieśląbny problem uzależnień; polaryzacja społeczeństwa – duże różnice światopoglądowe, głębokie rozłamy i konflikty

	SZANSE	ZAGROŻENIA
TECHNOLOGICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój technologii, która może wspomagać walkę z problemami społecznymi; • rozwój mediów, w tym internetu, wspomagająca informowanie o problemach społecznych i propagowanie dobrych wzorców 	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie wykluczeniem cyfrowym; • negatywny wpływ technologii na funkcjonowanie rodzin i jednostek (uzależnienia, trudności wychowawcze); • nowe media jako źródło wielu informacji, nie zawsze rzetelnych – problemy rozpoznawania jakości różnych źródeł danych

Źródło: opracowanie własne.

4. Założenia strategiczne

4.1 Podstawy teoretyczne

Strategia to ogólny program działalności danej organizacji/jednostki samorządu terytorialnego sporządzony na określony czas, ukierunkowany na wykorzystanie posiadanych potencjałów do osiągnięcia postawionych założeń. Strategia charakteryzuje się odległym horyzontem czasowym, skupieniem wysiłków na określonych zadaniach, obejmowaniem szerokiego zakresu działań i określeniem wskaźników realizacji powziętych przedsięwzięć.

Elementy składające się na strategię można uszeregować w postaci piramidy, na której czele są wizja i misja.

Rysunek 3 Elementy składowe strategii

Źródło: opracowanie własne.

Wizja to obraz pożądanego stanu danego podmiotu w przyszłości, sytuacja, do której będzie się dążyć. Wizja powinna być zwięzła, realna, ale motywująca. Wizja stanowi wyraz aspiracji i wyobrażeń danego podmiotu o przyszłości.

Misja jest syntetycznym opisem sposobu realizacji wizji. Stanowi krótką i precyzyjną prezentację najważniejszych celów podmiotu.

Cele konkretyzują to, jak będzie realizowana misja. **Cele strategiczne** wyznaczają najważniejsze kierunki działania – są określane z długim horyzontem czasowym. **Cele operacyjne** z kolei mają krótszy horyzont czasowy, są podstawą do osiągnięcia celów strategicznych oraz służą wykorzystaniu szans i mocnych stron, a przezwyciężaniu słabych stron i zagrożeń.

4.2 Misja i wizja

Po zapoznaniu się z sytuacją Jeleniej Góry w zakresie problemów społecznych, zidentyfikowaniu najpoważniejszych problemów, które należy zniwelować w najbliższych latach, ale i mocnych stron, które powinny przysłużyć się walce ze wskazanymi negatywnymi zjawiskami, opracowano wizję Miasta odnoszącą się do obszaru problemów i polityki społecznej. Zawiera ona system wartości, wyznaczający kierunki prac nad określeniem celów strategicznych i operacyjnych w Mieście.

WIZJA

Jelenia Góra – miasto z ofertą wysokiej jakości usług społecznych uwzględniającą dynamiczne zmiany w sferze społecznej

Wyżej zaprezentowaną wizję planuje się zrealizować przy pomocy szeregu celów, zadań i działań, których syntetycznym zobrazowaniem jest misja Jeleniej Góry w obszarze problemów i polityki społecznej.

MISJA

Tworzenie warunków rozwoju dla wszystkich grup społecznych, także tych z indywidualnymi potrzebami, odpowiadanie na oczekiwania mieszkańców i zapewnianie systemu wsparcia działań lokalnej społeczności

4.3 Cele strategiczne i operacyjne

Cele strategiczne niniejszego dokumentu przydzielono do trzech **obszarów priorytetowych – mieszkańców ogółem, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami**. Im przyporządkowano ogólne **cele strategiczne**. Prezentuje je rysunek poniżej.

Rysunek 4 Obszary i cele strategiczne

Źródło: opracowanie własne.

Pierwszy z celów strategicznych - **Cel strategiczny I.1 Korzystne warunki dla dobrej jakości życia mieszkańców** - dotyczy budowania warunków dla dobrej jakości życia mieszkańców. Zakłada szereg działań w obszarach bezpieczeństwa, rynku pracy, mieszkalnictwa, ochrony zdrowia oraz obszaru kultury i spędzania czasu wolnego, które mają na celu poprawę codziennego życia osób i rodzin w Jeleniej Górze. W specjalny sposób odniesiono się do dzieci i młodzieży oraz potrzeb edukacyjnych i pozaedukacyjnych tej grupy, a także zwrócono uwagę na rozwój społeczeństwa obywatelskiego. W ramach tego ostatniego obszaru planuje się działania zmierzające do wspierania oddolnych inicjatyw organizacji pozarządowych i grup nieformalnych mieszkańców jako partnerów dla samorządu do realizacji projektów na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców.

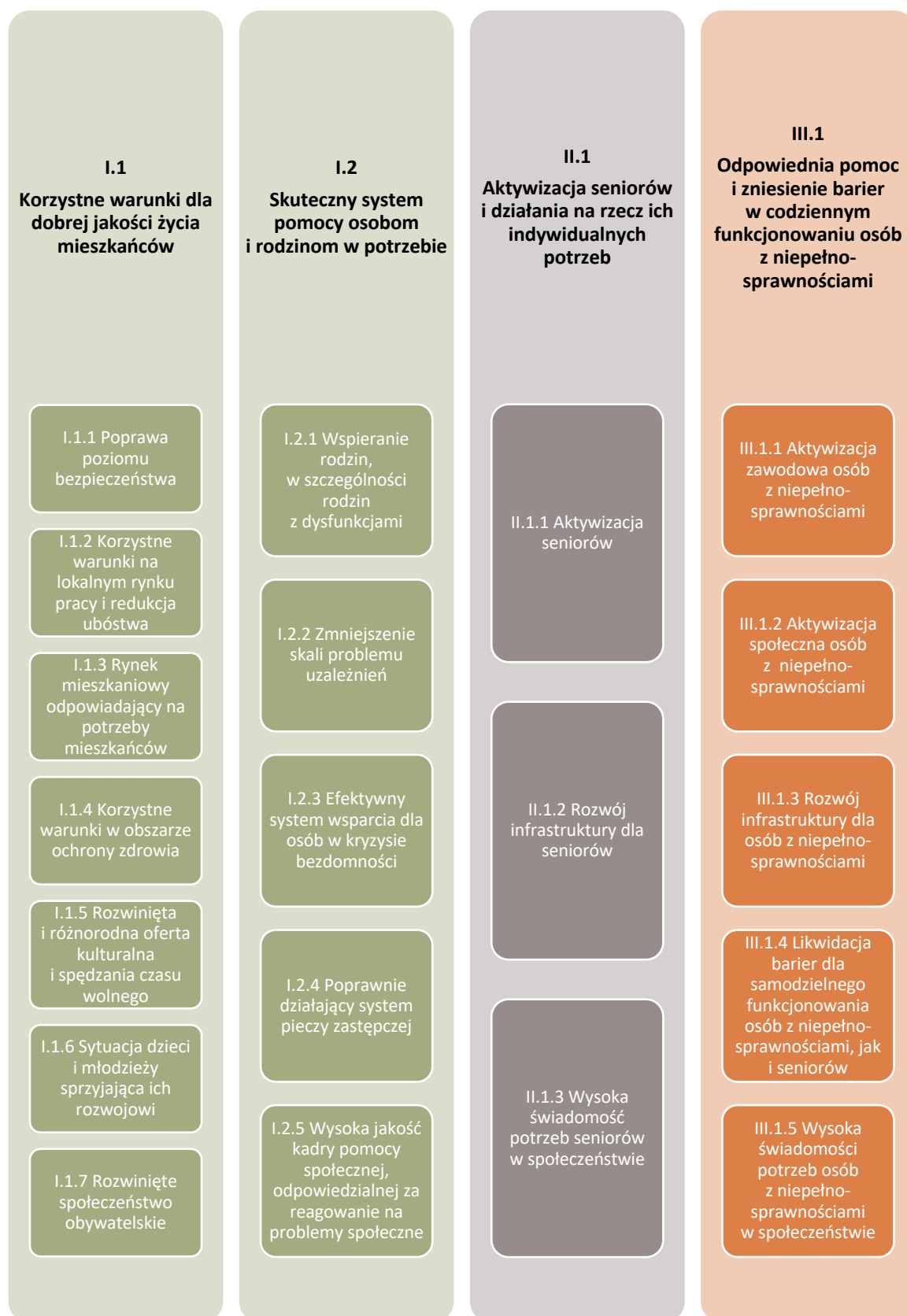
Drugi z celów strategicznych przypisany do obszaru MIESZKAŃCY OGÓŁEM - **Cel strategiczny I.2 Skuteczny system pomocy osobom i rodzinom w potrzebie** – koncentruje w sobie działania nakierowane na wspieranie mieszkańców i ich rodzin w trudnych sytuacjach życiowych. Wśród działań przyporządkowanych do tego celu będą te odnoszące się do problemów rodzin (dysfunkcji, problemów opiekuńczo-wychowawczych, przemocy w rodzinie), uzależnień, bezdomności czy sytuacji dzieci i młodzieży trafiającej pod wsparcie systemu pieczy zastępczej. W ramach tego celu znalazły się także działania budujące wysoką jakość kadr pomocy społecznej, która odpowiada na identyfikowane problemy społeczne.

Cel strategiczny II.1 Aktywizacja seniorów i działania na rzecz ich indywidualnych potrzeb przypisany do obszaru SENIORZY zawiera w sobie wszystkie planowane działania skierowane do najstarszych mieszkańców Jeleniej Góry. Z jednej strony odnosi się do kwestii aktywizacji tej rosnącej w liczebności grupy społecznej – zachęcania do uczestnictwa w życiu kulturalnym, aktywnego spędzania czasu wolnego, w miarę chęci i możliwości – aktywności zawodowej czy podejmowania działań dla utrzymywania dobrego stanu zdrowia. Z drugiej strony zawiera działania, które mają służyć poprawie jakości życia seniorów i odpowiedzi na ich specyficzne potrzeby, jak i budowaniu świadomości tych potrzeb w pozostałej części lokalnej społeczności.

Ostatni z celów strategicznych – **III.1 Odpowiednia pomoc i zniesienie barier w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami** – przypisany do obszaru OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI to cel skupiający działania na rzecz szerokiej społeczności osób, które ze względu na swój stan zdrowia mają trudności z pełnym uczestnictwem w życiu lokalnej społeczności. Zakłada działania skierowane do osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy, w edukacji, w przestrzeni publicznej, a także zachęcające do ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Cel ten uwzględnia także działania związane z budowaniem wizerunku osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie i promowania wiedzy o ich specyficznych potrzebach.

Do każdego z celów strategicznych dobrano **cele operacyjne** w sposób szczegółowy obrazujące sposoby osiągnięcia zamierzeń w poszczególnych obszarach priorytetowych.

Rysunek 5 Cele operacyjne

Źródło: opracowanie własne.

5. Realizacja Strategii

Do każdego z celów operacyjnych przyporządkowano **działania**, stanowiące najniższy, konkretny poziom realizacji postanowień Strategii, **podmioty** odpowiedzialne za ich realizację, **wskaźniki** do monitorowania realizacji celów operacyjnych i przewidywane **źródła finansowania**.

Tabela 40 Realizacja Strategii – cel strategiczny I.1 Korzystne warunki dla dobrej jakości życia mieszkańców

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
I.1 Korzystne warunki dla dobrej jakości życia mieszkańców	I.1.1 Poprawa poziomu bezpieczeństwa	I.1.1.1 Monitorowanie przestępczości, wykroczeń i negatywnych zjawisk społecznych	Policja Straż Miejska UM Jelenia Góra szkoły, inne podmioty zaangażowane w edukację	Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję Liczba zdarzeń drogowych oraz zmarłych i rannych	Budżet Miasta Budżety podmiotów zaangażowanych Środki z programów zewnętrznych
		I.1.1.2 Aktywne reagowanie służb na negatywne zjawiska w przestrzeni publicznej			
		I.1.1.3 Rozwój i poprawa efektywności miejskiego monitoringu			
		I.1.1.4 Realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie bezpieczeństwa (w ruchu drogowym, w przestrzeni publicznej, w cyberprzestrzeni itp.)			
		I.1.1.5 Doskonalenie i rozwój współpracy między podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo w Mieście			

				w ich wyniku	
--	--	--	--	--------------	--

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
I.1 Korzystne warunki dla dobrej jakości życia mieszkańców	I.1.2 Korzystne warunki na lokalnym rynku pracy i redukcja ubóstwa	I.1.2.1 Monitorowanie sytuacji osób bezrobotnych, diagnoza przyczyn bezrobocia i wspieranie w wychodzeniu z tego stanu	PUP Jelenia Góra MOPS Jelenia Góra szkoły, uczelnie, inne podmioty zaangażowane w edukację organizacje pozarządowe	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Budżet Miasta Budżety podmiotów zaangażowanych Środki z programów zewnętrznych
		I.1.2.2 Zachęcanie do aktywizacji zawodowej poprzez oferty kształcenia, dofinansowań, doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy			
		I.1.2.3 Wspieranie samozatrudnienia i rozwoju przedsiębiorczości			
		I.1.2.4 Działania na rzecz współpracy między pracodawcami a instytucjami miejskimi, szkołami, uczelniami i in.			
		I.1.2.5 Udzielanie świadczeń pomocy społecznej dla osób w trudnej sytuacji ekonomicznej			
		I.1.2.6 Realizacja działań z zakresu dożywiania osób i rodzin ubogich			
		I.1.2.7 Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób w trudnej sytuacji ekonomicznej			

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
I.1 Korzystne warunki dla dobrej jakości życia mieszkańców	I.1.3 Rynek mieszkaniowy odpowiadający na potrzeby mieszkańców	I.1.3.1 Współpraca między podmiotami działającymi na rynku nieruchomości dla dynamizacji tego rynku	UM Jelenia Góra	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	Budżet Miasta Budżety podmiotów zaangażowanych
		I.1.3.2 Zapewnianie warunków administracyjnych dla rozwoju mieszkalnictwa	MOPS Jelenia Góra		
		I.1.3.3 Rozwój oferty mieszkań dla osób o niższych dochodach i w kryzysach	podmioty działające na rynku nieruchomości	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	Środki z programów zewnętrznych
		I.1.3.4 Udzielanie wsparcia mieszkańcom w postaci dodatków mieszkaniowych			
	I.1.4 Korzystne warunki w obszarze ochrony zdrowia	I.1.4.1 Doskonalenie miejskiego systemu ochrony zdrowia w obszarze kadr, jak i wyposażenia	podmioty działające w obszarze ochrony zdrowia	Liczba zrealizowanych działań informacyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie ochrony zdrowia	Budżet Miasta Budżety podmiotów zaangażowanych Środki z programów zewnętrznych
		I.1.4.2 Prowadzenie działań informacyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie ochrony zdrowia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży	UM Jelenia Góra podmioty z obszaru działalności kulturalnej		
		I.1.4.3 Promocja zdrowego stylu życia i mody na sport i rekreację	media, także media lokalne		

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
<p>I.1 Korzystne warunki dla dobrej jakości życia mieszkańców</p>	<p>I.1.5 Rozwinięta i różnorodna oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego</p>	<p>I.1.5.1 Utrzymanie dobrej jakości i różnorodności oferty kulturalnej Miasta i dalszy jej rozwój</p>	<p>podmioty z obszaru działalności kulturalnej i ofert spędzania czasu wolnego</p> <p>UM Jelenia Góra</p> <p>organizacje pozarządowe</p> <p>media, także media lokalne</p>	<p>Liczba organizowanych imprez</p> <p>Liczba uczestników organizowanych imprez</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżety podmiotów zaangażowanych</p> <p>Środki z programów zewnętrznych</p>
		<p>I.1.5.2 Prowadzenie atrakcyjnej oferty zajęć rozwijających pasje dla różnych grup: dzieci, młodzieży, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób dorosłych</p>			
		<p>I.1.5.3 Identyfikacja potrzeb w zakresie oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży i podjęcie działań nakierowanych na odpowiedź na te potrzeby</p>			
		<p>I.1.5.4 Organizacja imprez integrujących lokalną społeczność</p>			
		<p>I.1.5.5 Kontynuacja organizacji ogólnopolskich i międzynarodowych wydarzeń artystycznych</p>			
		<p>I.1.5.6 Koordynacja działań między różnymi podmiotami działającymi na rzecz kultury w mieście (także pozarządowymi) w celu udoskonalania oferty kulturalnej</p>			
		<p>I.1.5.7 Aktywne promowanie oferty kulturalnej, także tej oferowanej przez organizacje pozarządowe</p>			

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
I.1 Korzystne warunki dla dobrej jakości życia mieszkańców	I.1.5 Rozwinięta i różnorodna oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego	I.1.5.8 Dbanie o odpowiedni stan infrastruktury kulturalnej i sportowej oraz zapewnianie dostępności do niej dla mieszkańców			
	I.1.6 Sytuacja dzieci i młodzieży sprzyjająca ich rozwojowi	I.1.6.1 Ciągła praca nad rozwojem i poprawą jakości oferty edukacyjnej, w tym oferty zajęć dodatkowych	szkoły, żłobki, przedszkola, inne podmioty zaangażowane w edukację UM Jelenia Góra	Wyniki uczniów szkół w ogólnopolskich egzaminach Liczba uczniów korzystająca z poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego	Budżet Miasta Budżety podmiotów zaangażowanych Środki z programów zewnętrznych
		I.1.6.2 Dążenie do zwiększania liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach			
		I.1.6.3 Integracja działań placówek edukacyjnych – organizacja wspólnych wydarzeń, konkursów, turniejów sportowych itp.			
		I.1.6.4 Aktywne reagowanie na problemy dzieci i młodzieży			
		I.1.6.5 Rozwój poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego dla dzieci i młodzieży			
		I.1.6.6 Kształtowanie pozytywnych postaw społecznych dzieci i młodzieży, edukacja na rzecz zdrowia psychicznego, umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie i aktywności obywatelskiej			

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
I.1 Korzystne warunki dla dobrej jakości życia mieszkańców	I.1.6 Sytuacja dzieci i młodzieży sprzyjająca ich rozwojowi	I.1.6.7 Dbanie o odpowiednią jakość infrastruktury placówek edukacyjnych			
	I.1.7 Rozwinięte społeczeństwo obywatelskie	I.1.7.1 Wspieranie działań obywatelskich i oddolnych inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności	UM Jelenia Góra	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców	Budżet Miasta
		I.1.7.2 Włączanie organizacji pozarządowych w działania z obszaru realizacji polityki społecznej	MOPS Jelenia Góra	Liczba przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe we współpracy z Miastem	Budżety podmiotów zaangażowanych
		I.1.7.3 Upowszechnianie idei wolontariatu i działań społecznych, także wśród dzieci i młodzieży	organizacje pozarządowe		Środki z programów zewnętrznych

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 41 Realizacja Strategii – cel strategiczny I.2 Skuteczny system pomocy osobom i rodzinom w potrzebie

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
<p style="text-align: center;">I.2 Skuteczny system pomocy osobom i rodzinom w potrzebie</p>	<p style="text-align: center;">I.2.1 Wspieranie rodzin, w szczególności rodzin z dysfunkcjami</p>	<p>I.2.1.1 Prowadzenie działań na rzecz eliminacji negatywnych zjawisk w rodzinach, w szczególności przemocy</p>	<p>MOPS Jelenia Góra</p>	<p>Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżety podmiotów zaangażowanych</p> <p>Środki z programów zewnętrznych</p>
		<p>I.2.1.2 Prowadzenie interwencji kryzysowej, służącej pomocą osobom i rodzinom w kryzysie</p>		<p>Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie</p>	
		<p>I.2.1.3 Prowadzenie i udoskonalanie procedury Niebieskie Karty oraz kontynuacja działań prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny</p>	<p>UM Jelenia Góra</p>	<p>Liczba prowadzonych procedur Niebieskie Karty</p>	
		<p>I.2.1.4 Działalność asystentów rodziny dla rodzin z potrzebami</p>	<p>Policja</p>	<p>Liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej i prawnej</p>	
		<p>I.2.1.5 Rozwój poradnictwa specjalistycznego i działań terapeutycznych dla rodzin, także dla ofiar i sprawców przemocy</p>			
		<p>I.2.1.6 Wykorzystywanie narzędzi pomocy społecznej (pomoc rzeczowa i finansowa) dla zmniejszania problemów w rodzinach</p>	<p></p>	<p></p>	
		<p>I.2.1.7 Zapewnianie dostępu do pomocy psychologicznej i prawnej dla mieszkańców</p>	<p></p>	<p></p>	

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
I.2 Skuteczny system pomocy osobom i rodzinom w potrzebie	I.2.1 Wspieranie rodzin, w szczególności rodzin z dysfunkcjami	I.2.1.8 Upowszechnianie wiedzy na temat opieki i wychowania dzieci i młodzieży oraz tworzenia zdrowych relacji w rodzinie			
		I.2.1.9 Upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie, jego skutków i możliwości wsparcia w tym problemie			
		I.2.1.10 Prowadzenie monitoringu problemów społecznych oraz efektywności realizowanych form wsparcia			
	I.2.2 Zmniejszenie skali problemu uzależnień	I.2.2.1 Zapewnienie pomocy terapeutycznej dla osób borykających się z problemem uzależnień i ich rodzin	MOPS Jelenia Góra	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień	Budżet Miasta
		I.2.2.2 Opracowanie i skuteczne wdrażanie programów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomani	UM Jelenia Góra szkoły, inne podmioty zaangażowane w edukację		
		I.2.2.3 Upowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy w problemie uzależnień	podmioty działające na rzecz osób uzależnionych		
				Budżety podmiotów zaangażowanych	Środki z programów zewnętrznych

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
	I.2.2 Zmniejszenie skali problemu uzależnień	I.2.2.4 Prowadzenie edukacji i prewencji w zakresie zwalczania uzależnień, w tym narkotyków, alkoholu i innych używek, szczególnie wśród dzieci i młodzieży			
I.2 Skuteczny system pomocy osobom i rodzinom w potrzebie	I.2.3 Efektywny system wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności	I.2.3.1 Udzielanie pomocy osobom w kryzysie bezdomności w formie schronienia, dożywiania i innych usług	MOPS Jelenia Góra	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności	Budżet Miasta Budżety podmiotów zaangażowanych Środki z programów zewnętrznych
		I.2.3.2 Promocja rozwiązań na rzecz przeciwdziałania bezdomności	UM Jelenia Góra schroniska, noclegownie		
	I.2.4 Poprawnie działający system pieczy zastępczej	I.2.4.1 Rozwój systemu pomocy i opieki dla dzieci dotkniętych sieroctwem	MOPS Jelenia Góra	Liczba dzieci znajdujących się w systemie pieczy zastępczej	Budżet Miasta Budżety podmiotów zaangażowanych Środki z programów zewnętrznych
		I.2.4.2 Popularyzacja idei rodzicielstwa zastępczego	UM Jelenia Góra		
		I.2.4.3 Prowadzenie opieki instytucjonalnej dla potrzebujących dzieci	podmioty opieki instytucjonalnej		
I.2.4.4 Prowadzenie form wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków z systemu pieczy zastępczej		rodziny zastępcze			
	I.2.4.5 Tworzenie mieszkań treningowych				

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
<p style="text-align: center;">I.2 Skuteczny system pomocy osobom i rodzinom w potrzebie</p>	<p style="text-align: center;">I.2.5 Wysoka jakość kadry pomocy społecznej, odpowiedzialnej za reagowanie na problemy społeczne</p>	<p>I.2.5.1 Podnoszenie kompetencji kadr pomocy społecznej poprzez np. udział w szkoleniach, studiach itp.</p>	<p>MOPS Jelenia Góra</p> <p>Inne podmioty działające w obszarze społecznym</p>	<p>Liczba pracowników MOPS, która podniosła swoje kompetencje</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżety podmiotów zaangażowanych</p> <p>Środki z programów zewnętrznych</p>
		<p>I.2.5.2 Zapewnianie odpowiednich warunków infrastrukturalnych i finansowych dla działania sfery pomocy społecznej</p>			
		<p>I.2.5.3 Rozwijanie współpracy między różnymi podmiotami działającymi w obszarze społecznym</p>			
		<p>I.2.5.4 Budowanie pozytywnego wizerunku kadr pomocy społecznej w społeczeństwie i prowadzenie zachęt do kształcenia i zatrudnienia w tym obszarze</p>			

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 42 Realizacja Strategii – cel strategiczny II.1 Aktywizacja seniorów i działania na rzecz ich indywidualnych potrzeb

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
<p align="center">II.1 Aktywizacja seniorów i działania na rzecz ich indywidualnych potrzeb</p>	<p align="center">II.1.1 Aktywizacja seniorów</p>	<p>II.1.1.1 Działalność Miejskiej Rady Seniorów jako głosu doradczego i opiniującego w zakresie spraw senioralnych</p>	<p>UM Jelenia Góra MOPS Jelenia Góra</p>	<p>Liczba seniorów uczestniczących w wydarzeniach i projektach im dedykowanych</p>	<p>Budżet Miasta Budżety podmiotów zaangażowanych Środki z programów zewnętrznych</p>
		<p>II.1.1.2 Rozwijanie i dostosowywanie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów, w tym organizacja imprez, zapewnienie dostępu do obiektów sportowych i kulturalnych itp.</p>	<p>Miejska Rada Seniorów podmioty z obszaru działalności kulturalnej i organizacji czasu wolnego</p>		
		<p>II.1.1.3 Integracja seniorów poprzez m.in. realizację dedykowanych im wydarzeń</p>			
		<p>II.1.1.4 Rozszerzanie i promocja oferty miejsc codziennej integracji seniorów</p>			
		<p>II.1.1.5 Stworzenie systemu informacji dla seniorów w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i aktywizacji (np. w formie informatora dla seniora)</p>	<p>organizacje pozarządowe</p>		
		<p>II.1.1.6 Promocja i wspieranie wolontariatu senioralnego i międzypokoleniowego</p>	<p>media, także media lokalne</p>		

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
<p align="center">II.1 Aktywizacja seniorów i działania na rzecz ich indywidualnych potrzeb</p>	<p align="center">II.1.1 Aktywizacja seniorów</p>	<p>II.1.1.7 Upowszechnianie wiedzy i dobrych praktyk na temat zagadnienia „srebrnej gospodarki”, w tym rozpowszechnianie informacji o możliwościach zatrudnienia i podnoszenia kwalifikacji seniorów</p>			
		<p>II.1.1.8 Promocja zdrowego stylu życia i profilaktyki zdrowotnej, a także edukacji do starości wśród seniorów</p>			
		<p>II.1.1.9 Prowadzenie edukacji technologicznej wśród osób starszych, uwzględniającej także zagrożenia w cyberprzestrzeni</p>			
		<p>II.1.1.10 Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz aktywizacji seniorów</p>			

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
II.1 Aktywizacja seniorów i działania na rzecz ich indywidualnych potrzeb	II.1.2 Rozwój infrastruktury dla seniorów	II.1.2.1 Wspieranie rozwoju ośrodków wsparcia dziennego dla osób starszych, w tym praca nad zwiększeniem liczby miejsc w nich	UM Jelenia Góra MOPS Jelenia Góra	Liczba miejsc w całodobowych placówkach wsparcia dla seniorów i liczba korzystających	Budżet Miasta Budżety podmiotów zaangażowanych Środki z programów zewnętrznych
		II.1.2.2 Wspieranie rozwoju placówek pobytu całodobowego dla osób starszych, w tym praca nad zwiększeniem liczby miejsc w nich			
		II.1.2.3 Rozwój oferty wsparcia dla seniorów, realizowanej w domach, w tym usług asystenckich	podmioty udzielające pomocy całodobowej, dziennej lub w domach dla seniorów	Liczba miejsc w dziennych placówkach wsparcia dla seniorów i liczba korzystających	
		II.1.2.4 Rozwój usług terapeutycznych dla seniorów			
		II.1.2.5 Rozpowszechnianie informacji o dostępnej ofercie opiekuńczej dla seniorów			
		II.1.2.6 Udzielanie wsparcia finansowego i niefinansowego w ramach systemu pomocy społecznej dla seniorów	organizacje pozarządowe	Liczba korzystających z usług dla seniorów realizowanych w domach	
		II.1.2.7 Organizacja wsparcia dla opiekunów seniorów (edukacja, szkolenia, opieka wytchnieniowa)			
		II.1.2.8 Podejmowanie starań o rozwój opieki lekarskiej, w szczególności geriatrycznej i rehabilitacyjnej w Mieście			

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
II.1 Aktywizacja seniorów i działania na rzecz ich indywidualnych potrzeb	II.1.3 Wysoka świadomość potrzeb seniorów w społeczeństwie	II.1.3.1 Upowszechnianie wiedzy na temat potrzeb i barier osób starszych	UM Jelenia Góra	Liczba działań na rzecz budowania świadomości potrzeb seniorów w społeczeństwie	Budżet Miasta
		II.1.3.2 Budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych i prezentacja możliwości wykorzystania ich potencjału jako zasobu lokalnej społeczności	MOPS Jelenia Góra organizacje pozarządowe		Budżety podmiotów zaangażowanych
		II.1.3.3 Rozwój współpracy międzypokoleniowej	media, w tym media lokalne		Środki z programów zewnętrznych

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 43 Realizacja Strategii – cel strategiczny III.1 Odpowiednia pomoc i zniesienie barier w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
<p style="text-align: center;">III.1 Odpowiednia pomoc i zniesienie barier w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami</p>	<p style="text-align: center;">III.1.1 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>III.1.1.1 Działania na rzecz zwiększania liczby ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>PUP Jelenia Góra MOPS Jelenia Góra</p>	<p>Liczba bezrobotnych osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Liczba powstałych nowych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżety podmiotów zaangażowanych</p> <p>Środki z programów zewnętrznych</p>
		<p>III.1.1.2 Prowadzenie doradztwa zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami, także młodzieży</p>	<p>UM Jelenia Góra</p>		
		<p>III.1.1.3 Popularyzacja obustronnych korzyści dla pracodawcy i pracownika związanych z zatrudnianiem osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>PFRON</p>		
		<p>III.1.1.4 Zwiększanie dostępności miejsc rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami</p>		

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
<p style="text-align: center;">III.1 Odpowiednia pomoc i zniesienie barier w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnośprawnościami</p>	<p style="text-align: center;">III.1.2 Aktywizacja społeczna osób z niepełnośprawnościami</p>	<p>III.1.2.1 Rozwijanie i dostosowywanie oferty spędzania czasu wolnego dla osób z niepełnośprawnościami, także dla dzieci i młodzieży</p>	<p>MOPS Jelenia Góra UM Jelenia Góra</p>	<p style="text-align: center;">Liczba osób z niepełnośprawnościami uczestniczących w wydarzeniach i projektach im dedykowanych</p>	<p style="text-align: center;">Budżet Miasta Budżety podmiotów zaangażowanych Środki z programów zewnętrznych</p>
		<p>III.1.2.2 Integracja osób z niepełnośprawnościami poprzez m.in. realizację dedykowanych jej wydarzeń</p>	<p>podmioty z obszaru działalności kulturalnej i organizacji czasu wolnego</p>		
		<p>III.1.2.3 Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz aktywizacji osób z niepełnośprawnościami</p>	<p>organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz aktywizacji społecznej osób z niepełnośprawnościami</p>		
		<p>III.1.2.4 Stworzenie systemu informacji dla osób z niepełnośprawnościami i ich opiekunów w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i aktywizacji</p>	<p>media, w tym media lokalne</p>		

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
<p style="text-align: center;">III.1 Odpowiednia pomoc i zniesienie barier w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnośprawnościami</p>	<p style="text-align: center;">III.1.3 Rozwój infrastruktury dla osób z niepełnośprawnościami</p>	<p>III.1.3.1 Wspieranie rozwoju kompleksowego systemu opieki nad osobami z niepełnośprawnościami, nakierowanego na jak najdłuższe zachowanie samodzielności</p>	<p>MOPS Jelenia Góra</p> <p>UM Jelenia Góra</p> <p>podmioty udzielające pomocy osobom z niepełnośprawnościami</p> <p>PFRON</p> <p>organizacje pozarządowe</p>	<p>Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnośprawności</p>	<p>Budżet Miasta</p> <p>Budżety podmiotów zaangażowanych</p> <p>Środki z programów zewnętrznych</p>
		<p>III.1.3.2 Udzielanie pomocy finansowej i materialnej dla osób z niepełnośprawnościami</p>			
		<p>III.1.3.3 Realizacja i rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych</p>			
		<p>III.1.3.4 Tworzenie mieszkań chronionych i treningowych dla osób z niepełnośprawnościami</p>			
		<p>III.1.3.5 Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych i technicznych oraz turnusów i sprzętu rehabilitacyjnego</p>			
		<p>III.1.3.6 Prowadzenie usług domów pomocy społecznej i innych podmiotów wsparcia, a także rozwój podmiotów wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi</p>			
		<p>III.1.3.7 Prowadzenie i rozwój usług wsparcia asystentów osoby niepełnosprawnej</p>			

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
<p style="text-align: center;">III.1 Odpowiednia pomoc i zniesienie barier w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełno- sprawnościami</p>	<p style="text-align: center;">III.1.3 Rozwój infrastruktury dla osób z niepełno- sprawnościami</p>	<p>III.1.3.8 Dążenie do rozwoju oferty wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami w obszarze psychicznym</p>			
		<p>III.1.3.9 Rozwój oferty wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami (np. opieka wytchnieniowa)</p>			
		<p>III.1.3.10 Prowadzenie wsparcia, w tym doradczego i szkoleniowego dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami oraz ich rodziców w zakresie diagnozy zaburzeń rozwoju</p>			
		<p>III.1.3.11 Prowadzenie i wspieranie kształcenia specjalnego, jak i integracyjnego</p>			

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Zaangażowane podmioty	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
	III.1.4 Likwidacja barier dla samodzielnego funkcjonowania osób z niepełno-sprawnościami, jak i seniorów	III.1.4.1 Działania na rzecz poprawy dostępności obiektów publicznych dla osób z niepełno-sprawnościami (ruchową, wzroku i in.)	UM Jelenia Góra	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	Budżet Miasta
		III.1.4.2 Identyfikacja i likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej	inne podmioty publiczne	Liczba budynków użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób z niepełno-sprawnościami	Budżety podmiotów zaangażowanych
		III.1.4.3 Poprawa dostępności komunikacji i transportu dla osób z niepełno-sprawnościami			Środki z programów zewnętrznych
III.1 Odpowiednia pomoc i zniesienie barier w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełno-sprawnościami	III.1.5 Wysoka świadomości potrzeb osób z niepełno-sprawnościami w społeczeństwie	III.1.5.1 Kształtowanie pozytywnego wizerunku osób z niepełno-sprawnościami	UM Jelenia Góra	Liczba działań na rzecz budowania świadomości potrzeb osób z niepełno-sprawnościami w społeczeństwie	Budżet Miasta
		III.1.5.2 Upowszechnianie wiedzy na temat potrzeb i barier osób z niepełno-sprawnościami	MOPS Jelenia Góra organizacje pozarządowe media, w tym media lokalne		Budżety podmiotów zaangażowanych Środki z programów zewnętrznych

Źródło: opracowanie własne.

6. Ewaluacja i monitoring

Zgodnie z Art. 110 *Ustawy o pomocy społecznej* koordynacją realizacji Strategii w gminach zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej – w przypadku Jeleniej Góry będzie to **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze we współpracy z Wydziałem Spraw Społecznych, Zdrowia i Organizacji Pozarządowych UM Jelenia Góra**. Te instytucje będą zatem w największej mierze odpowiedzialne za koordynację *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027*, tj. realizację poszczególnych zadań i działań, włączanie innych podmiotów do realizacji działań i koordynację prac między nimi, poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, promocję poszczególnych działań, informowanie o postępach realizacji Strategii oraz monitorowanie realizacji i ewaluację Strategii.

Źródłami finansowania realizacji działań zaplanowanych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* będą:

- budżet Miasta Jelenia Góra, budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze i budżety gminnych jednostek organizacyjnych;
- fundusze zewnętrzne, w szczególności Fundusze Europejskie, a także pieniądze z programów rządowych i skierowane do instytucji pozarządowych.

Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań Strategii będą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

Budżet planowany na realizację *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* będzie oszacowany w **okresach rocznych**. W 2021 roku wydatki na działania związane z polityką społeczną zawarte w następujących działach budżetu Miasta: 851 – *Ochrona Zdrowia*, 852 – *Pomoc społeczna*, 853 – *Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*, 854 – *Edukacyjna opieka wychowawcza* i 855 – *Rodzina* sięgnęły ponad 160 mln zł. Zakłada się, że przyszłe wydatki na realizację celów strategicznych oscylować będą corocznie w granicach zbliżonych do wydatków za 2021 rok, jednak z uwzględnieniem:

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- planowanych wzrostów wydatków związanych ze zwiększaniem się kosztów realizacji usług, pozyskiwaniem dodatkowych funduszy zewnętrznych na realizację projektów, zwiększeniem intensyfikacji wykorzystania świadczeń społecznych, zmianami warunków formalnych dla udzielania świadczeń czy zwiększeniem zakresu zadań zleconych;
- eliminacji z budżetu Miasta znacznego wydatku w postaci świadczeń Programu 500+, który od 2022 roku przejął do koordynacji ZUS (63 872,2 tys. zł w 2021 roku).

Monitoring realizacji *Strategii* polega na gromadzeniu i analizie danych dotyczących realizacji określonych w założeniach strategicznych celów. Pozwala on na sprawdzenie i ocenę skuteczności realizacji działań strategicznych i ewentualnie ustalenie, jakie należy podjąć środki zaradcze czy nowe działania, by zrealizować postawione cele. Monitorowanie dostarcza także informacji dla przyszłego planowania – pokazuje, w jakim stopniu podjęte w danym okresie działania przybliżyły jednostkę do realizacji postawionej wizji.

Dla każdego z celów operacyjnych *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* opracowano **zestaw mierników**. Źródłami danych dla tych mierników są ogólnodostępne statystyki Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego czy Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze, a także statystyki zbierane przez określone instytucje – głównie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze. Analiza powinna obejmować mierniki przyporządkowane każdemu z celów operacyjnych.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji postanowień *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* realizowana będzie **w okresach rocznych**. Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring wskaźników będzie **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze**. Sprawozdanie z realizacji *Strategii* powinno być zrealizowane **do końca marca roku następującego po roku, za który opracowywane jest sprawozdanie**.

W celu **ewaluacji** ogólnego wpływu realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* na stan Miasta w obszarze społecznym przygotowano zestaw dodatkowych **kluczowych wskaźników realizacji *Strategii***

uwzględniający wartości docelowe przypadające na koniec okresu realizacji *Strategii*, który prezentuje tabela poniżej.

Tabela 44 Kluczowe wskaźniki do ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	2,9% (2021)	2,0% (2027)
Miejsca w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci do lat 3	180 (2021)	270 (2027)
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	69,9% (2021)	75,0% (2027)
Uczestnicy imprez na 1 000 ludności	1 272 (średnia 2016-2021)	1 600 (średnia 2022-2027)
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w grupie osób w wieku poprodukcyjnym	2,8% (2021)	2,0% (2027)

Źródło: opracowanie własne.

W ramach **końcowej ewaluacji Strategii** zostanie przygotowany **raport** zawierający dane liczbowe, ukazujący osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do osiągnięcia ogółem, jak i w relacji do poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Raport z końcowej ewaluacji zostanie sporządzony **do końca marca roku następującego po roku kończącym okres obowiązywania Strategii**.

Zgromadzone dane i wnioski z przeprowadzonego monitoringu w postaci raportu przekazane zostaną do władz Miasta Jelenia Góra oraz zostaną zakomunikowane mieszkańcom przy wykorzystaniu strony internetowej Miasta.

7. Korelacja z innymi dokumentami strategicznymi

7.1 Dokumenty na poziomie krajowym

Poniżej – informacja na temat elementów krajowych dokumentów strategicznych, odnośnie których występuje zbieżność zapisów *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027*.

Tabela 45 Korelacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym

Dokument	Obszar korelacji ze <i>Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027</i>
<p><i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cel szczegółowy II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony: <ul style="list-style-type: none"> ○ Obszar: Spójność społeczna: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne ▪ Cel: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
<p><i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cel szczegółowy: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kierunek interwencji: Rynek pracy zapewniający wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich dla rozwoju Polski • Cel szczegółowy: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kierunek interwencji: Aktywna polityka rodzinna ○ Kierunek interwencji: Poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych ○ Kierunek interwencji: Wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz zapewnienie spójności działań na rzecz integracji społecznej
<p><i>Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytet I. Niezależne życie: <ul style="list-style-type: none"> ○ Działanie I.1 Zapewnienie możliwości samostanowienia i wypowiedania się we własnym imieniu ○ Działanie I.2 Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości pełnego udziału w życiu społecznym, publicznym i politycznym ○ Działanie I.3 Przeprowadzenie procesu deinstytucjonalizacji oraz wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie usług społecznych wspierających niezależne życie

	<ul style="list-style-type: none"> • Priorytet II. Dostępność: <ul style="list-style-type: none"> ○ Działanie II.1 Dostępna przestrzeń publiczna ○ Działanie II.4 Uczestnictwo w życiu kulturalnym oraz aktywność sportowa • Priorytet II.I Edukacja: <ul style="list-style-type: none"> ○ Działanie III.2 Edukacja włączająca • Priorytet IV. Praca: <ul style="list-style-type: none"> ○ Działanie IV.2 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami ○ Działanie IV.3 Środowisko pracy przyjazne pracownikom z niepełnosprawnościami • Priorytet V. Warunki życia i ochrona socjalna: <ul style="list-style-type: none"> ○ Działanie V.1 System wsparcia finansowego osób z niepełnosprawnościami ○ Działanie V.2 Mieszkalnictwo • Priorytet VI. Zdrowie: <ul style="list-style-type: none"> ○ Działanie VI.2 Dostęp do usług zdrowotnych oraz zwiększenie efektywności procesu leczenia ○ Działanie VI.3 Profilaktyka i leczenie w obszarze zdrowia psychicznego oraz środowiskowy system wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego • Priorytet VII. Budowanie świadomości: <ul style="list-style-type: none"> ○ Działanie VII.1 Zwiększanie jakości informacji o niepełnosprawności w dyskursie publicznym
<p>Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO - SOLIDARNOŚĆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Obszary dotyczące ogółu osób starszych: <ul style="list-style-type: none"> ○ Obszar I. Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie ○ Obszar II. Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej ○ Obszar III. Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej ○ Obszar IV. Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji ○ Obszar VI. Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej ○ Obszar VII. Działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze)

	<ul style="list-style-type: none"> • Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnymi osób starszych: <ul style="list-style-type: none"> ○ Obszar I. Zmniejszanie skali zależności od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnymi osób starszych ○ Obszar II. Zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych, dostosowanych do potrzeb niesamodzielnymi osób starszych ○ Obszar III. Sieć usług środowiskowych i instytucjonalnych udzielanych niesamodzielnymi osobom starszym ○ Obszar IV. System wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnymi osób starszych przez instytucje publiczne
--	--

Źródło: opracowanie własne.

7.2 Dokumenty na poziomie wojewódzkim

Poniżej – informacja na temat elementów wojewódzkich dokumentów strategicznych, odnośnie których występuje zbieżność zapisów *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027*.

Tabela 46 Korelacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* z dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim

Dokument	Obszar korelacji ze <i>Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027</i>
Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego 2030	<ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 2.2 Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych ○ Cel operacyjny 2.3 Rozwój i doskonalenie usług publicznych • Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 3.1 Kształtowanie postaw obywatelskich ○ Cel operacyjny 3.2 Wzrost społecznej integracji ○ Cel operacyjny 3.3 Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy ○ Cel operacyjny 3.4 Poprawa efektywności kształcenia ○ Cel operacyjny 3.5 Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów i osób z niepełnosprawnościami

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych
<p><i>Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021-2030 (projekt)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny 1. Budowa potencjału rodziny dolnośląskiej: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 1.1 Wzmacnianie rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ○ Cel operacyjny 1.2 Wzmacnianie potencjału rodziny wielodzietnej ○ Cel operacyjny 1.3 Wsparcie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo ○ Cel operacyjny 1.4 Wsparcie działań na rzecz dzieci i młodzieży, w tym pochodzących z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym ○ Cel operacyjny 1.5 Upowszechnianie i rozwój idei rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonej sieroctwem • Cel strategiczny 2. Rozwój sprzyjający wykorzystaniu zasobów na rynku pracy: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 2.1 Poprawa zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy • Cel strategiczny 3. Przeciwdziałania peuperyzacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców Dolnego Śląska: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 3.1 Wspieranie działań na rzecz osób doświadczających ubóstwa i wykluczenia społecznego ○ Cel operacyjny 3.2 Promocja aktywnej polityki społecznej jako narzędzia integracji społecznej • Cel strategiczny 4. Znoszenie nierówności wynikających ze zróżnicowanego dostępu do edukacji i różnic w kapitale społecznym poprzez diagnozę i realizację projektów oraz wsparcie systemowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 4.1 Wzrost społecznej integracji ○ Cel operacyjny 4.2 Wsparcie dzieci i młodzieży w rozwoju w ramach edukacji szkolnej i pozaszkolnej ○ Cel strategiczny 4.3 Wsparcie systemu edukacji i opieki zdrowotnej poprzez realizację projektów • Cel strategiczny 5. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 5.1 Kształtowanie postaw obywatelskich • Cel strategiczny 6. Wspieranie i rozwój usług na rzecz osób starszych i osób o ograniczonej sprawności w życiu codziennym i społeczności lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 6.1 Wspieranie i rozwój usług na rzecz osób starszych i osób o ograniczonej sprawności

	<p>ukierunkowanych na wspomaganie ich samodzielności i zapewnienie im opieki</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 6.2 Wspieranie opiekunów nieformalnych w pełnieniu funkcji opiekuńczych nad osobami starszymi i o ograniczonej sprawności ○ Cel operacyjny 6.3 Wspieranie i rozwój usług na rzecz osób z zaburzeniami o charakterze otępiennym <ul style="list-style-type: none"> ● Cel strategiczny 7. Pobudzanie i wspieranie aktywności seniorów w perspektywie indywidualnej i społecznej: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 7.1 Propagowanie zasad „dobrego starzenia się”, wspomagających jak najdłuższe zachowanie sprawności funkcjonalnej, samodzielności i aktywności w życiu społecznym i zawodowym ○ Cel operacyjny 7.2 Wspieranie i popularyzacja oferty spędzania czasu wolnego, rozwoju intelektualnego, aktywności fizycznej seniorów ○ Cel operacyjny 7.3 Wzmacnianie znaczenia osób starszych w życiu społeczności lokalnych, rozwój potencjału osób starszych w perspektywie indywidualnej i społecznej ○ Cel operacyjny 7.4 Upowszechnianie i wspieranie rozwoju „srebrnej gospodarki” (<i>silver economy</i>) ● Cel strategiczny 8. Wzmocnienie autonomii i prawa do samostanowienia osób z niepełnosprawnościami: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 8.1 Rozwój usług umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami prowadzenie aktywnego i niezależnego życia w dotychczasowym środowisku lokalnym ○ Cel operacyjny 8.2 Minimalizowanie barier osobom z niepełnosprawnościami w dostępie do usług ● Cel strategiczny 10. Integracja na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 10.1 Wspieranie i rozwój programów profilaktycznych oraz podnoszenie wiedzy ogółu społeczeństwa w zakresie problematyki uzależnień i profilaktyki HIV/AIDS ● Cel strategiczny 11. Przeciwdziałania przemocy w rodzinie: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 11.1 Ograniczanie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez działania profilaktyczne ○ Cel operacyjny 11.2 Wsparcie i rozwój działań na rzecz osób doświadczających przemocy, w tym przemocy w rodzinie ○ Cel operacyjny 11.3 Wsparcie i rozwój działań ukierunkowanych na osoby stosujące przemoc w rodzinie
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 11.4 Wsparcie podmiotów pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie ● Cel strategiczny 12. Wsparcie i rozwój potencjału instytucji pomocy i integracji społecznej: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 12.1 Wzmacnianie potencjału zawodowego kadr służb społecznych, w tym również organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy i integracji społecznej ○ Cel operacyjny 12.2 Doskonalenie procesów świadczenia usług przez podmioty działające w obszarze pomocy i integracji społecznej ○ Cel operacyjny 12.3 Doskonalenie procesów współpracy pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze pomocy i integracji społecznej w oparciu o zasady partnerstwa i komplementarności działań
--	---

Źródło: opracowanie własne.

7.3 Dokumenty na poziomie lokalnym

Poniżej – informacja na temat elementów lokalnych dokumentów strategicznych, odnośnie których występuje zbieżność zapisów *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027*.

Tabela 47 Korelacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym

Dokument	Obszar korelacji ze <i>Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027</i>
<i>Strategia rozwoju Miasta Jeleniej Góry na lata 2014-2025</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju miasta: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 1.1 Niski poziom bezrobocia ○ Cel operacyjny 1.2 Rozwinięty rynek mieszkalnictwa odpowiadający na potrzeby mieszkańców, ludności napływowej i okresowych rezydentów ○ Cel operacyjny 1.4 Wyższy poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym ○ Cel operacyjny 1.6 Podniesiona wiedza i umiejętności postępowania w sytuacji zagrożeń zdrowia i życia ○ Cel operacyjny 1.8 Wyższy poziom usług w zakresie ochrony zdrowia ○ Cel operacyjny 1.9 Wypromowanie zdrowego stylu życia w mieście

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 1.10 Rozwinięte usługi opiekuńcze dla osób o ograniczonej samodzielności oraz zagrożonych i/lub wykluczonych społecznie ○ Cel operacyjny 1.11 Rozwinięte więzi międzypokoleniowe w społeczności miasta ○ Cel operacyjny 1.12 Wyższy stopień aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych ○ Cel operacyjny 1.13 Rozwinięte społeczeństwo obywatelskie – rozwinięty dialog społeczny • Cel strategiczny 3. Wysoki poziom przyrodniczej, społecznej i kulturowej atrakcyjności miasta dla mieszkańców i gości: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel operacyjny 3.4 Wzmocnienie rangi Jeleniej Góry jako ośrodka kultury
--	---

Źródło: opracowanie własne.

8. Spis tabel

Tabela 1 Struktura respondentów ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców Jeleniej Góry	8
Tabela 2 Liczba ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast w latach 2011-2021 [os.].....	10
Tabela 3 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2011-2021 [‰].....	13
Tabela 4 Saldo migracji na 1 000 ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2011-2021 [‰].....	15
Tabela 5 Pracujący na 1 000 ludności w wieku produkcyjnym w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021 [os.].....	20
Tabela 6 Struktura podmiotów gospodarczych w Jeleniej Górze według liczby zatrudnionych w 2016 i 2021 roku [%].....	21
Tabela 7 Podmioty gospodarcze w Jeleniej Górze według sekcji PKD w 2021 roku.....	23
Tabela 8 Mieszkania gminne i lokale socjalne w Jeleniej Górze w 2019 i 2020 roku	26
Tabela 9 Odsetek korzystających z wodociągu, kanalizacji i gazu w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021 [%]	27
Tabela 10 Liczba dzieci przebywające na koniec roku [os.] i miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych [szt.] w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast w latach 2016-2021	29
Tabela 11 Liczba dzieci [os.] i miejsc w przedszkolach [szt.] w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast w latach 2016-2021.....	30
Tabela 12 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021 [os.].....	32
Tabela 13 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast i województwa w latach 2020-2022 roku [%]	32
Tabela 14 Szkolnictwo ponadpodstawowe w Jeleniej Górze w 2021 roku	33

Tabela 15 Średnie wyniki egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast i województwa w latach 2020-2022 roku [%].....	34
Tabela 16 Przychodnie na 10 tys. ludności [szt.] i ludność na aptekę ogólnodostępną [os.] w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021 ..	36
Tabela 17 Liczba przestępstw według typu w Jeleniej Górze w latach 2016-2021 [szt.].....	39
Tabela 18 Liczba zdarzeń drogowych oraz zmarłych i rannych w ich wyniku w Jeleniej Górze w latach 2016-2021 [szt.]	41
Tabela 19 Uczestnicy imprez na 1 000 ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021	46
Tabela 20 Inne podmioty kultury w Jeleniej Górze i wyniki ich działalności w latach 2016-2021	47
Tabela 21 Liczba dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze za okres I 2017 – IV 2022 [os.].....	60
Tabela 22 Szkolnictwo podstawowe dla osób z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze ...	61
Tabela 23 Szkolnictwo ponadpodstawowe dla osób z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze	61
Tabela 24 Średnia ocena różnych aspektów życia w Jeleniej Górze wśród respondentów ankiety (1 – bardzo niezadowolony, 5 – bardzo zadowolony)	70
Tabela 25 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w Jeleniej Górze według powodów w latach 2016-2021	73
Tabela 26 Dane na temat procedury „Niebieskie Karty” w Jeleniej Górze w latach 2016-2021	78
Tabela 27 Dane na temat korzystających osób w kryzysie bezdomności z dedykowanych im form wsparcia w Jeleniej Górze w latach 2016-2021	81
Tabela 28 Dane na temat przyznanej pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, wynikającej z zadań własnych gminy.....	85
Tabela 29 Dane na temat korzystających ze znajdujących się w Jeleniej Górze domów pomocy społecznej, domów seniora i środowiskowych domów samopomocy w latach 2016-2021 ..	87
Tabela 30 Dane na temat pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021.....	88

Tabela 31 Dane na temat funkcjonowania Działu Interwencji Kryzysowej, Przeciwdziałania Przemocy i Uzależnieniom MOPS w Jeleniej Górze w latach 2017-2021	88
Tabela 32 Dane na temat zadań związanych z opieką nad rodziną i dzieckiem, realizowanych przez MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021.....	89
Tabela 33 Dane na temat skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych, wydawanych przez MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021.....	90
Tabela 34 Dane na temat asystentów rodziny, działających w MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021	91
Tabela 35 Dane na temat zadań związanych z rehabilitacją społeczną, realizowanych przez MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021	92
Tabela 36 Dane na temat zadań związanych z rehabilitacją zawodową, realizowanych przez MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021	94
Tabela 37 Dane na temat zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez MOPS w Jeleniej Górze w latach 2016-2021.....	95
Tabela 38 Wydatki w zakresie pomocy społecznej samorządu Jeleniej Góry w latach 2016-2021.....	98
Tabela 39 Analiza SWOT.....	101
Tabela 40 Realizacja Strategii – cel strategiczny I.1 Korzystne warunki dla dobrej jakości życia mieszkańców	114
Tabela 41 Realizacja Strategii – cel strategiczny I.2 Skuteczny system pomocy osobom i rodzinom w potrzebie	121
Tabela 42 Realizacja Strategii – cel strategiczny II.1 Aktywizacja seniorów i działania na rzecz ich indywidualnych potrzeb.....	125
Tabela 43 Realizacja Strategii – cel strategiczny III.1 Odpowiednia pomoc i zniesienie barier w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami	129
Tabela 44 Kluczowe wskaźniki do ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027	136
Tabela 45 Korelacja <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027</i> z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym.....	137
Tabela 46 Korelacja <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027</i> z dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim	139

Tabela 47 Korelacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2023-2027* z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym 142

9. Spis wykresów

Wykres 1 Zmiana liczby ludności w latach 2011-2021 w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju [%].....	11
Wykres 2 Struktura ludności Jeleniej Góry w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w 2011 i 2021 roku [%]	12
Wykres 3 Urodzenia żywe i zgony w Jeleniej Górze w latach 2011-2021 [os.].....	13
Wykres 4 Zameldowania i wymeldowania w Jeleniej Górze w latach 2011-2021 [os.].....	14
Wykres 5 Prognoza liczby ludności w Jeleniej Górze na lata 2040 i 2050 w relacji z 2021 rokiem [os.].....	15
Wykres 6 Prognoza struktury ludności Jeleniej Góry w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny na lata 2040 i 2050 w relacji z rokiem 2021 [%].....	16
Wykres 7 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Jeleniej Górze w latach 2015-2022 [os.]	17
Wykres 8 Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Jeleniej Górze według wieku, wykształcenia, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy w 2022 roku [%].....	18
Wykres 9 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [%]	19
Wykres 10 Odpowiedzi na pytanie „Jakie są według Pana/Pani główne powody BEZROBOCIA w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety.....	20
Wykres 11 Średnioroczna zmiana liczby podmiotów gospodarczych (CAGR) w latach 2016-2021 w Jelenie na tle porównywanych miast, województwa i kraju [%]	22
Wykres 12 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]	23
Wykres 13 Liczba mieszkań [szt.] i powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²] w Jeleniej Górze w latach 2016-2021	25
Wykres 14 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²] i przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie [os.] w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku.....	26

Wykres 15 Miejsca w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci do lat 3 w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]	29
Wykres 16 Miejsca w przedszkolach na 1 000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2018 roku [szt.]	31
Wykres 17 Liczba studentów i absolwentów uczelni wyższych w Jeleniej Górze w latach 2016-2021 [os.].....	35
Wykres 18 Liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w latach 2016-2021 [szt.].....	37
Wykres 19 Przepięstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych [szt.] oraz wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję [%] w Jeleniej Górze w latach 2016-2021	38
Wykres 20 Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem na 1 000 mieszkańców w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]	40
Wykres 21 Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]	40
Wykres 22 Odpowiedzi na pytanie „Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety.....	42
Wykres 23 Odpowiedzi na pytanie „Jakie są przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa na terenie Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety wykazujących brak poczucia bezpieczeństwa w Mieście	43
Wykres 24 Liczba imprez [szt.] i uczestników imprez [os.] organizowanych przez miejskie jednostki kultury w Jeleniej Górze w latach 2016-2021	46
Wykres 25 Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym [os.] i jej udział w ogóle populacji Jeleniej Góry [%] w latach 2016-2021	50
Wykres 26 Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej OSOBY STARSZE w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety.....	51
Wykres 27 Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym korzystająca z pomocy społecznej [os.] oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej [%] w Jeleniej Górze w latach 2016-2021	52

Wykres 28 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w grupie osób w wieku poprodukcyjnym w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [%]	53
Wykres 29 Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [%]	54
Wykres 30 Udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [%]	57
Wykres 31 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby w Jeleniej Górze w latach 2016-2021 [szt.]	58
Wykres 32 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby na 10 tys. ludności w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]	58
Wykres 33 Odpowiedzi na pytanie „Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I DŁUGOTRWALE CHOROBY w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety	59
Wykres 34 Liczba bezrobotnych z niepełnosprawnościami [os.] i ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych [%] w Jeleniej Górze w latach 2017-2022.....	63
Wykres 35 Liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych na 1 000 bezrobotnych niepełnosprawnych w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.].....	64
Wykres 36 Odsetek obiektów kulturalnych przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze w 2021 roku.....	65
Wykres 37 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w Jeleniej Górze na tle porównywanych miast, województwa i kraju w 2021 roku [szt.]	68
Wykres 38 Odpowiedzi na pytanie „Jakie w Pana/Pani ocenie są aktualne warunki życia mieszkańców Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety	69
Wykres 39 Liczba gospodarstw domowych [szt.] i osób [os.] korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej oraz udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie mieszkańców [%] w Jeleniej Górze w latach 2016-2020.....	72

Wykres 40 Odpowiedzi na pytanie „Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety	74
Wykres 41 Odpowiedzi na pytanie „Kto w Pana/Pani opinii jest najbardziej zagrożony wykluczeniem społecznym w Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety	75
Wykres 42 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w Jeleniej Górze z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2016-2021 [szt.]	76
Wykres 43 Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu ALKOHOLIZMU w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety	77
Wykres 44 Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu INNYCH UZALEŻNIEŃ (np. narkotyki) w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety	77
Wykres 45 Odpowiedzi na pytanie „Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala PRZEMOCY DOMOWEJ w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety.....	79
Wykres 46 Odpowiedzi na pytanie „Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do DZIECI I MŁODZIEŻY są najczęstsze w Mieście Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety.....	80
Wykres 47 Typy rodzin zastępczych w Jeleniej Górze w 2021 roku	82
Wykres 48 Najczęstsze odpowiedzi na pytanie „Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Miasta Jelenia Góra?” wśród respondentów ankiety	99

10. Spis rysunków

Rysunek 1 Odsetek turystycznych obiektów noclegowych wyposażonych w poszczególne udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami w Jeleniej Górze w 2021 roku.....	66
Rysunek 2 Schemat organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze	83
Rysunek 3 Elementy składowe strategii	109
Rysunek 4 Obszary i cele strategiczne	111
Rysunek 5 Cele operacyjne.....	113